

Szakképzési Pályakövetési Rendszer

**A 2022/23-as és 2023/24-es tanévben
végzettek utánkövetése**

2025. december

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló.....	3
Bevezetés.....	5
Módszertan.....	6
Súlyozás	6
Minta	7
Szakképzésből történő kilépés sikeressége	9
Jelenlegi státusz.....	11
Dolgozik	16
Tanul	41
Álláskereső.....	49
Jövőbeli tervek.....	52
A képzés retrospektív értékelése	56

Vezetői összefoglaló

- A 2022/2023-as és 2023/2024-es tanévben a szakképzésben végzős tanulók utánkövetési vizsgálata 2025. őszén, önkitöltős online kérdőíves adatfelvétel keretében valósult meg. A kérdőívre 313 érvényes válasz érkezett, ebből a 2022/2023-as tanévben végzetek létszáma 112 fő, a 2023/2024-es tanévben végzetek létszáma 201 fő. A kitöltési ráta 10,5%-os volt. A minta nem, iskolatípus, regionalitás, illetve tanulói háttérjellemzők (HH, HHH, SNI, BTMN) szerint súlyozásra került; így ezekre a szempontokra nézve reprezentatívnak minősül. A minta hibahatára 95%-os konfidencia-intervallum mellett $\pm 5,51\%$.
- A kutatásban résztvevő volt diákok nagy többsége – 95 százaléka – megszerezte azt a végzettséget, amelynek képzésén 2023 vagy 2024 tavaszán végzős tanuló volt. Akiknek a végzettség megszerzése nem sikerült, többnyire a szakmai vizsga letétele volt az akadály.
- A végzett tanulókat az adatfelvétel idején mért főtevékenysége szerint négy csoportba lehet sorolni: dolgozott (46%), tanult (9%), dolgozott és tanult (42%), valamint egyéb tevékenységet végzett (3%). A válaszadók fele a képzést megelőzően már dolgozott, vagy legfeljebb egy hónapon belül sikeresen elhelyezkedett.
- A munkaerőpiacon elhelyezkedett tanulók zöme (97%) Magyarországon dolgozik. Néhány vármegye estében (Jász-Nagykun, Borsod-Abaúj, Tolna, Békés, Hajdú-Bihar) jelentős azok aránya, akik nem a korábbi iskolájuk vármegyéjében dolgoznak. A foglalkoztató cégek körében a legkisebb munkavállalói létszámmal működő szervezetek vannak többségben.
- A munkavállalók döntő többsége (85%) alkalmazott. A válaszadók mediánkeresete nettó 350 ezer Ft. A nagyobb elemszámú tanulói csoportok közül specializált gép- és járműgyártás (94%), a gépészet (92%), valamint az informatikai és távközlés ágazatban (90%) ágazatok területén jellemző a legnagyobb illeszkedés a tanult szakma és a betöltött munkakör között. A válaszadók 66% szerint munkájuk a korábban tanultakhoz részben vagy teljesen kötődik.
- A felsorolt tíz kompetenciaterület közül a válaszadók legnagyobb része a kommunikációs készségeket, a technikai és gyakorlati készségeket, a kritikai gondolkodást, a problémamegoldási készségeket és a szakmai specifikus tudást emelte ki, mint munkájuk során fontos készség.
- A pályakezdők szerint egy munkahelyen a legfontosabb szempontok a kellemes munkahelyi környezet, a jó fizetés, az állásbiztonság és a jó munkatársi kapcsolatok. A tényleges munkahelyet tekintve e szempontok közül az állásbiztonság és a jó munkatársi kapcsolatokkal dimenziójában mutatkozik a legnagyobb elégedettség. Összességében az elvárásokhoz képest kismértékű elégedetlenség mutatkozik meg a betöltött munkahellyel kapcsolatban – a munkahelykeresési szándékot viszont leginkább a keresettel való elégedetlenség ösztönzi. Az, hogy valaki a tanult ágazatában helyezkedik el, növeli az elégedettségét is.
- Azok, akik a kérdezés idején tanultak, többségében (85%) iskolarendszerű képzésben vettek részt. E csoport 47%-a felsőfokú tanulmányokat folytatott, kétötöde valamilyen szakképzést, körülbelül tizede pedig érettségire tanult. Az életkor és az iskolatípus mentén változik a továbbtanulás irányait.

- A további szakképzésre orientálódók többsége az informatika-távokzlés, kereskedelem és turizmus-vendéglátás területén akar képzettséget szerezni; a felsőoktatásban tanulók pedig valamilyen üzleti, műszaki vagy IT területet preferálnak. A tovább tanulók 48%-a szerint a tanulmányok tárgya teljes mértékben, 32%-a szerint részben kötődik korábbi tanulmányaikhoz.
- A továbbtanulás legfőbb indoka a jobb kereseti pozíció, a készség- és kompetencianövelés, egy következő munkahelykeresés jobb esélyei, a meglévő ismeretek mélyítésének szándéka, illetve az érdeklődés.
- Azoknak csupán kétötöde (42%) keresett munkát, akik nem dolgoztak az adatfelvétel idején. Többségüknek (77%) mindegy, hogy tanult szakmájukban találnak-e állást vagy sem.
- Az egy- és hároméves időhorizontban a pályakezdők jövőtervei alig térnek el egymástól: a többség dolgozni (49%) vagy tanulni (29%) szeretne egy év múlva, amely a családalapítás (26%) és külföldi munkavállalás (27%) felé növekszik meg a tanulási szándék rovására hároméves távlatban.
- A képzés retrospektív értékelése alapvetően pozitív a pályakezdők körében: az oktatók szakmailag felkészültek voltak (72%), jól érezték magukat az iskolában (68%), tetszett nekik, amit tanultak (67%). A többség úgy érzi, jó iskolát választott (66%), sokat tanult a szakma elméleti és gyakorlati oldaláról egyaránt (62-62%). Azok, akik részt vettek benne, a duális képzéssel kapcsolatban is elégedetten nyilatkoztak. Összeségében a legnagyobb elégedettség a gyakorlati oktatóval és a gyakorlati képzőhely technikai felszereltségével látható.
- A válaszadók 43%-a most is ugyanazt a szakmát, ugyanabban az iskolában tanulná; 15%-a korábbi iskolájában másik szakmát választana; 7%-a másik iskolában tanulná ugyanazt a szakmát, 20%-a pedig másik iskolát és másik szakmát is választana (16% pedig nem tudja).
- A munkahelyi szükségletek és az iskolában tanultakra való visszaemlékezés összevetése azt mutatja, hogy a technikai és gyakorlati készségek, a nyelvi készségek, ill. a szakmai specifikus tudás megfelelő szintű. Ugyanakkor a digitális készségek, a kreatív és innovációs készségek, a kritikai gondolkodás és problémamegoldás, valamint a kommunikációs készségek iskolai fejlesztése elmarad attól a szinttől, amit a munkaerőpiac elvár.
- A válaszadók szerint az életben való sikerességhez leginkább magabiztosságra, önbizalomra, illetve jó keresetre van szükség. Az iskolai végzettség szempontjából a szakma megszerzését tartják ebben a kérdésben a leginkább fontos tényezőnek, második helyen áll az érettségi vizsga, és mindössze 9% szerint fontos a diploma megléte a sikeres élethez.

Bevezetés

A Szakképzési Pályakövetési Rendszer harmadik pillérét a szakképzésben végzett tanulók utánkövetése alapozza meg. A felmérés célja megismerni a már végzett tanulók iskolán túli karrierrútját, különös tekintettel arra, hogy a rövid távon mért aktivitási státuszukra milyen jellemzők érvényesek.

A tanulmány az online kérdőíves felmérés eredményeinek főbb tanulságait tartalmazza. Az elemzés felépítése – követve a kérdőív tematikus egységeit – a következő: először egy rövid módszertani leírást nyújtunk az adatfelvétel körülményeiről, a súlyozásról és a kialakított minta főbb ismérveivel kapcsolatban. Az első tartalmi fejezetben azt vizsgáljuk, hogy a 2022/2023. és 2023/2024. tanévben végzősök közül milyen arányban végezték el tényleges középfokú oktatásukat, milyen arányban sikerült a tényleges kilépés. A következő – három alfejezetre bomló – részben a jelenlegi státuszt vizsgáljuk: dolgozik-e, tanul-e vagy állást keres-e a megkérdezett. Mindhárom státuszkategória jellemző tulajdonságait, paramétereit megvizsgáljuk, különös tekintettel a képzéssel kapcsolatos illeszkedésre. Ezt követően a jövőbeli tervekkel kapcsolatos véleményeket ismertetjük. Végezetül arra térünk ki, hogy a válaszadó pályakezdők hogyan értékelik korábbi tanulmányaikat, miben tartják erősnek és miben gyengébbnek szakképző iskolai vagy technikumi képzésüket – különös tekintettel a munkaerőpiaci beválásra.

Módszertan

A felmérés online önkitöltős kérdőív segítségével készült. A vizsgálat alappopulációját azok a tanulók alkották, akik a 2022/23-as vagy 2023/24-es tanévben a szakképzés különböző intézményeiben végzős tanulók voltak. Utóbbi tanulói körben 2024. április 11. és május 31. között szintén egy online önkitöltős kérdőíves felvétel zajlott, melynek keretében a tanulók jelezhették szándékukat arra vonatkozóan, hogy egy későbbi időpontban újra felkereshessük őket kérdéseinkkel. Jelen utánkövető kutatás populációját ez a tanulói kör adja. A kérdőíves adatfelvételre 2025. október 22. és november 18. között került sor. A felmérés informatikai hátterét a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal biztosította.

A kérdőív kialakítása tematikus egységekben valósult meg, az egyes tematikus egységekben a válaszok maximalizálása érdekében minden érvényes válasz mentésre került. A kérdőív kitöltése során bekövetkezett lemorzsolódás miatt a kérdőív különböző szakaszaiban eltérő elemszám jellemző. Összességében 313 tanuló adott legalább a kérdőív első egységében értékelhető választ, ill. 176 tanuló a kérdőív utolsó érdemi részére is válaszolt. A teljes válaszadói létszámból a 2022/23-as tanévben 101 fő végzett, a 2023/24-es tanévben 212 fő végzett. A két évfolyam ugyanazokat a kérdőívblokkokat töltötte ki. Az elemzések során a két évfolyamot csak azokban az esetekben emeljük ki külön-külön, ahol jelentős eltérés mutatkozott a vizsgált változók mentén. A Pályakövetési kérdőívben elérhetőségüket biztosító és részvételi szándékukat jelző tanulók 10,5%-a töltötte ki a kutatási kérdőívet.

Súlyozás

A populáció különböző fő paraméterei és a minta főbb szocio-demográfiai és képzési jellemzői között markáns eltérés csupán a megkérdezett neme és az ellátott feladat esetében látható: az Utánkövető kérdőív kitöltői között a nők és a technikumban végzettek felül-, a férfiak és a szakképző iskolában végzettek pedig alulreprezentáltak (az eltérés az alappopulációhoz képest 11-13%pont). Végeredményben a minta megbízható, ugyanakkor elemzés előtt a kisebb torzulásokat súlyozással érdemes kiegyensúlyozni.

A súlyozás hét szempont figyelembevételével valósult meg. Súlyozási szempontként vettük figyelembe a megkérdezett nemét, az iskola típusát, az iskola regionális elhelyezkedését, illetve azt, hogy a megkérdezettnek volt-e SNI, BTMN, HH vagy HHH státuszbesorolása. A súlyozás peremsúlyozási algoritmussal történt. A súlyváltozó átlaga 1,00, szórása 0,974. A súlyozási eljárás a minta elemszámából következően a hátrányjellemzőket (SNI, BTMN, HH, HHH) kevésbé tudta figyelembe venni. A minta hibahatára 95%-os konfidencia-intervallum mellett $\pm 5,51\%$.

		Alap- populáció	Utánkövető kérdőívet kitöltők (súlyozatlan)	Utánkövető kérdőívet kitöltők (súlyozott)
NEM	Férfi	58,7	42,0	65,0
	Nő	41,3	58,0	35,0
ÉLETKOR	18-19	11,5	6,8	11,5
	20-21	62,9	59,1	56,2
	22-23	21,9	23,3	23,3
	24+	3,7	10,8	9,1
INTÉZMÉNY RÉGIÓJA	Közép-Magyarország	23,1	27,3	21,2
	Dél-Alföld	15,8	12,5	9,4
	Dél-Dunántúl	8,7	9,1	9,7
	Észak-Alföld	16,0	16,5	19,8
	Észak-Magyarország	11,2	9,7	12,0
	Közép-Dunántúl	11,5	11,9	16,1
	Nyugat-Dunántúl	13,8	13,1	11,8
ELLÁTOTT FELADAT	Szakképző iskola	26,3	15,9	43,5
	Technikum	71,8	81,3	53,4
	Egyéb	1,9	2,8	3,0
HÁTRÁNY- TÉNYEZŐK	SNI	7,6	7,4	8,7
	BTMN	6,2	3,4	6,5
	HH	4,5	7,4	4,8
	HHH	2,7	2,8	6,2
ÖSSZESEN		100,0	100,0	100,0

1. táblázat: Alappopuláció, súlyozatlan és súlyozott minta alapeloszlásai a súlyozási paraméterek szerint, %

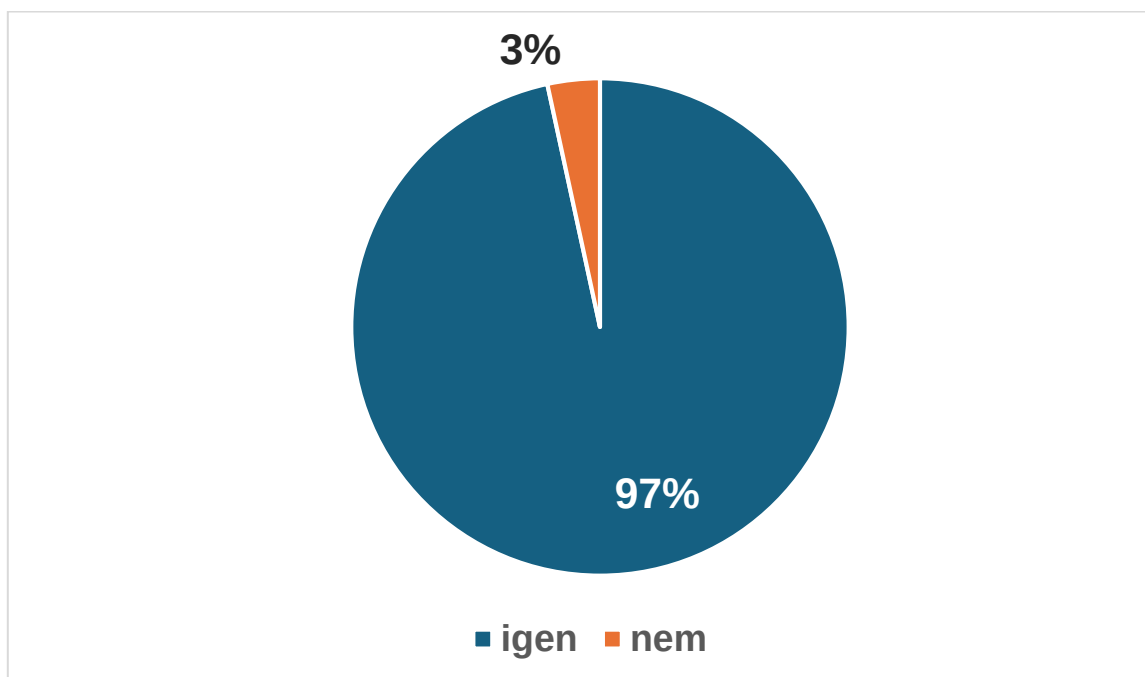
Minta

A súlyozott minta többsége (65%) férfi. A 18-19 évesek aránya 12, a 20-21 éveseké 56, a 22-23 éveseké 23, az ennél idősebb végzett tanulóké pedig 9%. A korábbi iskola regionális elhelyezkedése szerint a válaszadók közel negyede (21%) a közép-magyarországi, 19 százaléka észak-alföldi, és 16százaléka a közép-dunántúli. További 12-12 százalékuk észak-magyarországi vagy nyugat-dunántúli származású, a dél-dunántúli származásúak a minta 10 százalékát teszik ki, míg a dél-alföldiek 9 százalékot. A minta többsége, 81 százalék a technikumban végzett tanulóból áll, 16 százalék pedig szakképző iskolában végzett 2023-ban vagy 2024-ben. A minta 8,7 százaléka sajátos nevelési igényű, 6,5 százaléka beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, 4,8 százaléka hátrányos helyzetű, további 6,2 százalék halmozottan hátrányos helyzetű tanulónak számított. A 2022/2023. tanévben végzetek létszáma 101 fő (a minta egyharmada, 32 százalék), a 2023/2024. tanévben végzetek létszáma 212 fő (a minta kétharmada, 68 százalék). A két évfolyam között a régió és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség tekintetében jelentős eltérés mutatkozik:

a 2023/2024. tanévben végzettek esetén a dél-alföldi és észak-alföldi régióból származó tanulók, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók valamivel nagyobb arányban vannak jelen a 2022/2023-as tanévben végzettekhez képest.

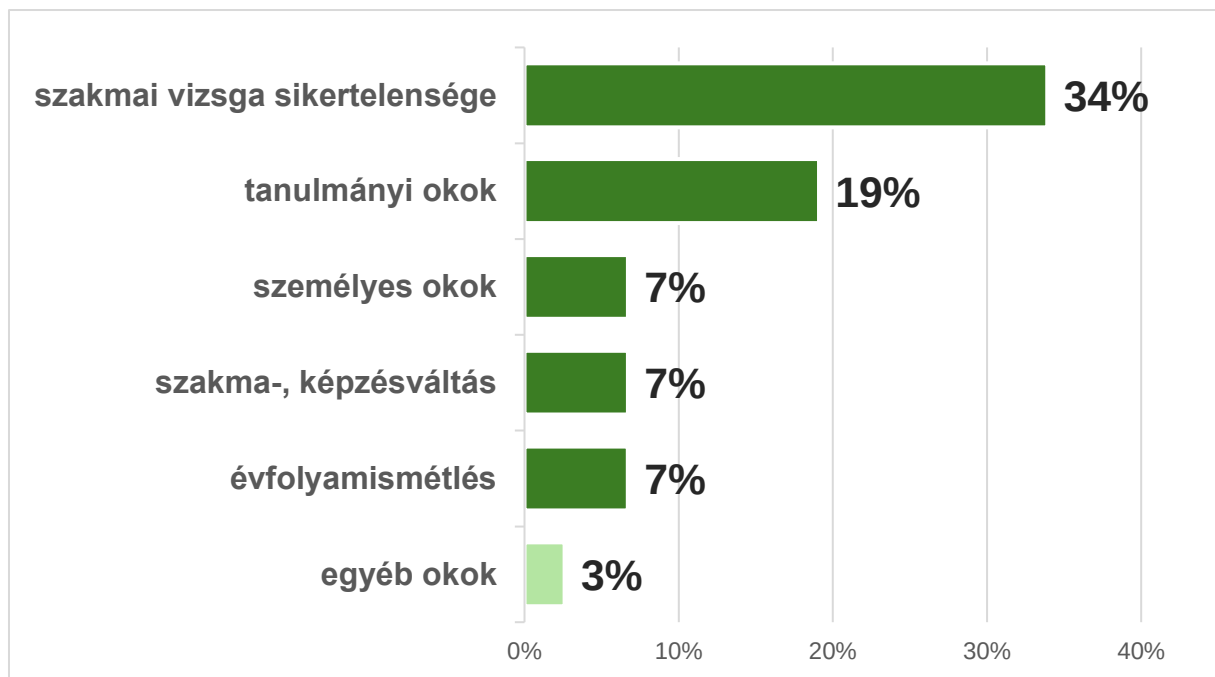
Szakképzésből történő kilépés sikeressége

A kutatásban résztvevő volt diákok döntő többsége – 96,6 százaléka – megszerezte azt a végzettséget, amelynek képzésén 2023 vagy 2024 tavaszán végzős tanuló volt. Akiknek nem sikerült a szakmai végzettségüknek a megszerzése, kizárólag a technikumi képzésben résztvevők közül kerültek ki (ez a megkérdezett technikumi tanulók 6,7%-át jelenti).

1. ábra: Az elérhetősége megadásakor, 2023 vagy 2024 tavaszán végzős tanuló volt a szakképzésben. Ezt a végzettséget megszerezte végül? (N=313)

Azoknak, akik nem szerezték meg végzettségüket, többféle okból kifolyólag alakult így az életük. Egy-egy olyan válaszadó volt, aki úgy nyilatkozott, hogy évfolyamot kellett ismételnie, időközben szakmát vagy képzést váltott, nem sikerült a szakmai vagy közismereti érettségije. A legnagyobb számosságban azokat találjuk, akiknek nem sikerült a szakmai vizsgájuk (5 válaszadó). Egyéb okot összesen 4 fő jelölt meg, itt az alábbiak hangoztak el: időközben felsőfokon tanult tovább; a portfólióját nem sikerült elkészítenie; illetve valójában sosem akart az adott szakon végzettséget keresni, csak az iskola jó hírneve miatt tanulta azt. Egy fő az eredetileg választott szakmája helyett automatikusan át lett sorolva egy másikra az iskola képzési profiljának megváltozásakor, amelyet viszont nem kívánt befejezni.

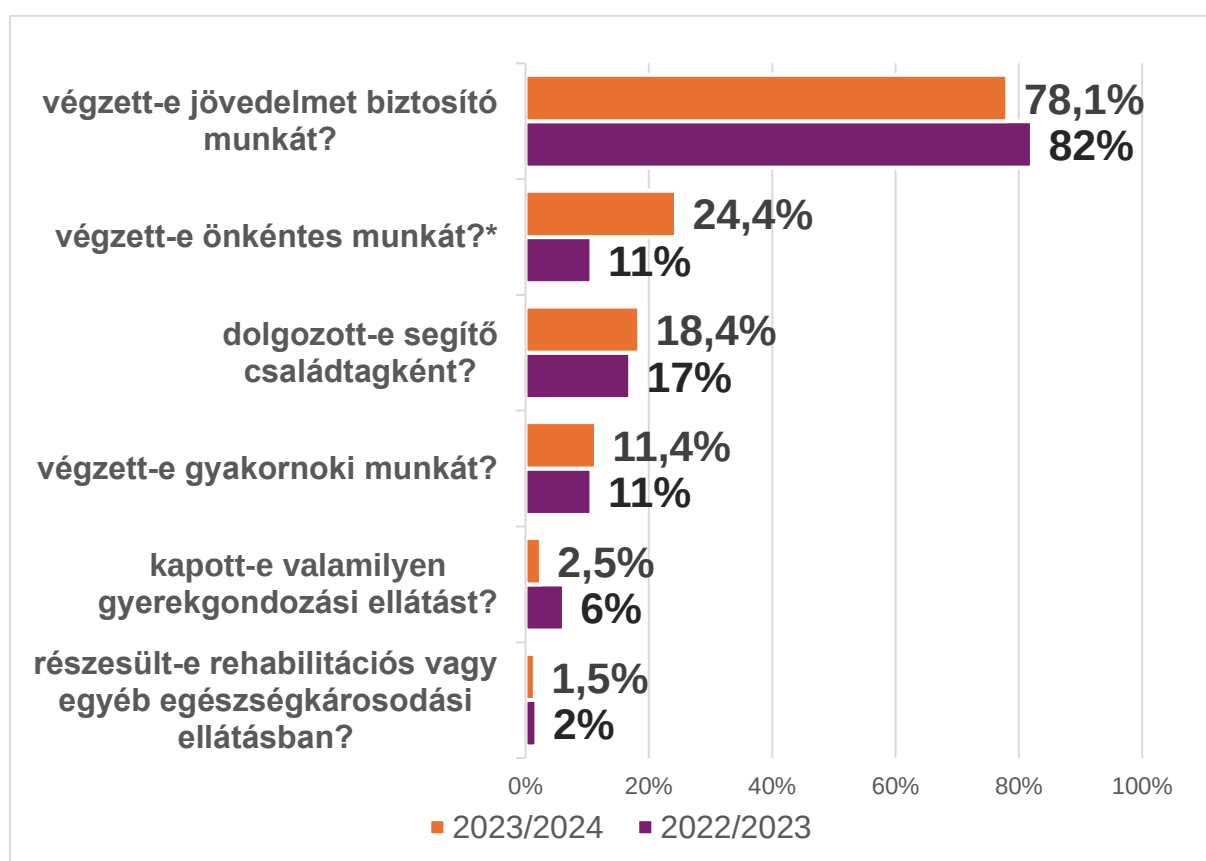

2. ábra: Mi volt az oka, hogy nem szerezte meg a végzettséget? (N=15)

A végzettség megszerzésének elmaradása egyetlen szocio-demográfiai szempont mentén sem mutat jelentős eltérést, noha ebben vélhetően az alacsony elemszámok is szerepet játszanak.

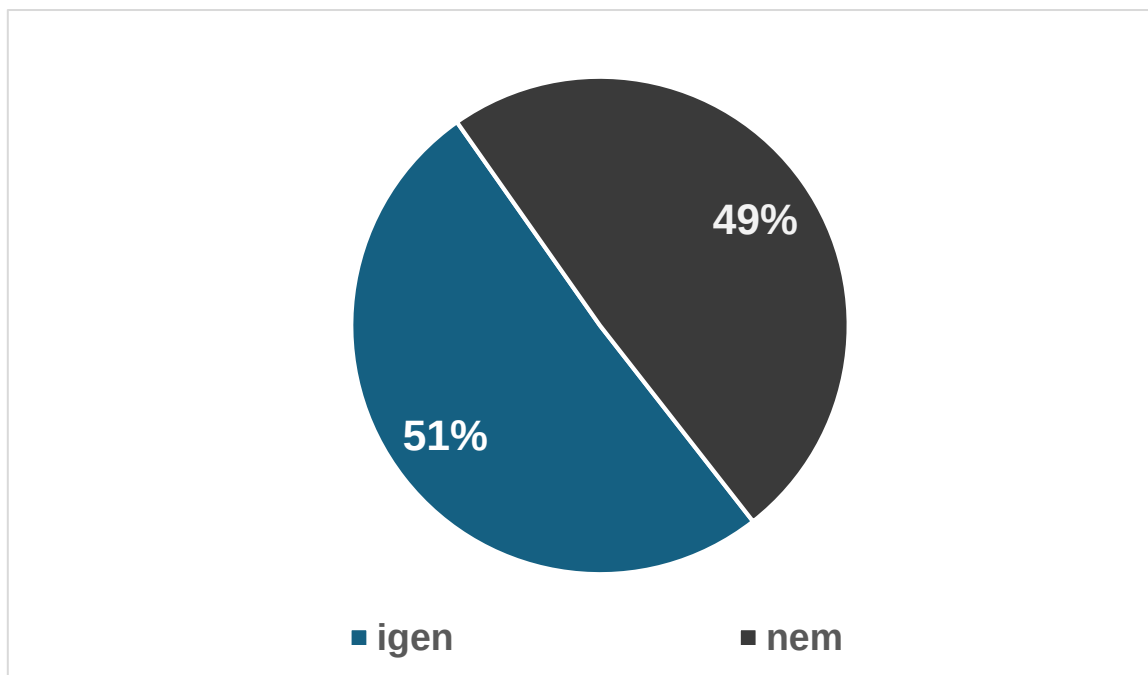
Jelenlegi státusz

A kérdőív egyik fókuszában az állt, hogy a kérdezés idején (pontosabban a kérdezést megelőző hónapban, azaz 2024 decemberében-januárjában vagy 2025 október-novemberében) vajon milyen aktivitással volt jellemezhető a végzett tanuló. A kutatásban résztvevők körülbelül négyötöde, 80 százaléka nyilatkozott úgy, hogy jövedelmet biztosító tevékenységet, munkát végzett. A korábbi (2022/2023.) tanévben végzettek között valamivel magasabb az arány (82%), ám az eltérés nem jelentős. Minden ötödik (20%) válaszadó valamilyen önkéntes munkát végzett, amely a 2023/2024. tanévben végzettek körében szignifikánsan magasabb arányt (24%) mutat a 2022/2023. tanév évfolyamához képest (11%). A válaszadók 18 százaléka segítő családtagként dolgozott, gyakornoki munkát pedig 11 százaléknyan végeztek. Valamilyen gyerekgondozással vagy egészségügyi rehabilitációval kapcsolatos ellátást 2-4 százaléknyan kaptak.

3. ábra: Az elmúlt egy hónapban... (N=313) *szignifikáns eltérés

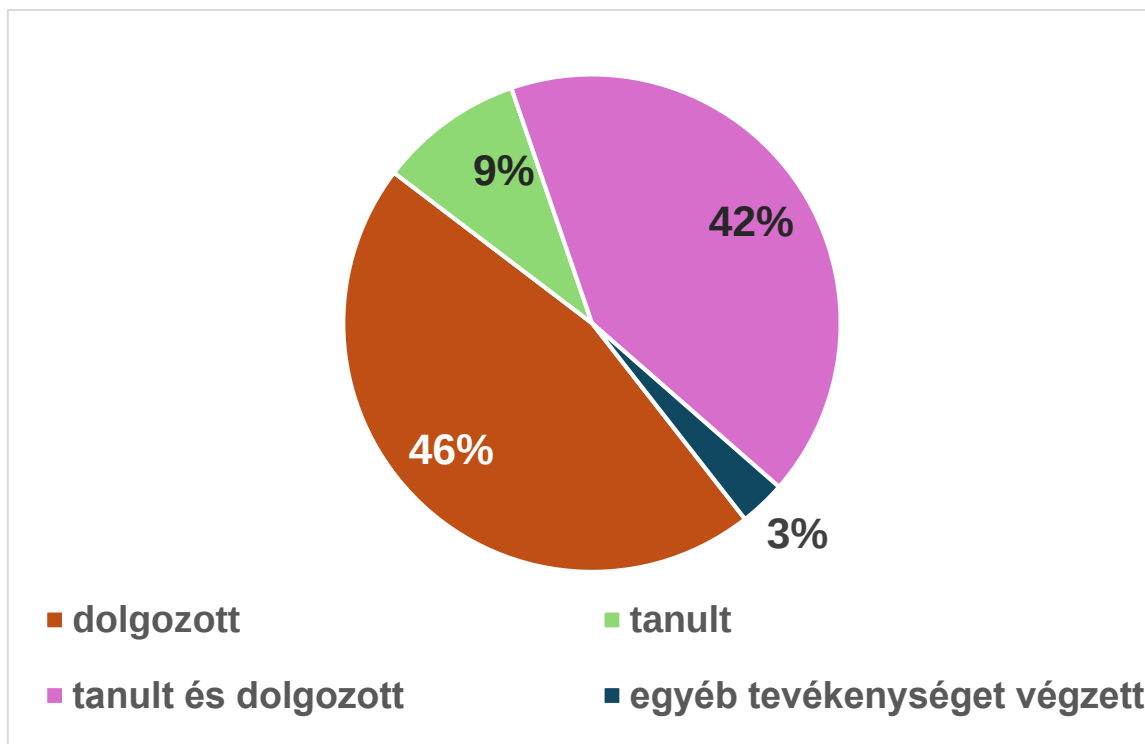
A megkérdezettek többsége – bár végzős iskolai státuszuk volt jellemző a 2022/23. vagy 2023/24. tanévben – a kérdezés idején is folytatott valamilyen tanulmányt. Összességében a válaszadók fele, 51 százaléka nyilatkozott úgy, hogy tanult az elmúlt egy hónap során, részt vett valamilyen képzésben, oktatásban (ennek részleteiről később).

4. ábra: Az elmúlt egy hónapban részt vett-e valamilyen oktatásban, képzésben? (N=313)

Rendkívül alacsony arányban, de előfordult a mintában egy-egy olyan megkérdezett, aki főtevékenységként háztartásbeli volt és valamely családtagjának ellátásával foglalkozott, otthon tanult vagy vizsgára készült, illetve vagyonából vagy más nem keresőtevékenységből származó jövedelemből élt. Néhányan pihenéssel, kikapcsolódással töltötték az adatfelvételt megelőző hónapot (3 fő), vagy egyéb tevékenységet végeztek (3 fő).

Amennyiben a fenti státuszalkotó tevékenységtípusokat összegezzük, négy fő aktivitást lehet megkülönböztetni. Egyrészt a megkérdezettek főtevékenységként (csaknem kizáróan) dolgozhattak; másrészt (csaknem kizáróan) tanulhattak; harmadrészt dolgozhattak és tanulhattak párhuzamosan, egy időben. Megkülönböztethetünk egy negyedik kategóriát, ide soroltunk minden egyéb, a fentiektől eltérő főtevékenységet (ellátást kapott, inaktív volt). Azok aránya, akik a vizsgálat időszaka alatt főtevékenységként dolgoztak 46%. A kizárólag tanulmányaikkal foglalkozók aránya közel tízszázaléknyi (9,4%). Jelentős arányban találjuk azokat, akik dolgoztak és tanultak párhuzamosan: hányaduk közel ugyanannyi, mint a kizárólag dolgozók aránya (42%). Az inaktív vagy valamilyen ellátást kapó (továbbiakban: egyéb) csoportban 3 százaléknyan vannak.

5. ábra: Az elmúlt egy hónap fő státusza (N=313)

A két tanév végzettjei között jelentős különbség nem mutatkozik, a dolgozók aránya valamivel magasabb a korábbi tanévben végzettek között (50% a 44%-hoz képest) a kizárólag tanulók rovására (6% a 11%-hoz képest).

Az egyes demográfiai csoportok közül csupán kisebb különbségek rajzolódnak ki az egyes státuszkategóriák eloszlását tekintve, azonban ezek egyike sem szignifikáns, vélhetően az alacsony elemszámok miatt. A férfiak körében a dolgozók aránya és a tanulók aránya (47%, illetve 10%) valamivel magasabb, mint a nőknél (44%, illetve 7%), ami fordított arányt eredményez a tanul és dolgozik státuszúak, valamint az egyéb státuszúak esetében. A legfiatalabb és legidősebb korcsoport esetén a dolgozók aránya a legmagasabb (79%, illetve 67%), míg a 20-21 és 22-23 évesek esetén a dolgozik és tanul párhuzamos státusz fordul elő a legnagyobb arányban (49% és 61%). Régióként a dolgozók aránya 26% (Dél-Dunántúl) és 64% (Észak-Magyarország) közé esik. A tanulók aránya a Közép-Dunántúlon a legmagasabb (16%), a tanul és dolgozik státuszúak aránya a Dél-Dunántúlon a legmagasabb (71%). Az egyéb státuszúak a Nyugat-Dunántúlon jelennek meg a legnagyobb arányban.

Azon tanulók között, akiket valamilyen tanulási hátránytényező érintett (SNI, BTMN, hátrányos/halmozottan hátrányos helyzet), magas azok aránya (51%), akik kizárólag elhelyezkedtek. Ezzel szemben, körükben kevesebben (35%) folytattak munka mellett tanulmányokat, ami tíz százalékponttal alacsonyabb arányt jelent a teljes mintához képest (45%).

	dolgozott	tanult	tanult és dolgozott	egyéb tevékenységet végzett
ÖSSZES VÁLASZADÓ	46%	10%	42%	3%
NEM				
férfi	47%	11%	42%	1%
nő	44%	7%	42%	7%
KORCSOPORT				
18-19 évesek	79%	7%	11%	4%
20-21 évesek	39%	12%	49%	1%
22-23 évesek	26%	6%	61%	6%
legalább 24 évesek	67%	8%	17%	8%
RÉGIÓ				
Közép-Magyarország	55%	8%	34%	3%
Dél-Alföld	38%	15%	47%	0%
Dél-Dunántúl	26%	3%	71%	0%
Észak-Alföld	37%	13%	48%	2%
Észak-Magyarország	64%	6%	31%	0%
Közép-Dunántúl	44%	16%	40%	0%
Nyugat-Dunántúl	55%	3%	30%	13%
TANULÁSI HÁTRÁNY				
bármilyen hátrány	51%	11%	35%	3%

2. táblázat: Az elmúlt hónap fő státusza – szocio-demográfiai mutatók szerint (N=313)

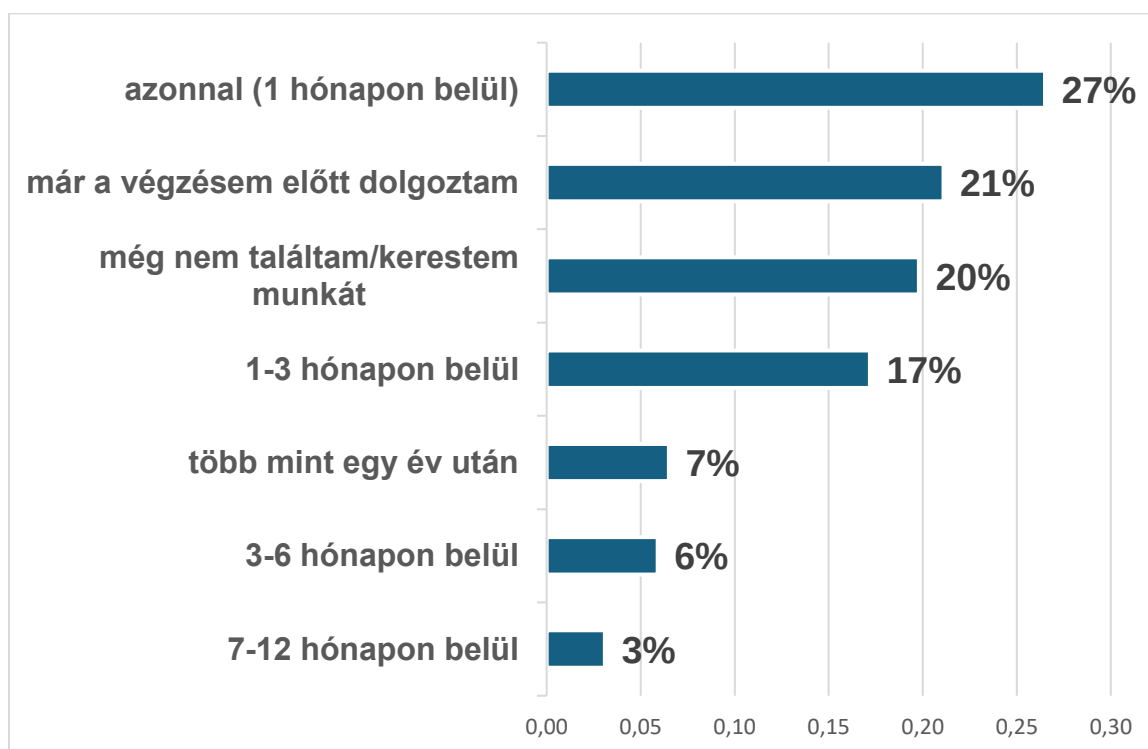
A képzést követő középtávú státusz alakulása a mentén sem mutat jelentős eltéréseket, hogy milyen típusú középiskolában vagy milyen ágazaton végzett a megkérdezett, noha apró különbségek itt is kirajzolódnak. Jellemzően a szakképző iskolákban végzetek zöme (58%) kizárólag a munkaerőpiacon érvényesült, 34 százaléka dolgozott és tanult és csupán 5 százaléknyan tanultak kizárólagosan. A technikumokban végzett tanulók valamivel több mint harmada (37%) helyezkedett el (kizárólag), 47 százaléuk tanult és dolgozott, 14 százaléuk pedig „csak” tanulmányokat folytatott. Az egyéb tevékenységet végzők aránya az egyéb iskolatípus (például szakgimnázium) esetén a legmagasabb (13%).

Azok aránya, akik a végzést követően elhelyezkedtek és nem tanultak tovább, valamivel magasabb az építőipar (67%), a valamilyen termelőiparhoz (67%), illetve a gépiparhoz, közlekedéshez (60%) kapcsolódó ágazatokban végzetek körében. Jellemző, hogy az építőipar és gépipar ágazatban szakmát szerzők körében jóval alacsonyabb arányban (25% és 27%) találjuk azokat, akik tanulnak is és dolgoznak is párhuzamosan. Végezetül az agrár és egészségügy ágazatot érdemes még kiemelni: az ágazatban végzők körében a tanulás mellett lehelyezkedők aránya meghaladja a teljes mintára jellemző arányokat (56-56%), továbbá az egyéb státuszú válaszadók aránya is ennél a két ágazatnál a legmagasabb (13% és 11%).

	dolgozott	tanult	tanult és dolgozott	egyéb tevékenységet végzett
ÖSSZES VÁLASZADÓ	46%	10%	42%	3%
ISKOLATÍPUS				
szakképző iskola	58%	5%	34%	34%
technikum	37%	14%	47%	2%
egyéb	25%	0%	63%	13%
ÁGAZAT				
agrár	31%	0%	56%	13%
egészségügy	33%	0%	56%	11%
elektronika, informatika	30%	11%	55%	4%
termelőipar	67%	0%	33%	0%
építőipar	67%	8%	25%	0%
gazdálkodás, kereskedelem	52%	9%	34%	5%
gépipar, közlekedés	60%	13%	27%	0%
vendéglátás, személyi szolgáltatások	59%	4%	34%	4%
egyéb	38%	10%	48%	5%

3. táblázat: Az elmúlt hónap fő státusza – iskolatípus és ágazat szerint (N=313)

A munkahely megtalálása a válaszadók felénél nem okozott problémát: 27 százalékuk a végzettséget követően szinte azonnal (1 hónapon belül) talált munkát, míg 21 százalékuk már a végzést megelőzően is dolgozott. Egyötödük még nem talált vagy még nem keresett munkát, 17 százalékuk 1-3 hónapon belül sikeresen elhelyezkedett. Azoknak az aránya, akik több mint egy évig voltak munkakeresők, 7 százalék.

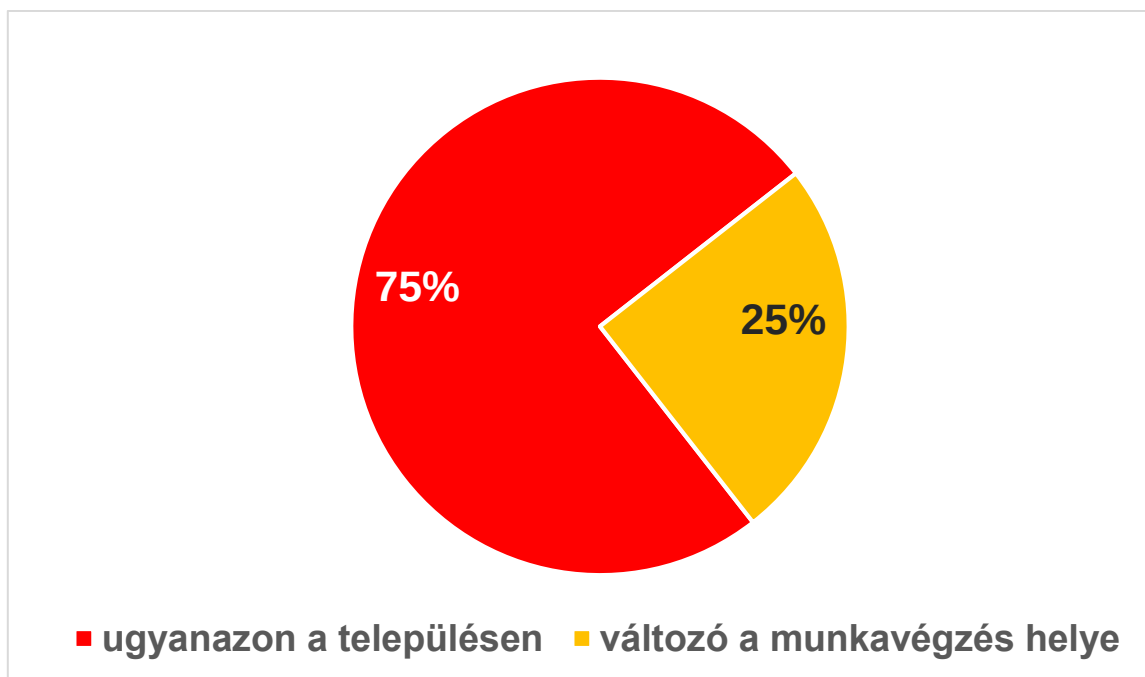
6. ábra: Végzését követően mennyi idő után talált munkát? (érdemben válaszolók, N=177)

Dolgozik

A kérdőív munkakörülményekre vonatkozó kérdései csak azon végzett tanulók körére került feltételre, akik úgy nyilatkoztak a korábbiakban, hogy fő státuszukat tekintve dolgoznak vagy tanulnak és dolgoznak, ez összesen 181 főt jelent.

Gyakorlatilag minden (97%) végzett és elhelyezkedett tanuló Magyarországon dolgozik. Azok a tanulók, akik úgy nyilatkoztak, hogy külföldön dolgoznak Ausztriát (3 fő), Németországot (2 fő) és Spanyolországot (1 fő) nevezték meg célországgként. Érdemi mintázat az alacsony elemszám miatt nem figyelhető meg abban, hogy a demográfiai vagy képzési jellemzők befolyásolják-e a külföldi munkavállalást.

A Magyarországon dolgozók háromnegyedének (75%) munkahelye egyetlen meghatározható településen van, 25 százalékának azonban változó a munkavégzés helye. Az érdemi válaszokat tekintve a vármegyék közül a fővárost (20%), Pest vármegyét (14%), Komárom-Esztergom (11%), Szabolcs-Szatmár-Bereg (9%) vármegyét lehet kiemelni, mint ahol a legnagyobb arányban dolgoznak a végzett diákok. A települések közül szintén a nagyvárosokat lehet feljegyezni: Budapesten az V. és IX. kerület, vidéken Kaposvár, Nyíregyháza, Jászberény, Oroszlány, Győr és Debrecen szívja fel a végzettek legnagyobb arányát.

7. ábra: Rendszerint ugyanazon a településen dolgozik vagy változó a munkavégzésének helye?
(Magyarországon munkavállalók, N=181)

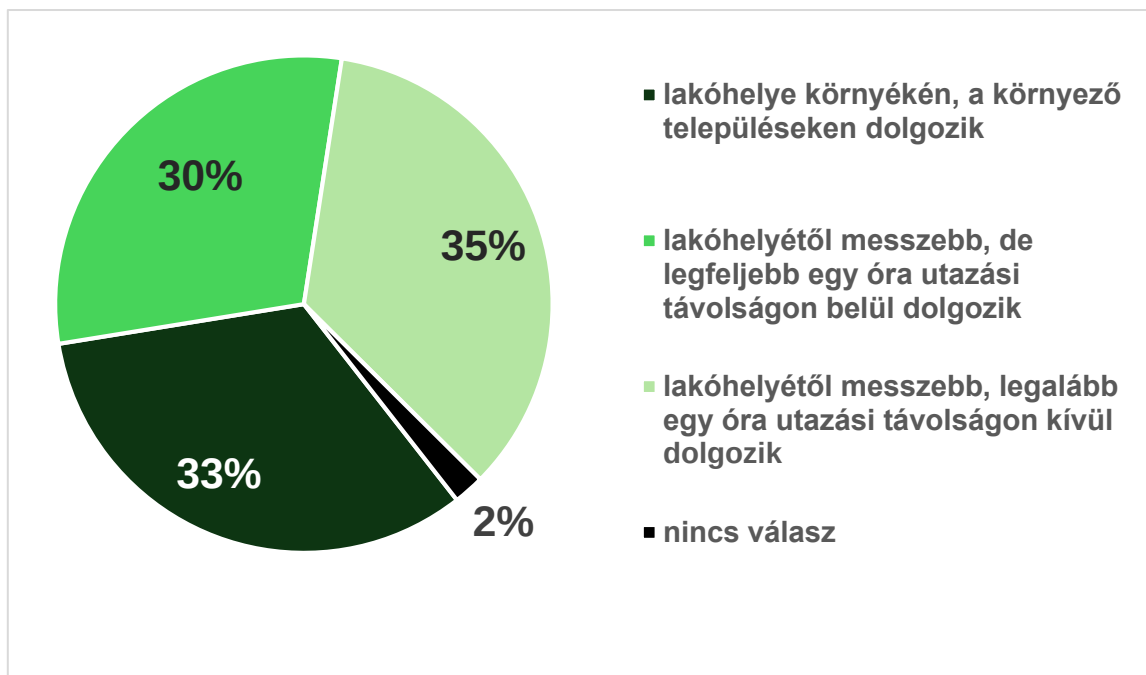
A végzettek iskolájának vármegyéje és a munkahely vármegyéje összevetésében néhány jellemző térségi mobilitási trend rajzolódik ki (az eltérések ugyanakkor nem szignifikánsak, vélhetően az alacsony elemszámok miatt). A Jász-Nagykun (14%), Borsod-Abaúj (22%) és

Tolna (25%) vármegyei iskolákban végzett tanulók kevesebb mint negyede, a Békés és Hajdú-Bihar (40-40%) vármegyeieknek kicsivel több mint harmada, a Bács-Kiskun és Csongrád vármegyeiek fele dolgozik csak abban a vármegyében, ahova középiskolába járt. A többi vármegye esetében az iskolával azonos vármegyében dolgozók aránya jellemzően 60-100% körül alakul. Budapest elszívóereje érződik Fejér, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom, Nógrád, Pest és Somogy vármegyei székhelyű iskolák esetén.

	Bács-Kiskun	Baranya	Békés	Borsod-Abaúj-Zemplén	Budapest	Csongrád	Fejér	Győr-Moson-Sopron	Hajdú-Bihar	Heves	Jász-Nagykun-Szolnok	Komárom-Esztergom	Nógrád	Pest	Somogy	Szabolcs-Szatmár-Bereg	Tolna	Vas	Veszprém	Zala	Összesen
Bács-Kiskun	50%							50%													100%
Baranya		75%													25%						100%
Békés			40%			60%															100%
Borsod-Abaúj-Zemplén				22%							67%					11%					100%
Budapest					67%		6%							28%							100%
Csongrád						50%									50%						100%
Fejér					20%		60%												20%		100%
Győr-Moson-Sopron						20%		80%													100%
Hajdú-Bihar				10%	50%				40%												100%
Heves										100%											100%
Jász-Nagykun-Szolnok					71%						14%			14%							100%
Komárom-Esztergom					11%							89%									100%
Nógrád					25%								25%	50%							100%
Pest					8%						8%			85%							100%
Somogy					11%										89%						100%
Szabolcs-Szatmár-Bereg																100%					100%
Tolna								33%									67%				100%
Vas																		100%			100%
Veszprém																			100%		100%
Zala																				100%	100%
Össz.	1%	2%	1%	2%	20%	4%	3%	5%	3%	1%	6%	11%	1%	13%	7%	9%	1%	4%	2%	3%	100%

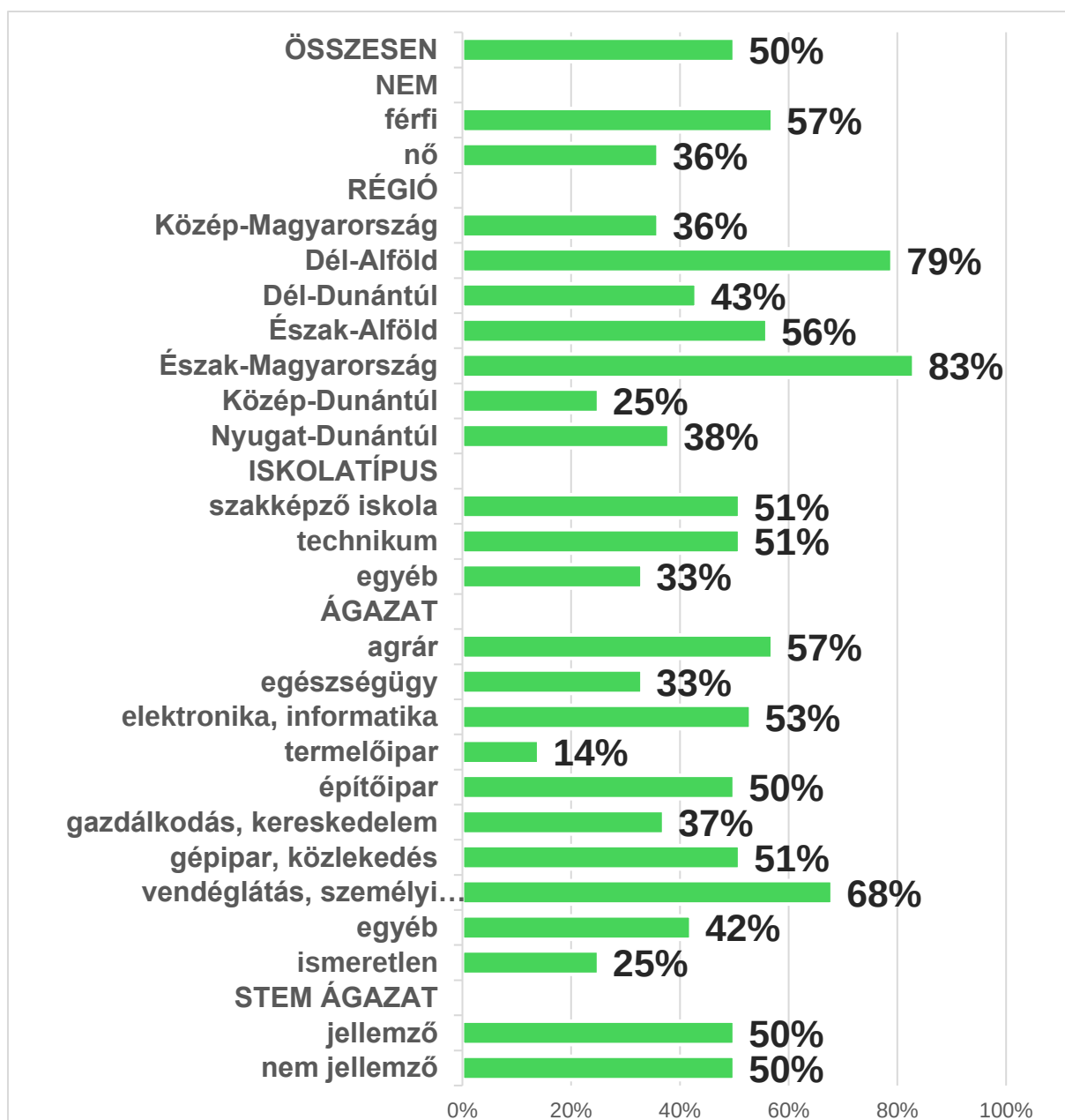
4. táblázat: A munkahely vármegyéje - aszerint, hogy mely vármegyében volt a kibocsátó középiskola (Magyarországon munkavállalók, akiknek munkavégzésük helye nem változó, N=142)

Korábban említettük, hogy azok aránya, akiknek munkahelye nem mindig ugyanazon a településen van, 25%. E megkérdezetti kör harmada (33%) nyilatkozott úgy, hogy munkahelye jellemzően a lakóhelyének környékén van, azaz a környező településeken dolgozik. További harmaduk (30%) esetében a munkahely a lakóhelytől messzebb, de legfeljebb egy óra utazási távolságon belül található. Végezetül az érintettek legnagyobb százalékára (35%) igaz, hogy még ennél is nagyobb távolságra kell ingáznia ahhoz, hogy munkába jusson.

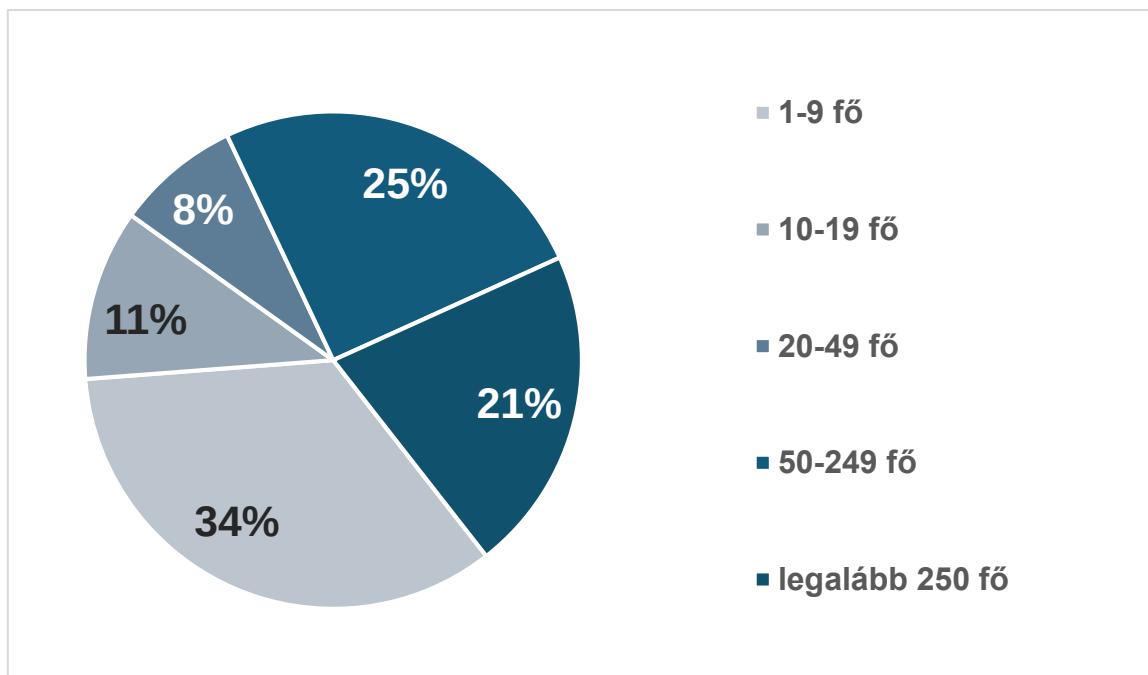
8. ábra: Jellemzően... (Magyarországon munkavállalók, akiknek munkavégzésük helye változó, N=46)

Összességében a válaszadók körülbelül felét (50%) teszik ki azok aránya, akik feltehetően nem a lakóhelyük településén vállaltak munkát. A férfiak (57%), és azok körében, akik az észak-magyarországi (83%) és dél-alföldi (79%) régióban jártak iskolába szignifikánsan magasabb ez az arány. Jellemző, hogy a vendéglátás (68%), az agrár (57%), és az elektronika, informatika (53%) ágazatokban nagyobb az otthontól messzebb lévő településeken dolgozók aránya.

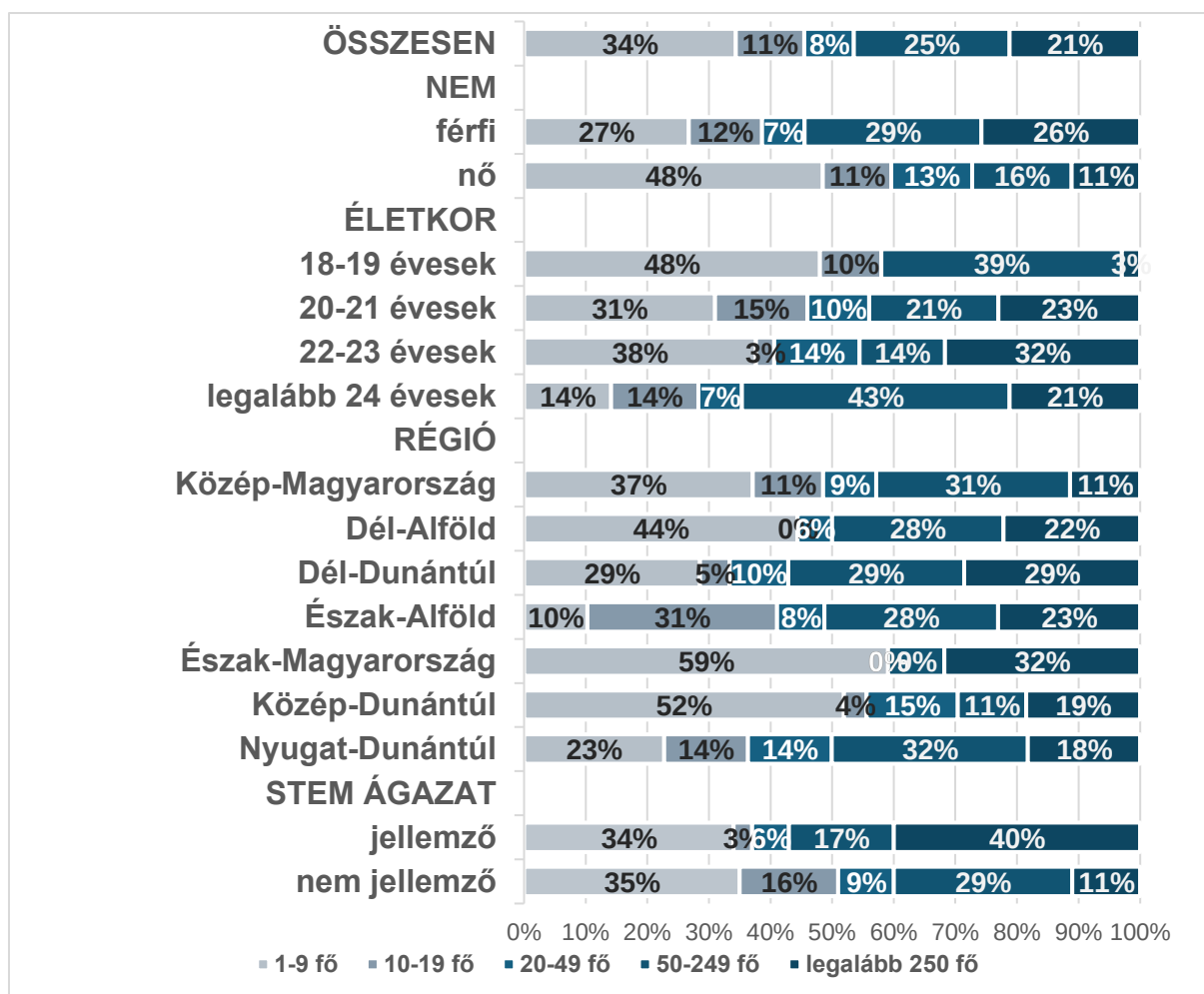
9. ábra: Lakóhelytől feltehetően eltérő településen munkát vállalók aránya – nem, iskola régiója iskolatípus és a szakma ágazata szerint (elhelyezkedő megkérdezettek, N=187)

A munkát vállaló szakképzésben végzett tanulók egyharmada (34%) kisvállalatnál dolgozik, ahol a foglalkoztatottak létszáma kevesebb mint 9 fő. Az 50-249 főt foglalkoztató cégeknél dolgozik a válaszadók negyede (25%), 250 főnél több főt foglalkoztató cégnél további 21% vállalt munkát. A válaszadók körülbelül azonos arányban nyilatkoztak úgy, hogy 10-19 fős, vagy 20-49 fős vállalatoknál, cégeknél van a munkahelyük (11 és 8%).

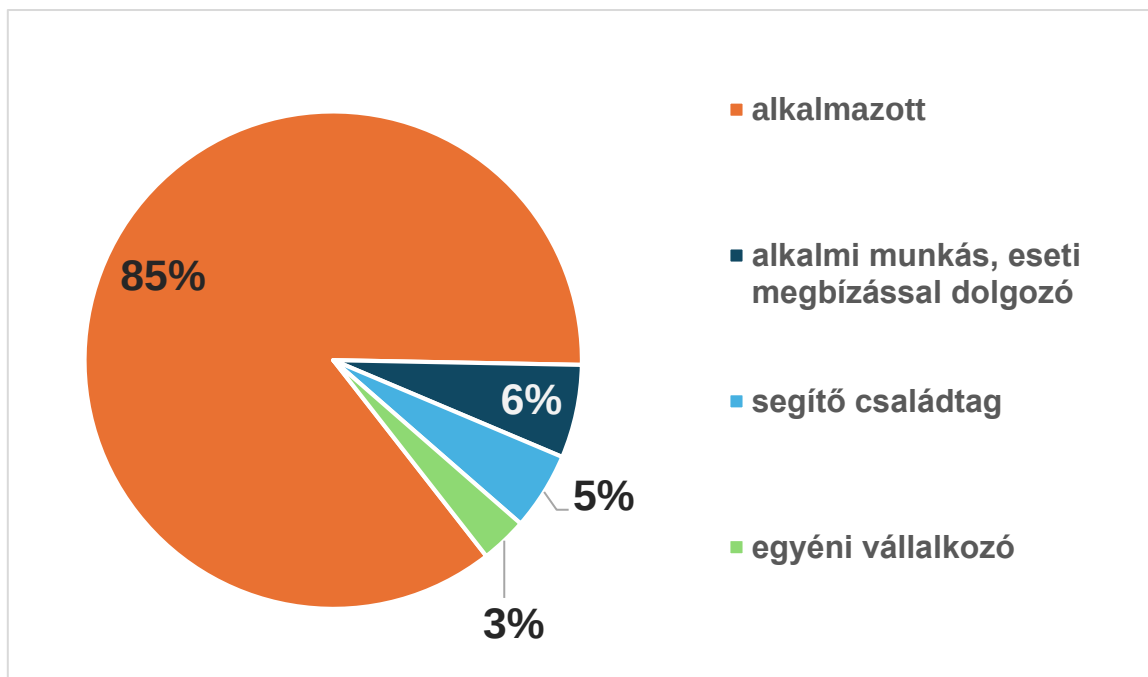
10. ábra: Hányan dolgoznak a munkáltatójánál azon a telephelyen, ahol Ön is dolgozik? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=186)

Az egyes szocio-demográfiai és képzési csoportok lényegesen nem különülnek el egymástól abban az értelemben, hogy inkább kicsi vagy inkább nagy foglalkoztatónál vállaltak munkát. Annyi mindenesetre kijelenthető, hogy a férfiak (26%), a 22-23 évesek (32%), illetve a STEM ágazatokban szakmát szerzők (40%) körében valamivel magasabb azok aránya, akik nagyobb (legalább 250 fős) foglalkoztatókkal szerződtek le. Kisvállalatoknál (9-nél kevesebb főt foglalkoztató munkaadók) dolgozik a nők közel fele (48%), a legfiatalabb korosztály zöme (a 18-19 évesek 48%-a), az észak-magyarországi régióból származók közel 60 százaléka (59%), a beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarral küzdők túlnyomó többsége (86%), és a szakképző iskolában végzetek több, mint harmada (39%). Ezek az eltérések azonban statisztikailag nem igazolhatók az alacsony elemszámok miatt.

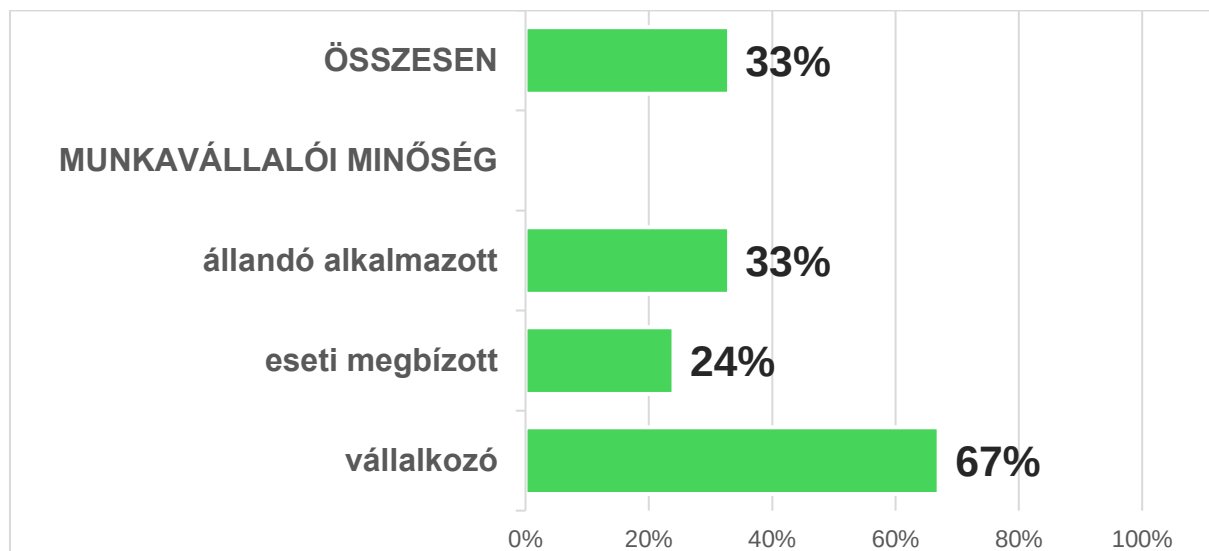
11. ábra: Hányan dolgoznak a munkáltatójánál azon a telephelyen, ahol Ön is dolgozik? – nem, életkor és a szakma STEM ágazata szerint (elhelyezkedő megkérdezettek, N=186)

Az elhelyezkedett tanulók döntő többsége (85%) alkalmazottként dolgozik. További 12 százalékuk alkalmi munkás, eseti megbízással dolgozó munkaerő vagy segítő családtagként dolgozik – azaz az első kategóriához képest jóval bizonytalanabb a munkaerőpiaci státusza. Az egyéni vállalkozás mindössze 6 válaszadónak (3%) nyújt megélhetést. Ezek az arányok minden vizsgált szocio-demográfiai csoportban nagyjából hasonlóan oszlanak el. Kisebb eltérések kirajzolódnak, ám ezek statisztikai szempontból nem igazolhatóak az alacsony elemszámok miatt. Régió mentén, ahol a vállalkozók aránya a közép-magyarországi régióban a legmagasabb (8%), a nyugat-dunántúli régióban a munkavállalók több, mint negyede (28%) eseti megbízással dolgozik, a Közép-Dunántúlon pedig kizárólag (100%) alkalmazottként vállalnak munkát a válaszadók. Szintén kizárólagosan az alkalmazotti lét a jellemző a korábban halmozottan hátrányos tanulók munkavállalásakor. Képzési jellemzők mentén vizsgálva valamivel magasabb az eseti megbízásokkal dolgozók aránya azoknál a munkavállalóknál, akik technikumban végeztek (15%, szemben a szakképző iskolában végzettek 9%-ával).

12. ábra: Ön jelenleg... (elhelyezkedő megkérdezettek, N=186)

A válaszadók kétharmada (67%) jelenleg nem végez vezetői, irányítói munkát. A válaszok nyilvánvalóan a „munkavállalói minőséggel” állnak a legszorosabb kapcsolatban: az alkalmazottként dolgozók körében kisebb (24-33%), a vállalkozók körében nagyobb (67%) a vezető, irányító beosztásban dolgozók aránya.

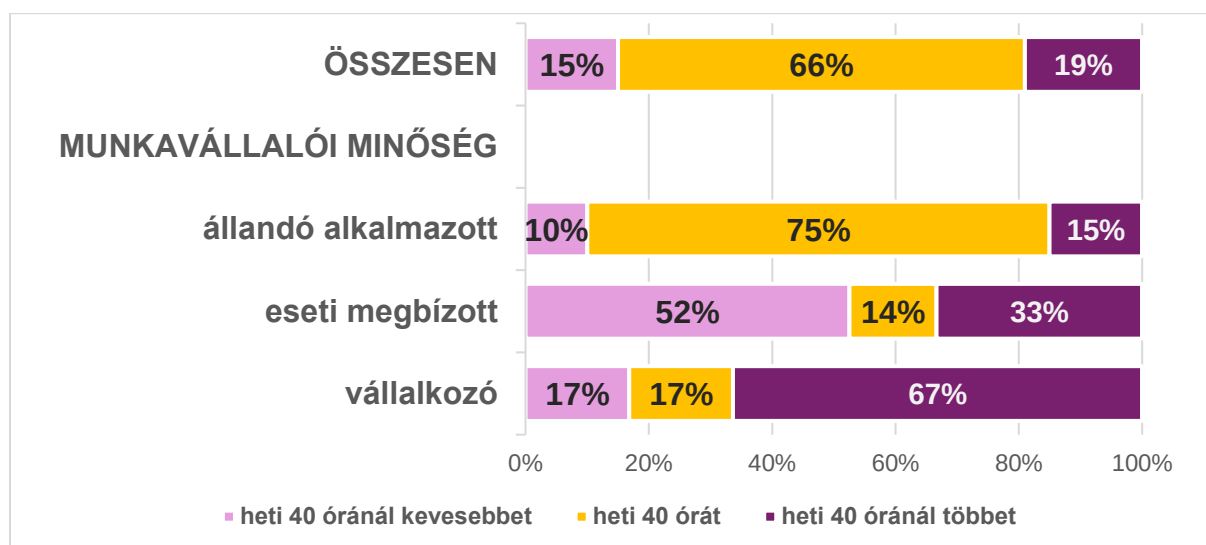

13. ábra: Végez-e vezetői, irányítói munkát munkája során? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=186)

Jelentős eltérés mutatkozik továbbá a tanulási hátrány mentén: míg a tanulási hátránnyal nem rendelkezők 41 százaléka végez vezetői tevékenységet, addig a tanulási hátrányban érintettek körében ez az arány mindössze 5 százalék.

Az elhelyezkedett tanulóknak jellemzően (66%) heti 40 órát kell dolgoznia, ennél kevesebbet 15 százalékuk, többet pedig közel egyötödük (19%) tölt el munkával. Az alkalmazottak körében

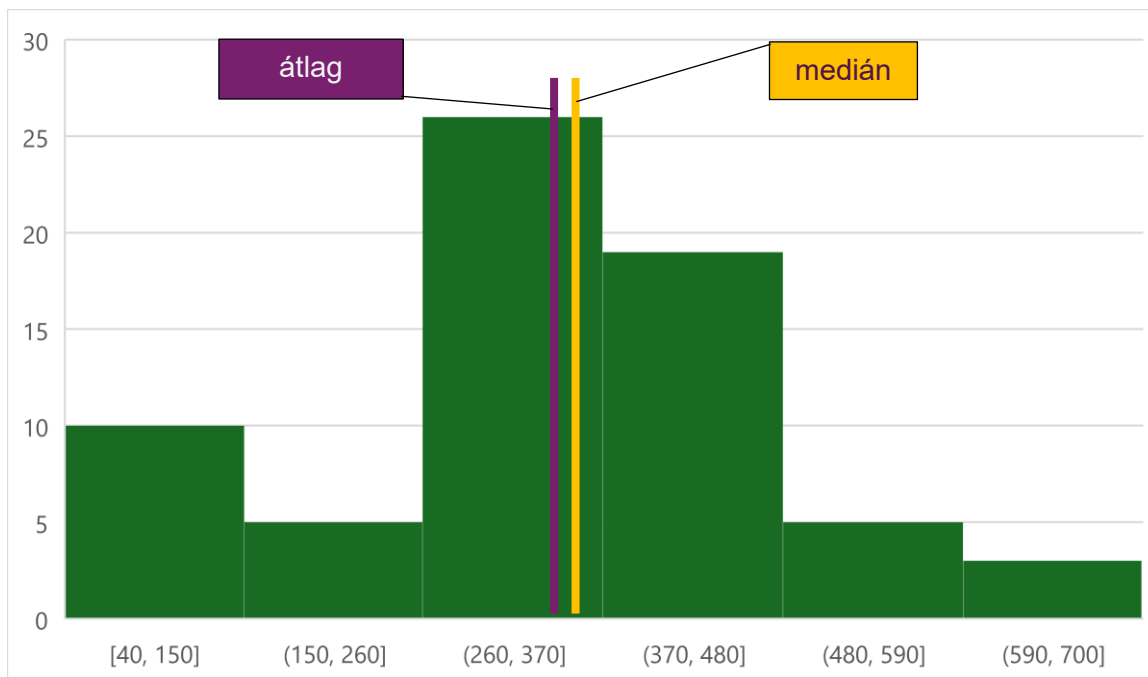
nagyobb (75%) a heti 40 órára bejelentett foglalkoztatottak aránya, az eseti megbízások esetében a részmunkaidő dominál (53%), míg a vállalkozók többsége (68%) az átlagos napi 8 óránál többet fektetnek be a munkába.

14. ábra: Munkaszerződése szerint heti hány órát kell dolgoznia? – a munkavállalói minőség szerint (elhelyezkedő megkérdezettek, N=186)

A kérdőív kitért arra, hogy milyen kereseti kondíciókkal rendelkeznek a megkérdezett volt diákok, mennyi volt az utolsó (tipikusnak számító) havi nettó (kézhez kapott) keresetük. A válaszmegtagadók aránya 19% volt, összesen 75 érvényes válasz érkezett a kérdésre. Az alábbi hisztogramon látni lehet az érdemi válaszok eloszlását, ami jól közelíti a normál eloszlást. A válaszok között nem volt olyan eset, ahol a többi válaszhoz képest kiugróan magas jövedelemről számoltak volna be. A teljes minta átlaga havi 345 ezer Ft, mediánértéke kerekén 350 ezer Ft. A hivatalos adatokkal a felmérés eredményeit nehéz összehasonlítani. A KSH szerint a 20 év alattiak nettó jövedelme 2024. IV. negyedévében 260, a 20-29 éves korosztályban 372 ezer forint volt.¹ Eben az adatban ráadásul minden iskolázottsági csoport benne van, így a felvételünkhöz képest túlságosan heterogén a KSH vonatkoztatási adata. Mindenesetre a valamennyire összevethető (20 év alattiak) átlagos nettó keresete (heti 40 órás munkaviszony esetén) az adatfelvétel szerint 401 ezer forint volt (az adatfelvételhez képest a KSH adata az iskolázatlanok miatt alacsonyabb).

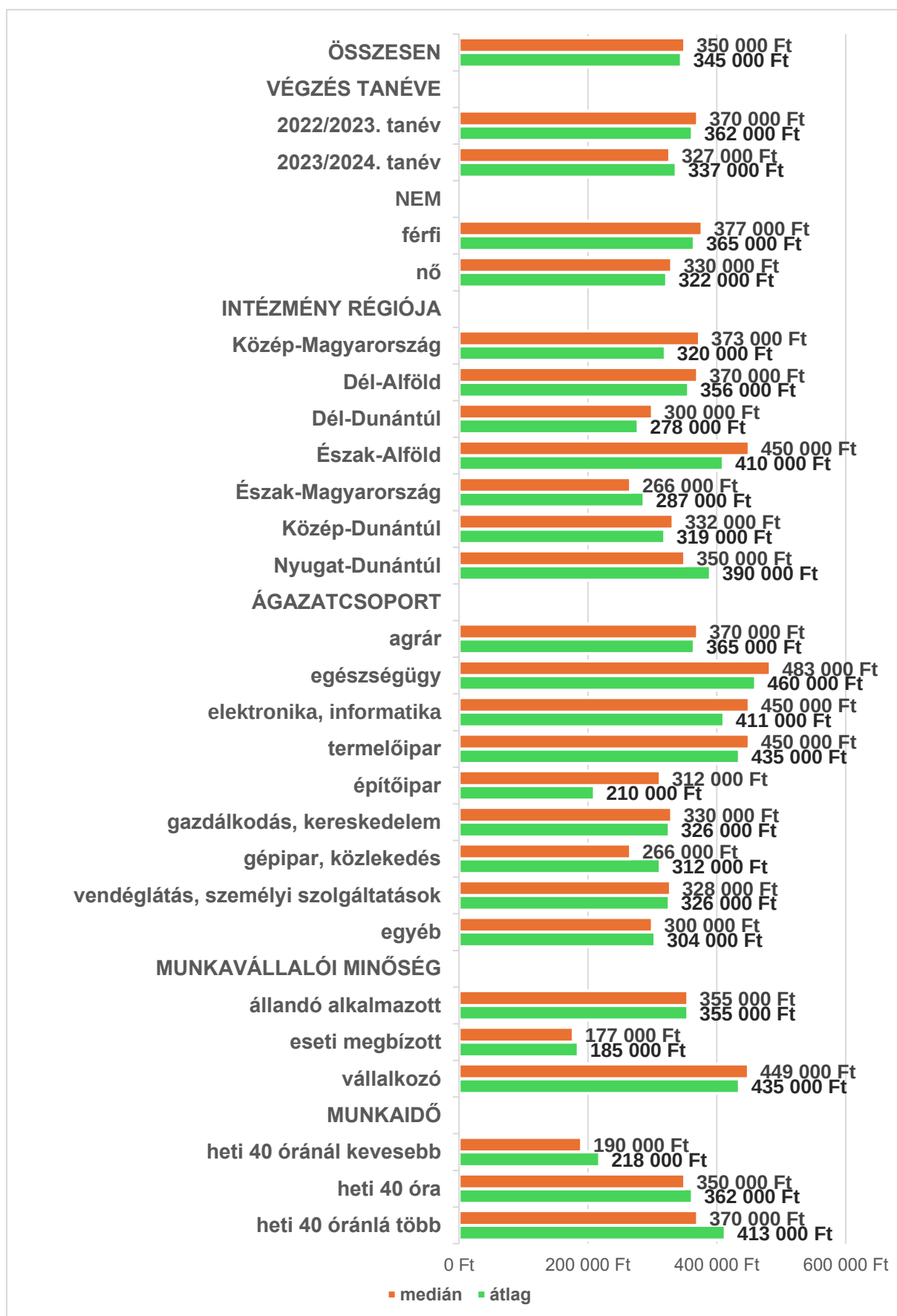
¹ https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0203.html

15. ábra: Nettó havi keresetek hisztogramja (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=75)

A keresetek átlagai között jelentős különbségek alakulnak ki az egyes szocio-demográfiai és képzési csoportok között. A férfiak keresete körülbelül 13 százalékkal több, mint a nőké (364 vs. 321 ezer Ft); a nyugat-dunántúli, közép-magyarországi és észak-alföldi keresetek magasabbak (389-410 ezer Ft); a szakképző iskolában végzettek valamivel többet keresnek, mint a technikumi tanulók (360 ezer Ft vs. 330 ezer Ft) az egészségügyi szakmák keresetei kedvezőbbek (460 ezer Ft); a STEM szakmák szintén magasabb jövedelmet jelentenek (362 ezer Ft a nem STEM besorolásúakhoz képest, ami 339 ezer Ft); a vállalkozók jövedelmei nagyobbak (434 ezer Ft); végezetül pedig aki több időt szán a munkára, az többet is keres (heti 40 óránál többet dolgozók: 413 ezer Ft, heti 40 órát dolgozók: 361 ezer Ft).

A keresetek szempontjából lényeges különbség a végzés időpontja és a munkaerőpiacon eltöltött idő, emiatt ennél a kérdésnél hasznos összehasonlítást mutathat a két évfolyam összevetése. A várakozásnak megfelelően 2022/2023-as tanévben végzettek átlagkeresete magasabb, havi 362 ezer Ft, mint az egy évvel későbbi évfolyam (akik kevesebb ideje léptek ki a munkaerőpiacra) átlagkeresete, ami 337 ezer Ft.

16. ábra: Nettó havi átlag- és mediánkeresetek (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=75)

A válaszadóknak meg kellett jelölniük, melyik ágazatban helyezkedtek el, illetve mi a foglalkozásuk pontosan. Arra is biztatták a megkérdezetteket, írják körül munkakörüket. A válaszadók között legnagyobb arányban a turizmus-vendéglátás területén dolgozókat találjuk (16%), de relatíve nagy arányban vannak a kereskedelem (11%) és az elektronika és elektrotechnika (10%) területén elhelyezkedők is. Ha a munkában betöltött ágazatot összevetjük a tanult szakma ágazatával, akkor láthatóvá válik, hogy mennyire illeszkedik a „csinált” szakma a „tanult” szakmával. A nagyobb elemszámú ágazatok közül (>legalább 10 válaszadó) a specializált gép- és járműgyártás (94%), a gépészet (92%), valamint az informatikai és távközlés ágazatban (90%) jellemző leginkább, hogy az ezen a területen elhelyezkedő frissen végzett tanulók tanult szakmájának ágazata ezzel a területtel megegyezik. A legkevésbé illeszkedő ágazatok a gazdálkodás és menedzsment (27%), illetve a mezőgazdaság és erdészet (szintén 27%), bár ez is viszonylag magas illeszkedést mutat — az adott területen elhelyezkedők több, mint negyede valóban a munkahelyéhez illeszkedő tanulmányokat folytatott korábban.

	N	Melyik ágazatban dolgozik?	A tanult szakma ágazatához illeszkedő
Egészségügy	4	2,1%	50,0%
Elektronika és elektrotechnika	19	10,0%	68,4%
Élelmiszeripar	7	3,7%	0,0%
Építőipar	12	6,3%	58,3%
Épületgépészet	1	0,5%	100,0%
Gazdálkodás és menedzsment	15	7,9%	26,7%
Gépészet	13	6,8%	92,3%
Honvédelem	1	0,5%	0,0%
Informatika és távközlés	10	5,3%	90,0%
Kereskedelem	21	11,1%	38,1%
Környezetvédelem és vízügy	1	0,5%	0,0%
Közlekedés és szállítmányozás	5	2,6%	80,0%
Kreatív	4	2,1%	0,0%
Mezőgazdaság és erdészet	11	5,8%	27,3%
Oktatás	2	1,1%	50,0%
Rendészet és közszolgálat	9	4,7%	22,2%
Specializált gép- és járműgyártás	17	8,9%	94,1%
Sport	1	0,5%	0,0%
Szépészet	2	1,1%	100,0%
Szociális	2	1,1%	50,0%
Turizmus-vendéglátás	30	15,8%	40,0%
Vegyipar	3	1,6%	66,7%

5. táblázat: Melyik ágazatban dolgozik? Illeszkedik-e ez a tanult szakma ágazatával? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=190)

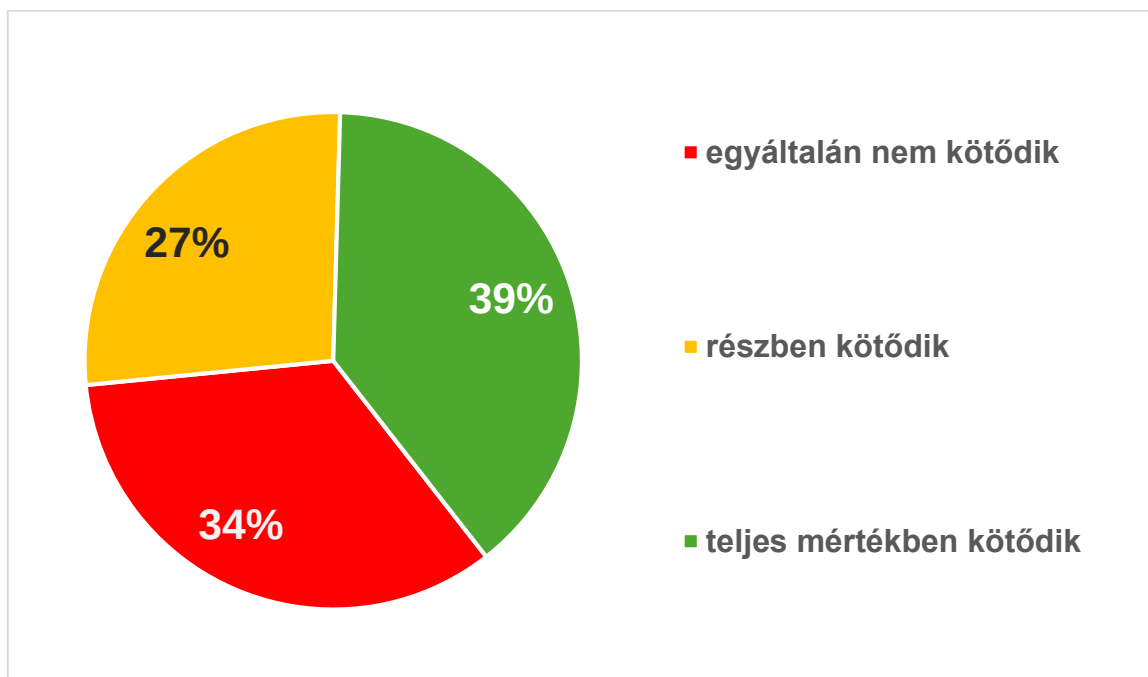
A betöltött munkakör, foglalkozás ágazatának és a tanult szakma ágazatának kapcsolata vizsgálható fordított irányban is: a tanult szakma ágazata mennyire illeszkedik a betöltött pozíció ágazatával? Szintén a nagyobb elemszámú tanulói csoportokat vizsgálva látható, hogy a specializált gép- és járműgyártás (94,1%), az elektronika és elektrotechnika (72,2%), a gépészet (70,6%) és az informatika és távközlés (69,2%) ágazatok területén jellemző a legnagyobb illeszkedés – azaz az ezeken a területeken szakmát szerzett fiatalok helyezkednek el legnagyobb arányban szakmájuk ágazatában. Az adatok szerint a legkisebb illeszkedés a gazdálkodás és menedzsment ágazatban (33,3%) jellemző. A többi figyelembe vett ágazat 52-53 százalékos illeszkedési hányadossal bír.

	N	Melyik ágazat szakmáját tanulta?	A betöltött pozíció ágazatához illeszkedő
Egészségügy	3	1,6%	66,7%
Elektronika és elektrotechnika	18	9,6%	72,2%
Élelmiszeripar	3	1,6%	0,0%
Építőipar	9	4,8%	77,8%
Épületgépészet	1	0,5%	100,0%
Gazdálkodás és menedzsment	12	6,4%	33,3%
Gépészet	17	9,0%	70,6%
Informatika és távközlés	13	6,9%	69,2%
Kereskedelem	15	8,0%	53,3%
Közlekedés és szállítmányozás	8	4,3%	50,0%
Kreatív	1	0,5%	0,0%
Mezőgazdaság és erdészet	7	3,7%	42,9%
Oktatás	2	1,1%	50,0%
Rendészet és közszolgálat	3	1,6%	66,7%
Specializált gép- és járműgyártás	17	9,0%	94,1%
Szépészet	3	1,6%	66,7%
Szociális	3	1,6%	33,3%
Turizmus-vendéglátás	23	12,2%	52,2%
Vegyipar	3	1,6%	66,7%

6. táblázat: Melyik ágazatban tanult? Illeszkedik-e ez a betöltött pozíció ágazatával? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=188)

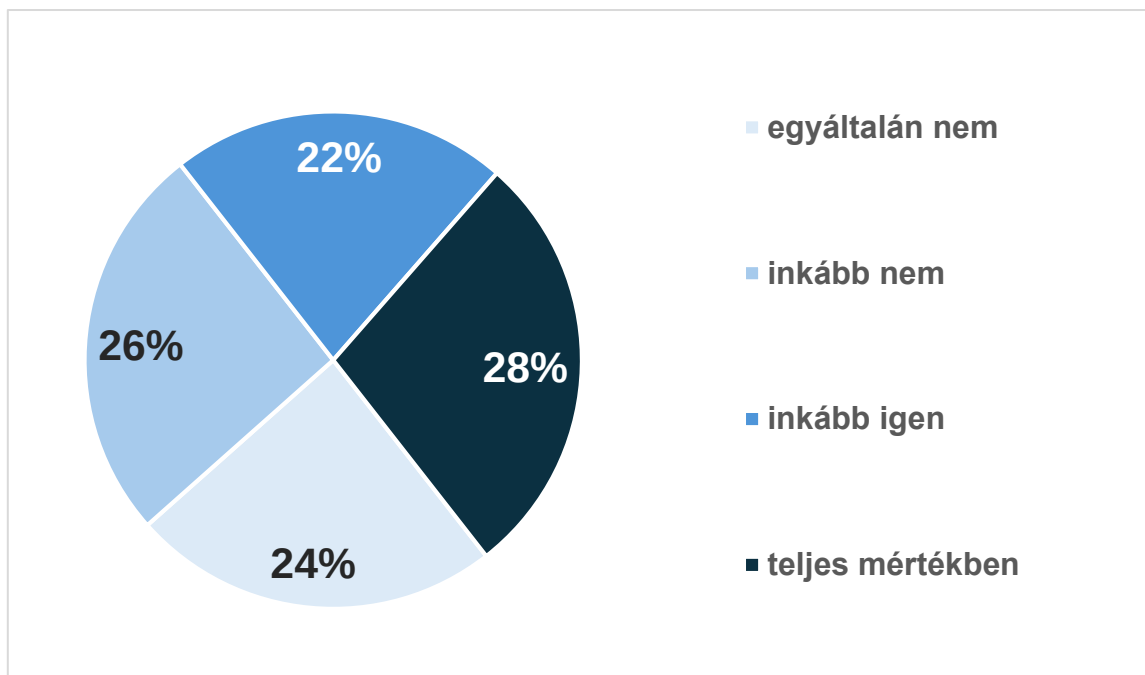
Az illeszkedésre a kérdőívben direkt kérdés is vonatkozott: mit gondol a válaszadó, jelenlegi foglalkozása mennyire kötődik a 2023-ban vagy 2024-ben szerzett szakmai végzettségéhez. A válaszok eloszlása kiegyenlített csoportokat mutat, hiszen 34 százaléknyan vélték úgy, hogy egyáltalán nem, 27 százaléknyan úgy, hogy inkább nem, 39 százaléknyan pedig úgy, hogy teljes mértékben kötődik a szakmai végzettség a jelenlegi foglalkozáshoz. A fent bemutatott, tanult szakma – betöltött pozíció ágazati illeszkedéséhez igazodnak a megkérdezettek válaszai, ill. részben árnyalják azt. Azoknál ugyanis, akiknél illeszkedést mutatott az ágazati összevetés, a válaszadói percepció is az, hogy a tanultakkal (legalább részben) illeszkedő a betöltött pozíció. Azoknál ugyanakkor, ahol az ágazati összevetés azt mutatta, hogy nem illeszkedik a tanult szakma ágazata a betöltött foglalkozás ágazatával, a többség (56%) bár azt mondta, hogy nem azt csinálja, amit tanult, 26 százaléknyan mégis valamilyen illeszkedést véltek felfedezni. Ez az illeszkedési inkonzisztencia két ágazatra jellemző leginkább: gazdálkodás és menedzsment, valamint közlekedés és szállítmányozás ágazatokra. Mindez arra mutat rá, hogy az ebben az ágazatokban végzett fiatalok szakmája univerzálisabb a piacon, könnyebben transzformálható a tudástartalom úgy, hogy legalább részben a tanultakra támaszkodik a munkában ellátott tevékenység. Az illeszkedés percepciójának szocio-demográfiai, vagy a nem tárgyalt képzési jellemzőkön túlmutató befolyásoltsága statisztikailag nem érzékelhető, a leíró adatok alapján férfiak esetén valamelyest magasabb azok aránya,

akiknek munkaköre erőteljesebben kötődik a tanult szakmához (41% a nők 34 százalékához képest), továbbá hasonló eltérés mutatkozik a tanulási hátrány függvényében: az érintettek kevesebb mint harmada (30%) dolgozik kapcsolódó munkakörben, míg a tanulási hátrányban nem érintettek körében ez az arány 11 százalékponttal magasabb, 41%. Továbbá az is elmondható, hogy magasabb arányban dolgoznak illeszkedő munkakörben a technikumi végzettek a szakképző iskolásokhoz képest (42% vs. 35%), bár a részben kötődő munkaköröknél épp az arány fordítottja látszik (szakképző iskola 32%, technikum 23%).

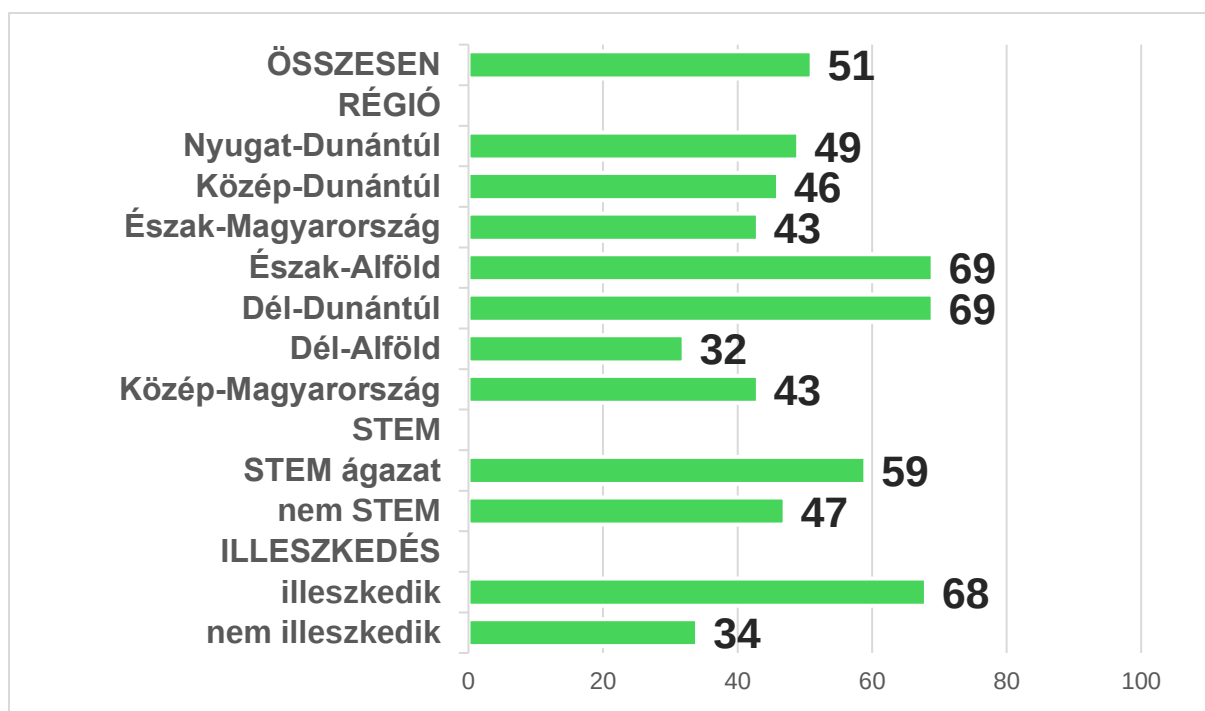
17. ábra: Jelenlegi foglalkozása mennyire kötődik a 2023-ban szerzett szakmai végzettségéhez?
(elhelyezkedő megkérdezettek, N=186)

Részben az illeszkedési problémakörbe tartozik az is, hogy vajon milyen mértékben használják az elhelyezkedett tanulók munkavégzésük közben a szakképzési tanulmányaik során elsajátított tudást, megszerzett készségeket. A megkérdezettek körében egymáshoz hasonló arányban válaszolták, hogy egyáltalán nem (24%), inkább nem (26%), inkább igen (22%) vagy azt, hogy teljes mértékben (28%). A válaszok 0-tól 100-ig terjedő skálájának mintaátlagja +51 pont (0: egyáltalán nem; 100: teljes mértékben).

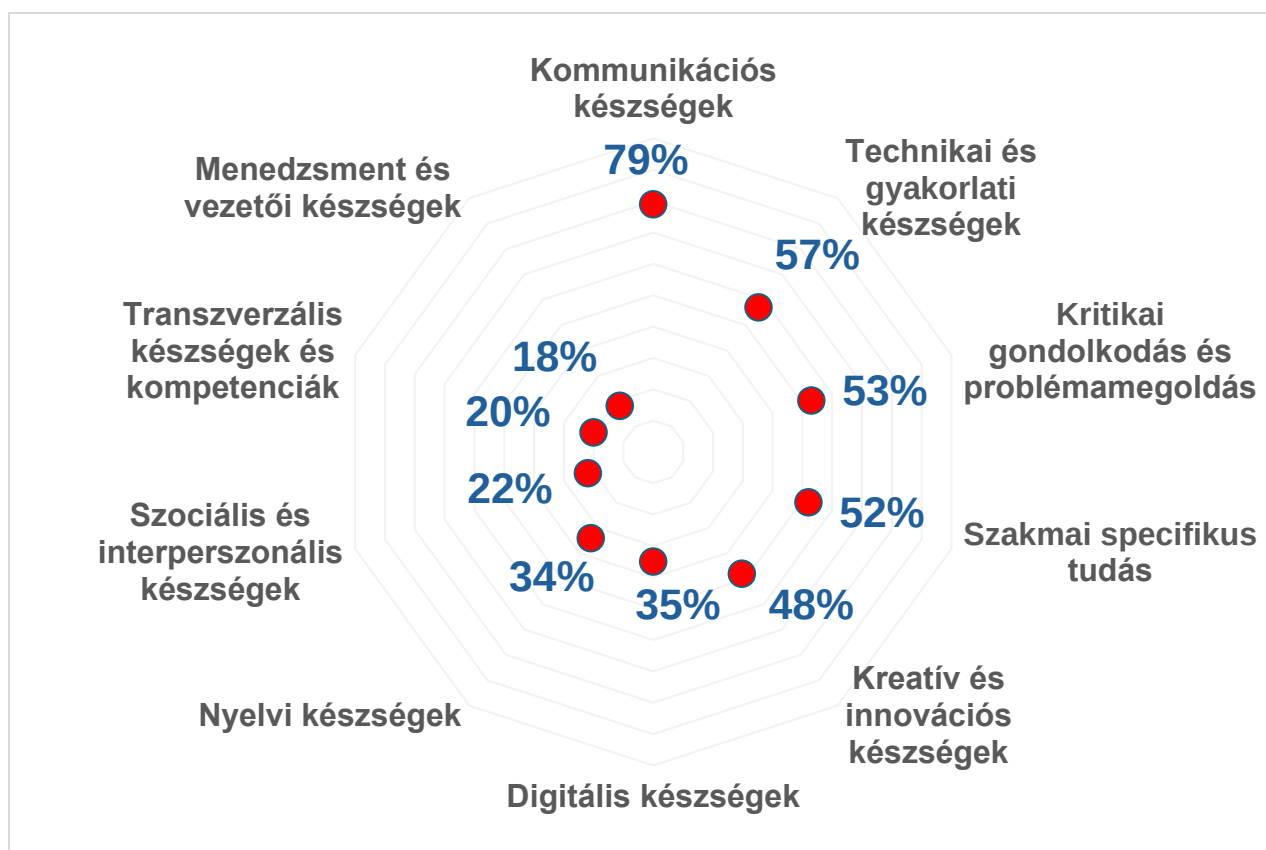
18. ábra: Milyen mértékben használja munkavégzése közben a szakképzési tanulmányai során elsajátított tudást, megszerzett készségeket? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=186)

Bár a kontingenciatáblák vizsgálatából nem látható szignifikáns eltérés az egyes szocio-demográfiai csoportok között, amennyiben az átlagokat vetítjük ki, érdemi eltérést regisztrálhatunk a régiók és a STEM ágazatban való elhelyezkedés kapcsán. Ezek szerint leginkább a dél-dunántúli és észak-alföldi régióban tudják hasznosítani a fiatalok a tanultakat (mindkét esetben +69 pont), míg a legkevésbé hasznosuló tudást a dél-alföldi régióban tapasztalták (+32 pont). A STEM ágazatban elhelyezkedők körében átlagosan +60 pontot ért a szakképzésben tanultak munkavégzés során való felhasználása, míg a nem STEM ágazatban +47 pont. A különböző háttérváltozókkal való legszorosabb összefüggést nem meglepő módon az ágazati illeszkedés mutatja: azon tanulók, akiknek tanult és munkahelyén ellátott feladatának ágazata egyezik, az index átlaga +68 pont – de még a nem illeszkedők esetében is +34.

19. ábra: Milyen mértékben használja munkavégzése közben a szakképzési tanulmányai során elsajátított tudást, megszerzett készségeket? (elhelyezkedő megkérdezettek, 0-100-fokúra vetített átlagok [0: egyáltalán nem; 100: teljes mértékben], N=186)

A kutatásban résztvevőknek tíz, többnyire soft skill kompetenciát, készséget sorolt fel kérdőív, és arra ösztönözte a válaszadókat, hogy értékeljék, a megfelelő munkavégzéshez jelenlegi munkájuk során szükség van-e ezekre a készségekre vagy sem. A legtöbben (79%) a kommunikációs készségeket jelölték meg, mint szükséges kompetencia. Körülbelül minden második pályakezdő tanuló a technikai és gyakorlati készségeket, a kritikai gondolkodás és problémamegoldást, valamint a szakmai specifikus tudást emelte ki (48-57%). Tízből négy végzett tanuló a kreatív és innovációs, illetve a digitális készségeket említette (35-45%). A(z) idegen nyelvi készségek a válaszadók harmadának (34%) vált fontos kompetenciává. A szociális és interperszonális készségek, a menedzsment és vezetői készségek, valamint a transzverzális készségek szerepelnek a kompetencialista utolsó helyein (18-22 százalékos említettséggel).

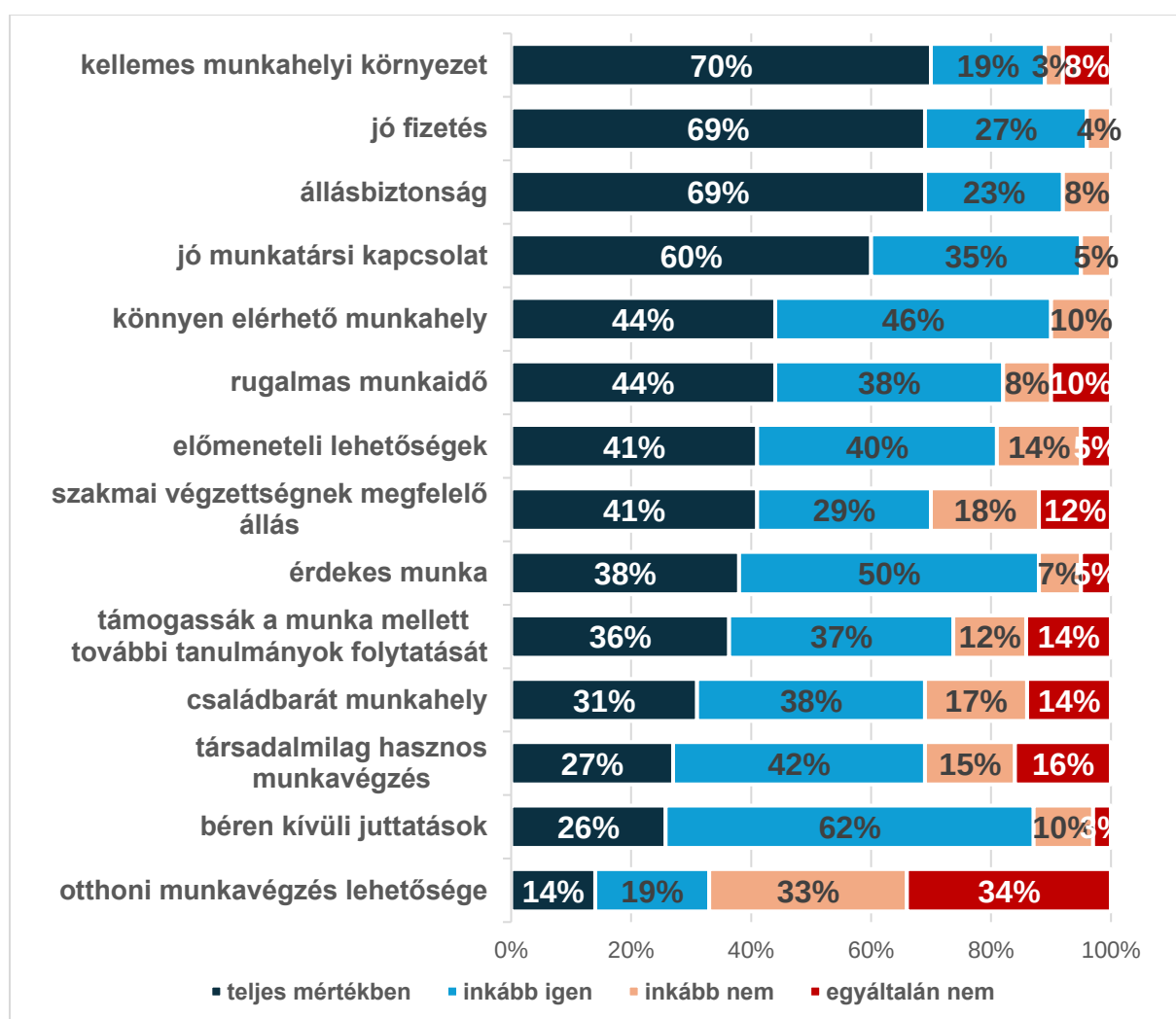

20. ábra: Jelenlegi munkája során milyen készségekre, kompetenciákra van szüksége ahhoz, hogy megfelelően végezze el az Önre bízott feladatokat? (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=186)

A különböző ágazatokban elhelyezkedett pályakezdők eltérően látják, hogy munkahelyükön az érvényesüléshez milyen kompetenciákra, készségekre van inkább szükségük. Agrár ágazatban elhelyezkedők esetén a szakmai specifikus tudás meglete tűnik fontosabbnak a többi ágazathoz képest. Az egészségügyhöz kapcsolódó ágazatokban két kompetencia tűnik fontosabbnak a többi ágazatcsoporthoz képest: kommunikációs készségek és digitális készségek. Az elektronika és informatikai ágazatcsoportokban elhelyezkedők körében felülreprezentáltak azok, akik a technikai és gyakorlati készségeket, valamint a szakmai specifikus tudást emelték ki. Az építőipari ágazatokban a szakmai specifikus tudást és a kreatív és innovációs készségeket tartják relatíve fontosabbnak. A gazdálkodás és kereskedelem terén a kommunikációs készségek emelkednek ki. A gépipari, gépészeti, közlekedési ágazatokban a technikai és gyakorlati készségek tűnnek fontosnak a kommunikációs készségek mellett. A vendéglátóipari és turisztikai ágazatokban a kommunikációs készségek és a kreatív és innovációs készségek számítanak jobban az érvényesüléshez. Az egyéb ágazatcsoportokban a kreativitás és kritikai gondolkodás, problémamegoldás, továbbá a kommunikációs készségek említettsége emelkedett ki.

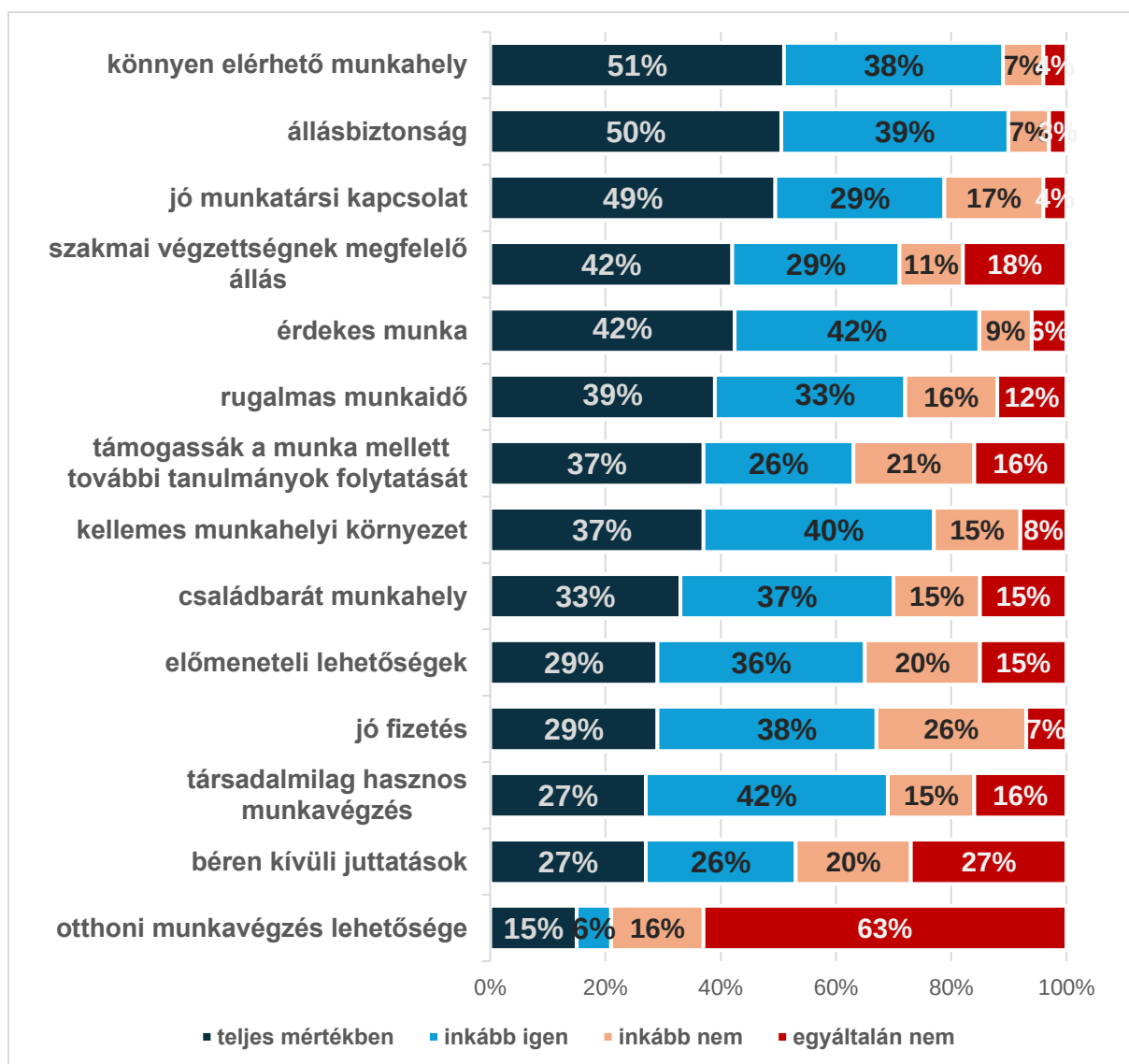
Tíz szempont alapján arra kértük a válaszadókat, hogy mondják meg, ezek nekik mennyire fontosak egy állás esetén, majd ugyanezeket a szempontokat értékeljék aszerint, hogy

ennyire elégedettek ezek mentén a jelenlegi állásukkal. A szempontok a következők voltak: állásbiztonság, jó fizetés, béren kívüli juttatások, érdekes munka, kellemes munkahelyi környezet, rugalmas munkaidő, otthoni munkavégzés lehetősége, családbarát munkahely, könnyen elérhető munkahely, jó munkatársi kapcsolatok. A fontosságot tekintve kiemelkedik a kellemes munkahelyi környezet: a válaszadók 72 százaléká szerint ez teljes mértékben fontos szempontnak számít. A válaszadók körülbelül kétharmada (60-69%) a jó fizetést, az állásbiztonságot és a jó munkatársi kapcsolatokat is kiemelten fontosnak tartja. A munkahely könnyű elérhetősége, a munkaidő rugalmassága, az előmeneteli lehetőségek, a szakmai végzettségnek megfelelő állás vagy a munka érdekessége a szűk többségnek szintén nagyon fontos szempontnak számít, de láthatóan ezek már másodlagos szempontok. Az, hogy egy munkahely mennyire támogatja a tanulmányok folytatását, mennyire családbarát, társadalmilag hasznos munkát lehet-e végezni, vagy milyenek a béren kívüli juttatások kevésbé számít, az pedig, hogy biztosítanak-e otthoni munkavégzési lehetőséget a megkérdezettek többsége számára egyenesen érdektelen szempont.

21. ábra: Mennyire fontosak ezek a szempontok egy állás esetén? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=186)

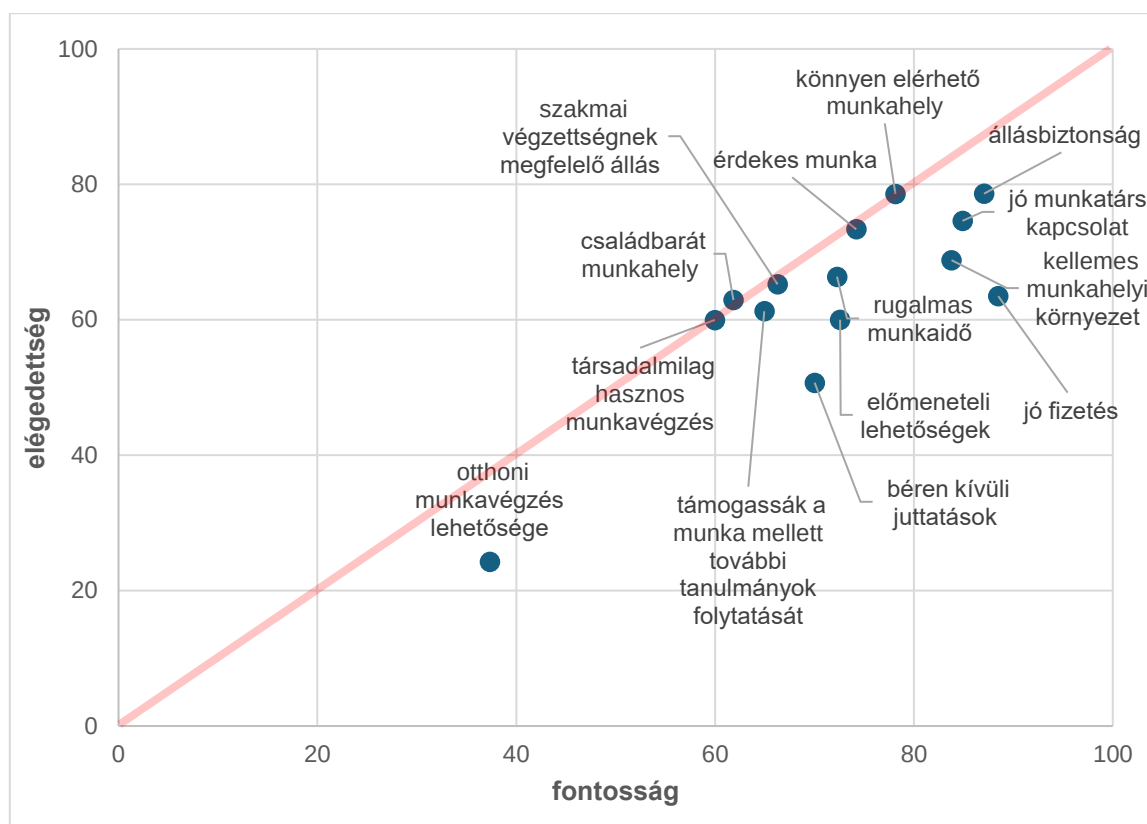
A jelenlegi munkahelyükkel kapcsolatban jellemzően elégedettek a végzett diákok – de természetesen az egyes szempontok megítélése között nagy különbségek láthatók. A többség a legelégedettebbnek a munkahelyi elérhetőségével, az állásbiztonsággal és a jó munkatársi kapcsolatokkal van (49-51 százaléknyan teljes mértékben elégedettek). Ezeknél valamivel kisebb fokú az elégedettség a szakmai végzettségnek megfelelő állással, a munka érdekességével, a munkaidő rugalmasságával, a tanulmányok támogatásával, illetve a kellemes munkahelyi környezettel (37-42% teljesen elégedett ezekkel az állításokkal). A többség alapvetően elégedett, de már markáns arányban kimutathatók az elégedetlenek is a családbarát munkahely, az előmeneteli lehetőség vagy a jó fizetés kapcsán. A béren kívüli juttatások megítélése nagyon vegyes, a válaszadók fele inkább elégedett, másik fele inkább elégedetlen. Egyetlen szemponttal kapcsolatban mutatkozik egyértelmű elégedetlenség: ez az otthoni munkavégzés lehetősége – a válaszadók 63 százaléka inkább vagy egyáltalán nem elégedett ezzel jelenlegi munkahelyén.

22. ábra: Mennyire elégedett jelenlegi munkájával a következő szempontok szerint? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=186)

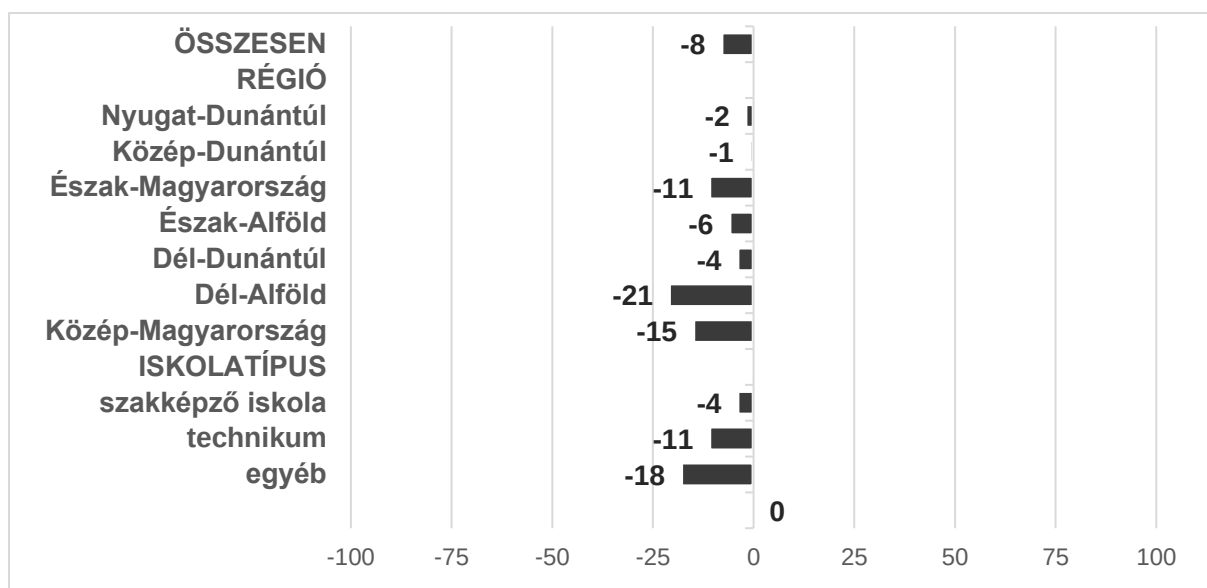
Egy munkahely különböző értékelési szempontjaira adott fontossági értékeléseket, illetve a jelenlegi munkahellyel kapcsolatos elégedettségi válaszokat egységes, 0-tól 100-ig terjedő skálára vetítettük, ahol a 0 jelenti azt, hogy az adott szempont egyáltalán nem fontos/egyáltalán nem elégedett vele; a 100 pedig azt, hogy nagyon fontos/teljes mértékben elégedett vele. Egy koordinátarendszerben ábrázolva az átlagos indexpontokat láthatóvá válik, hogy mely szempontok maradnak el a valóságban az elvárt fontosságukhoz képest (az ábrán a piros színű egyenes azt mutatja, hogy hol lenne ugyanolyan a két értékelés). Öt szempont szerint az elvárások és a tapasztalat nagyjából találkozik: a családbarát munkahely, az érdekes munka, társadalmi hasznosság, a szakmai végzettségnek való megfelelés és a könnyű elérhetőség kapcsán a jelenlegi munkahely azt nyújtja, amit elvárnak tőlük. Az állásbiztonság, a kellemes munkahelyi környezet, a jó munkatársi kapcsolatok, a rugalmas munkaidő, a tanulmányok támogatása, illetve az otthoni munkavégzés lehetősége esetében a

tapasztalat kedvezőtlenebb, mint az elvárás. A legnagyobb mértékű csalódottság a fizetéssel és a béren kívüli juttatásokkal kapcsolatban látszik: az elvárások és a tapasztalatok a keresettel kapcsolatban állnak a legmesszebb egymástól.

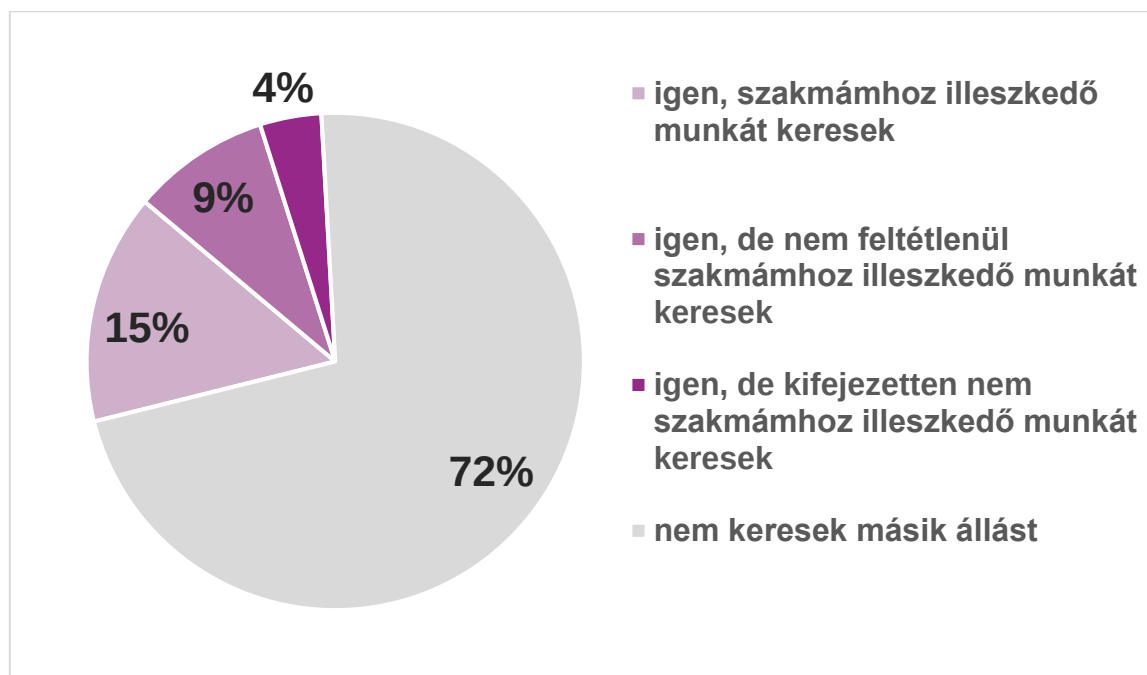
23. ábra: Fontosság és elégedettség egy/jelenlegi munkahellyel kapcsolatban (elhelyezkedő megkérdezettek, N=186)

Az elvárások (fontosság) és tapasztalatok átlagos eltéréseiből készítettünk egy ún. relatív elégedettségi mutatót. A mutató magas pozitív értéke azt fejezi ki, hogy valaki elvárásaihoz képest nagyon elégedett, az alacsony negatív értékei pedig azt, hogy az elvárásaihoz képest nagyon elégedetlen a munkahelyével. A teljes minta főátlag -8 pont, azaz kisfokú elégedetlenség látható a szakképző intézményekben végzett pályakezdők körében. Az egyes szocio-demográfiai vagy képzéscsoportok tekintetében a régiók és az iskola típusa mutat jelentős eltérést a válaszok mentén. A pályakezdő fiatalok a nyugat-dunántúli, dél-dunántúli és észak-alföldi régióban a legkevésbé elégedetlenek (-2 pont és -4 pont között). A legkevésbé elégedettek a Dél-Alföldön, Közép-Magyarországon és Észak-Magyarországon jártak iskolába (-21,-15 és -11 pont között). Ezen felül az intézmény típusa szerint is szignifikáns eltérést tapasztaltunk: a szakképző iskolában végzettek általános elégedettsége -4 pont, a technikai tanulóké -11 pont, míg az egyéb iskolatípusba járóknál -18 pont a relatív elégedettség.

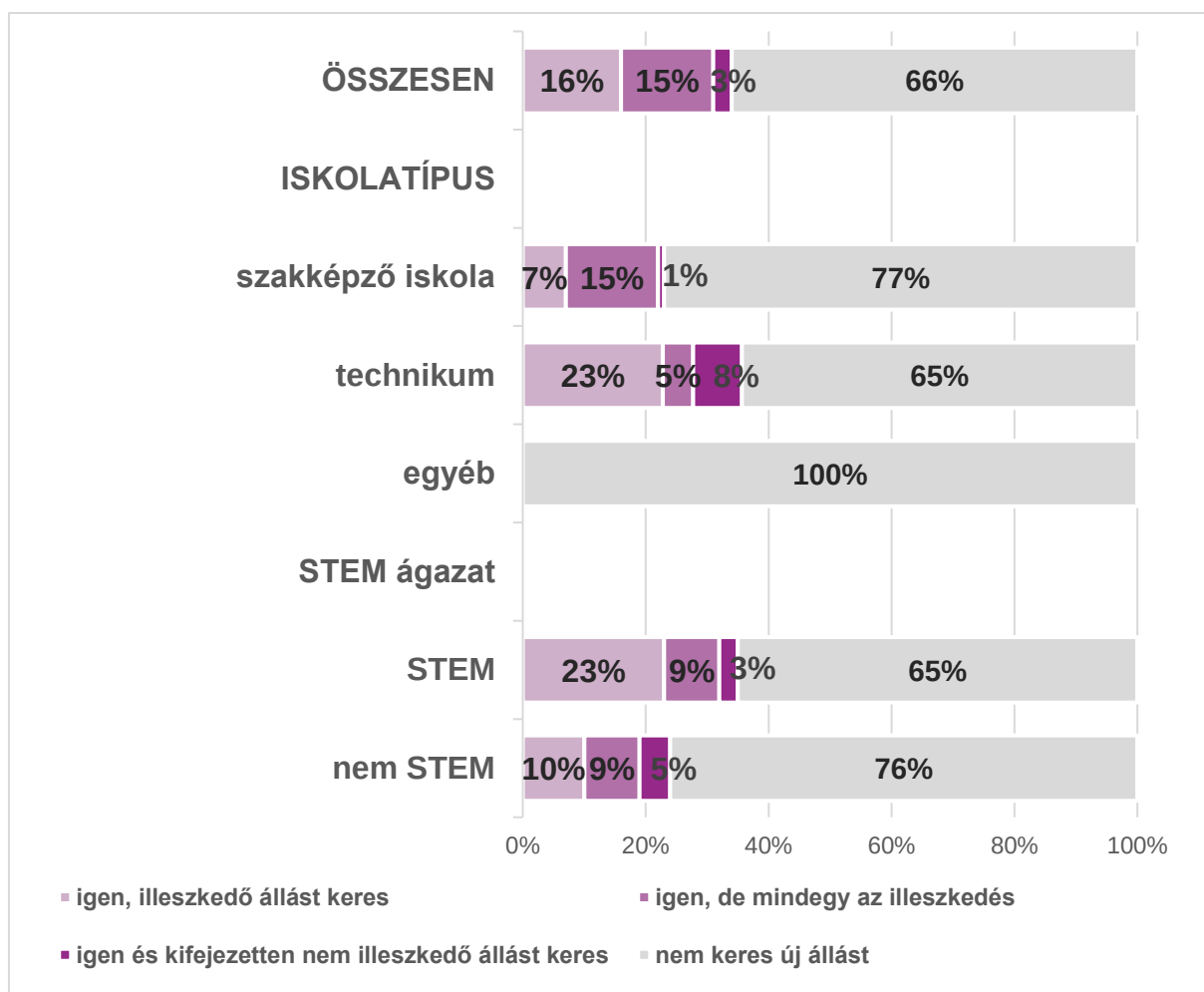
24. ábra: Jelenlegi munkahellyel kapcsolatos relatív elégedettség (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=186)

A munkát vállalók több, mint kétharmada (72%) összességében azonban elégedett jelenlegi munkahelyével – legalábbis ezt tükrözi, hogy a kérdezés idején nem keresett másik állást. 15 százaléknyan kerestek, méghozzá szakmához illeszkedő munkakört, további 9 százaléknyan pedig szintén kerestek, de mindegy volt nekik, hogy végzett szakmájukban vagy más területen helyezkednek el. Mindössze 4 százaléknyan vannak azok, akik kifejezetten nem a szakmájukhoz illeszkedő állást kerestek.

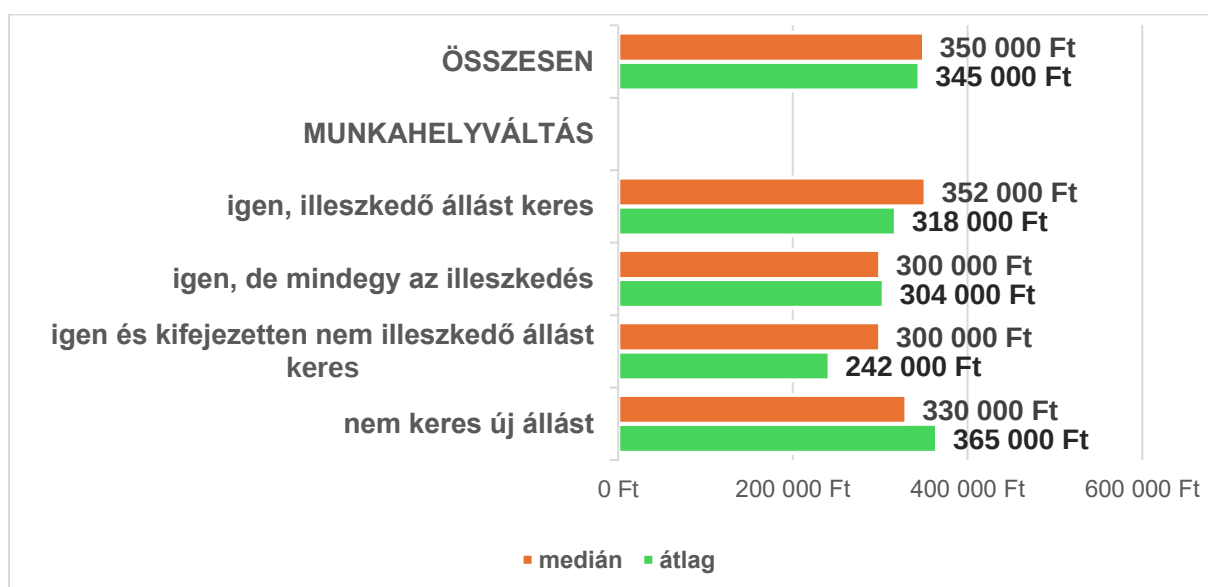

25. ábra: Jelenleg keres-e másik munkahelyet, tervez-e váltani? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=181)

Néhány szocio-demográfiai csoportot ki lehet emelni aszerint, hogy keres-e, és ha igen a szakmájukhoz képest milyen munkakört keres. Szocio-demográfiai csoportok mentén nem mutatkozik jelentős eltérés az álláskeresés minőségében, ugyanakkor az iskolatípusok mentén látható, hogy szakmához illeszkedőt keresnek inkább (23% vs. szakképző iskola 7%) azok a volt tanulók, akik szakképzettségüket technikumban szerezték meg. Ugyanakkor, a szakképző iskolások között azok vannak többen, akik nem váltanának munkahelyet (77% vs. 65%). Szítnén inkább illeszkedő állást keresnének azok, akik STEM ágazatban helyezkedtek el (23%, vs. 10%) — ám ezek az eltérések statisztikai szempontból nem jelentősök. Két további tényezőt érdemes még kiemelni: az egyik a kereset, a másik a jelenlegi munkahellyel kapcsolatos relatíve elégedettség. Az adatfelvétel szerint azoknak a legnagyobb az átlagos (és medián) keresete, akik nem keresnek új állást (365 ezer forint). Azok, akik a szakmához képest illeszkedő állást keresnek, az átlagjövedelmük közel 320 ezer forint, azoknak pedig, akiknek mindegy, hogy szakmában vagy másban helyezkednek el, 10-15 ezer forinttal kevesebb az átlagos bére. Azoknak viszont, akik kifejezetten nem illeszkedő állást keresnek, az átlagbérük a legalacsonyabb (242 ezer forint), így vélhetően az alacsony kereset indukálja, hogy más területen szeretne elhelyezkedni.

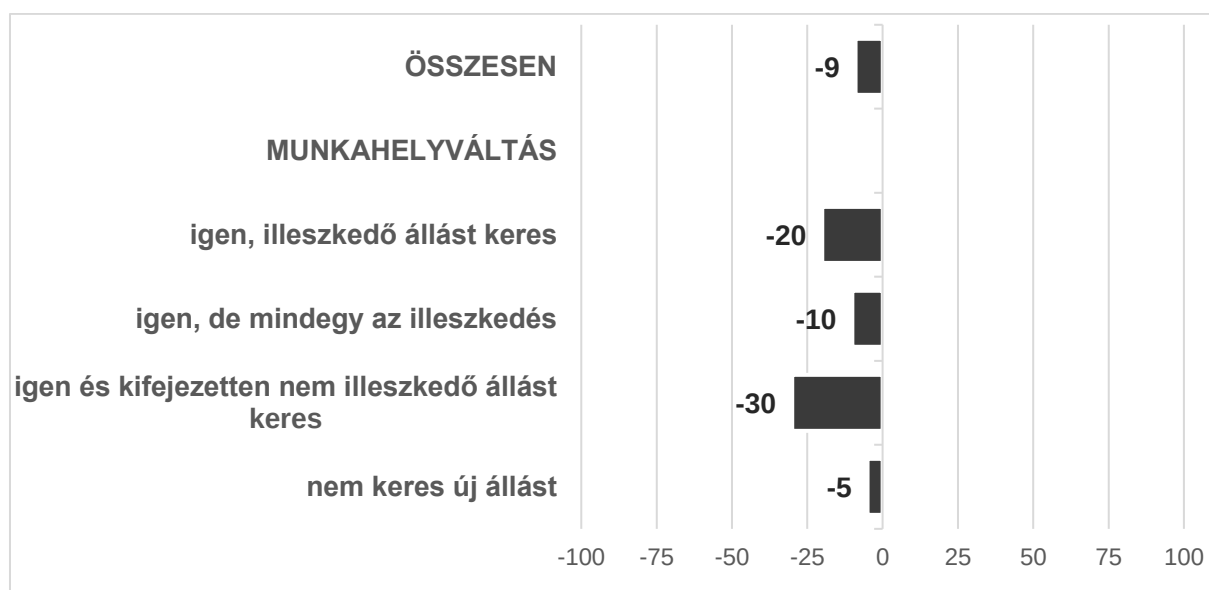

26. ábra: Jelenleg keres-e másik munkahelyet, tervez-e váltani? – szocio-demográfiai szempontok szerint (elhelyezkedő megkérdezettek, N=181)

27. ábra: Nettó havi átlag- és mediánkeresetek aszerint, hogy terveznek-e és ha igen milyen területen állást váltani (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=75)

Ahogy arról volt szó, a relatív elégedettség mérése a munkahely tíz jellemzőjéhez társított fontosság és a jelenlegi munkahelyen ugyanezen tíz jellemzővel kapcsolatos elégedettség különbségeinek átlaga. Jellemző módon azok körében, akik nem keresnek állást, ez a relatív elégedettség-mutató nulla közeli (-5 pont), azaz az elvárásokhoz közel esik a tapasztalat. A legnagyobb elégedetlenség azok között van, akik szeretnének váltani és elsősorban végzettségüktől eltérő szakmában szeretnének elhelyezkedni (-30 pont). Őket követik azok, akik illeszkedő állást keresnek (-20 pont). Azok, akiknek mindegy, hogy mit fognak csinálni az új munkahelyükön, a relatív elégedettségük szintén negatív, de nem ölt szélsőséges mértéket (-10 pont).

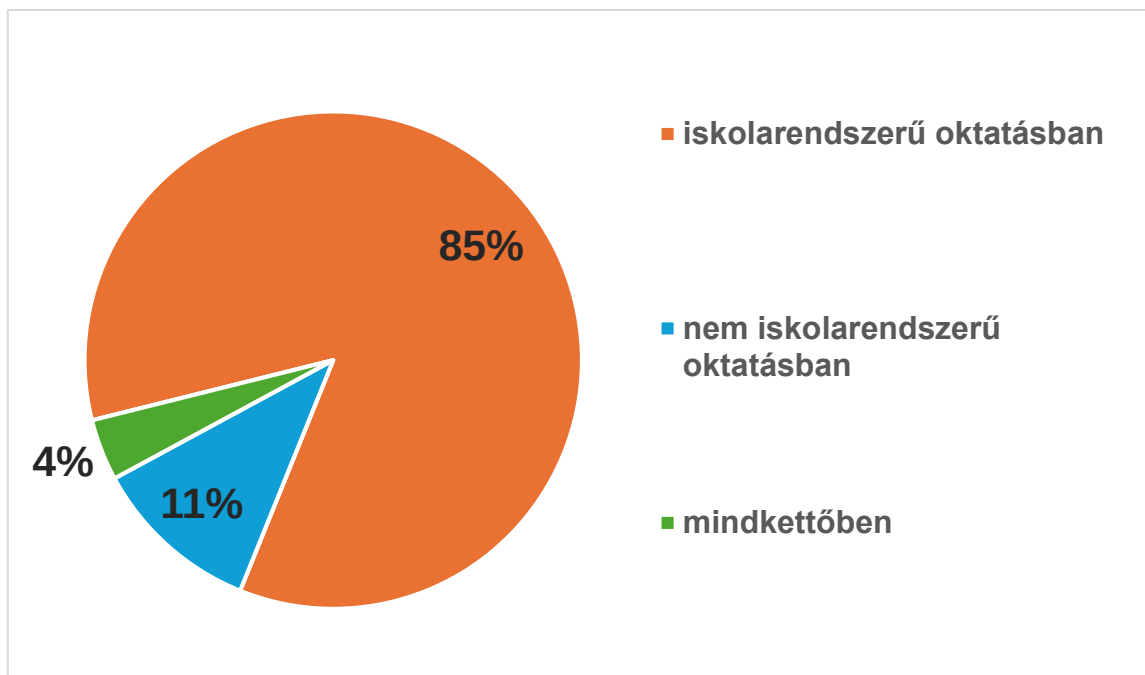

28. ábra: Jelenlegi munkahellyel kapcsolatos relatív elégedettség, aszerint, hogy terveznek-e és ha igen milyen területen állást váltani (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=179)

Tanul

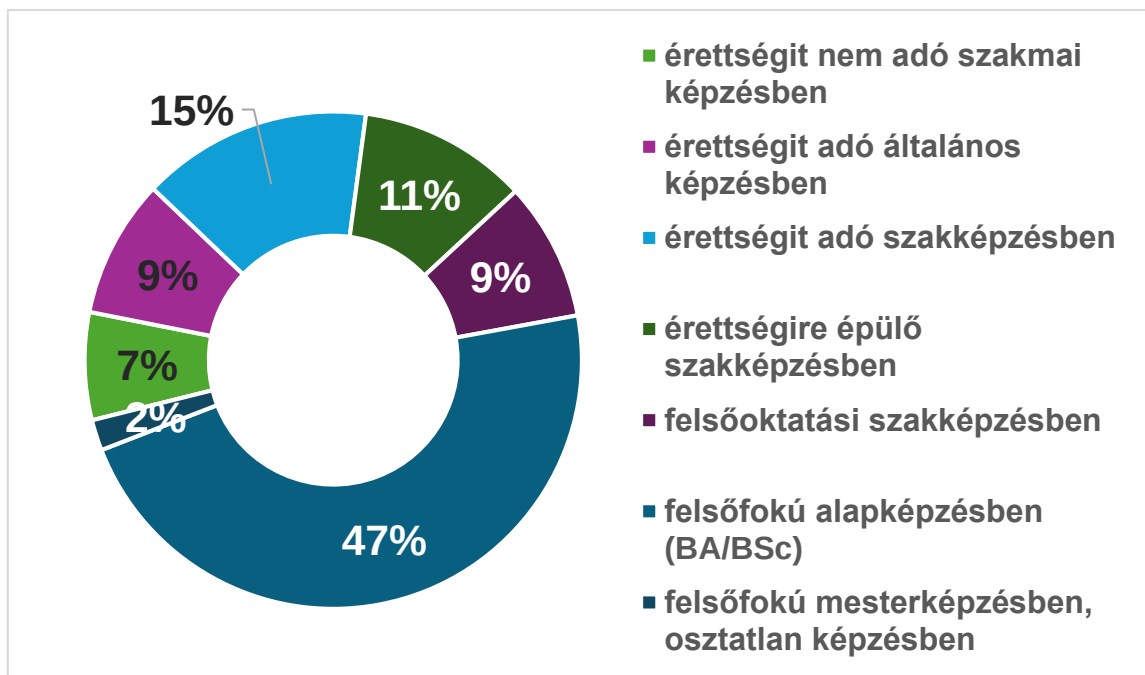
A kutatásban résztvevők 9 százaléka nyilatkozott úgy, hogy az adatfelvétel időszakában kizárólag tanulással, 42 százaléknynian pedig úgy, hogy munka mellett tanulással is foglalkozott. Ebben a fejezetben azokról a szakképzésben végzett tanulókról lesz szó, akik tehát tanulnak.

A tanulmányaikat folytatók 85 százaléka iskolarendszerű, 11 százaléka iskolarendszeren kívüli oktatásban tanult tovább, 4 százaléknynian pedig mindkét típusban érdekeltek voltak.

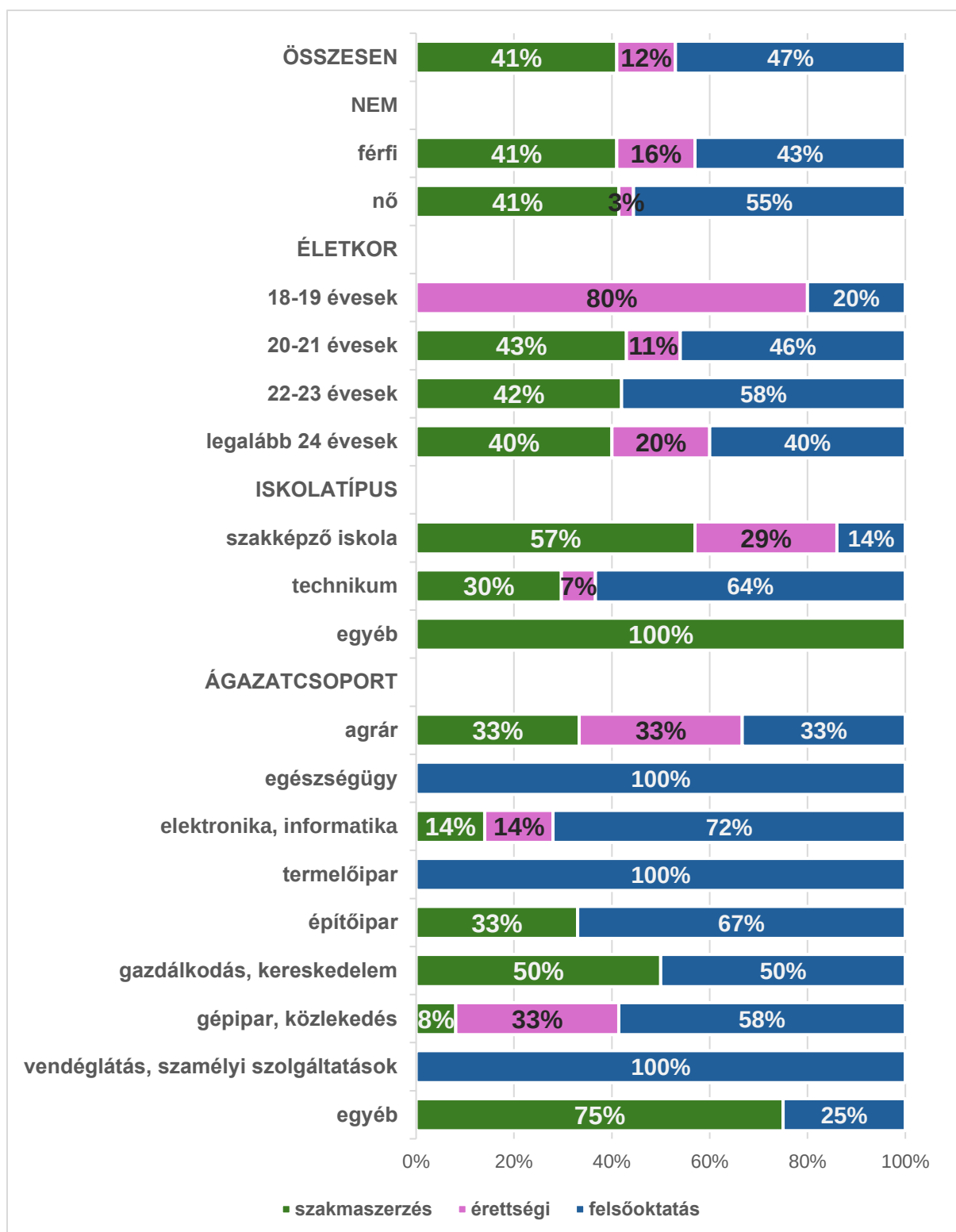
29. ábra: Milyen típusú oktatásban, képzésben vett részt az elmúlt egy hónapban? (tanuló megkérdezettek, N=103)

Az iskolarendszerű oktatásban résztvevők többsége valamilyen felsőfokú tanulmányt kezdett el – közel felük alapképzést (47% - BA, BSc), 2 százalékuk pedig mesterképzést vagy osztatlan képzésben vesz részt. Érettségit adó szakmai képzésbe 15 százalékuk, érettségit adó általános (közismereti) képzésbe 9 százaléknyan mentek tovább, további 9% felsőoktatási szakképzésbe ment. Az érettségit nem adó szakképzés vonzotta a legkisebb arányban a végzett tanulókat (7%). Összességében tehát azoknak a tanulóknak, akik már egy középfokú szakképesítéssel rendelkeznek, kb. fele a felsőoktatást, 41 százalékuk egy további iskolarendszerű szakképzést választott, és alig több mint tizedük az érettségi megszerzését tűzte ki céljául.

30. ábra: Milyen típusú oktatásban, képzésben vett részt az elmúlt egy hónapban? (iskolarendszerű képzésben tovább tanuló megkérdezettek, N=103)

A férfiak körében nagyobb arányban találhatók meg azok, akik szakmaszerzést követően az érettségit szeretnék letenni és ezért választják a munkaerőpiac mellett/helyett a további tanulmányok folytatását. A nők körében felülreprezentáltak azok, akik a következő években a felsőoktatásban szeretnének érvényesülni. Az életkorral együtt változik a tovább tanulás fő iránya is: a legfiatalabbak esetében az érettségi, illetve a felsőoktatás a két fő cél; a 20-21 éveseknél már a szakmaszerzés is megjelenik mint potenciális tanulási irány. A 22-23 évesek körében már nincs, vagy elenyésző azok aránya, akik érettségit szeretnének letenni, ugyanakkor a felsőoktatás iránti érdeklődés megnő. Végezetül a legidősebbek korcsoportjában a szakmaszerzés és a felsőoktatásba való belépés szándéka dominál (40-40%). Az irányok változása mögött minden bizonnyal a ráépüléssel járó további képzés folytatása és a szakmakorrekciós szándékok életkori kapcsolata is látható. Iskolatípus szerint szintén jellemző különbségek vannak: a szakképző iskolában végzettek inkább az érettségi vagy további szakma megszerzését, a technikumban végzettek pedig inkább a felsőoktatásban való továbbtanulást választják. Ezek az eltérések azonban az alacsony elemszámok miatt statisztikai jelentőséggel nem bírnak.

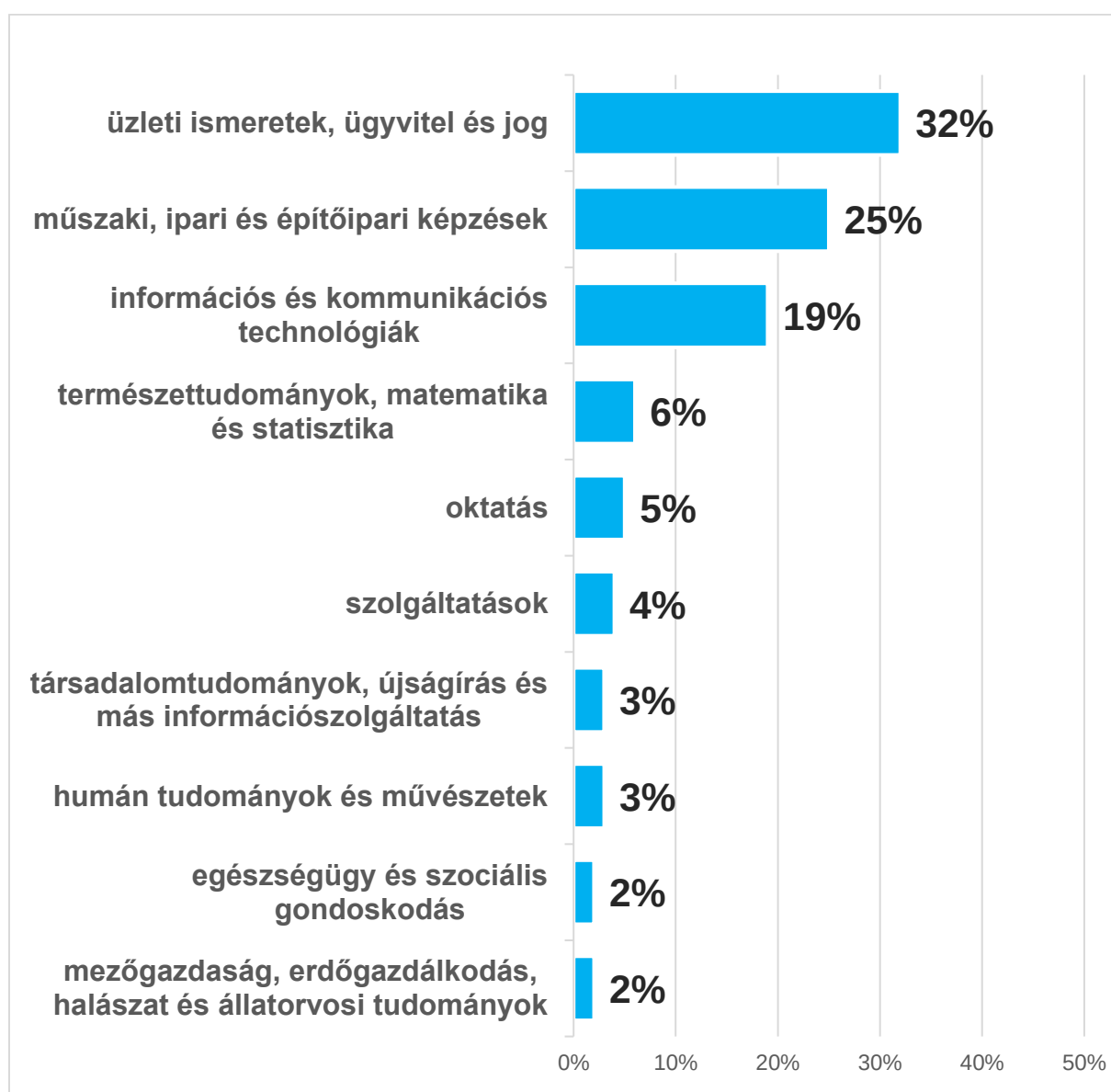

31. ábra: Főbb továbbtanulási irányok – nem, életkor, iskolatípus és ágazat szerint (iskolarendszerű képzésben tovább tanuló megkérdezettek, N=93)

Az elemszámok sajnos elég csekélyek ahhoz, hogy pontos arányokat lehessen mondani arról, hogy az iskolarendszerű további szakképzést választók milyen ágazatok és szakmák felé orientálódtak, de úgy tűnik, az informatika és távközlés (főleg az infokommunikációs

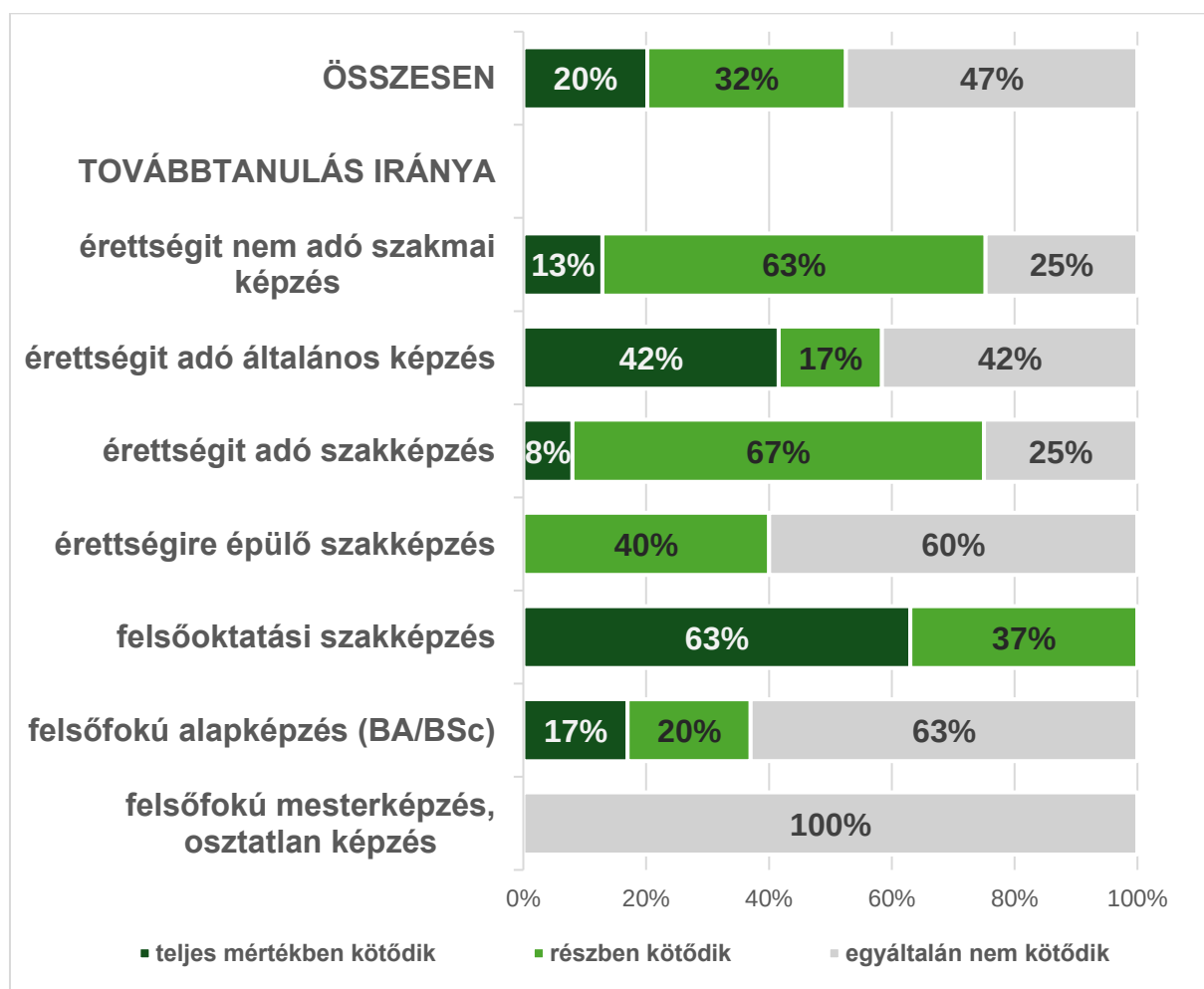
hálózatépítő és -üzemeltető technikusszakma), a kereskedelem és a turizmus-vendéglátás ágazat lehetnek a legnépszerűbb irányok.

Azok, akik a felsőoktatásban folytatták iskolai pályafutásukat, zömében három képzési területet választottak: üzleti ismereteket, ügyvitelt, jog (a válaszadók harmada, 32%), műszaki, ipari vagy építőipari képzések valamelyikét (25%), információs és kommunikációs technológiákhoz kapcsolódó területet (19%) tanulnak (15%). Az oktatás vagy a természettudományok és a szociális terület a felsőoktatásban továbbtanulók kb. 15 százalékát érdekelte. Az adatfelvétel alapján úgy tűnik, az egészségügy, a humán tudományok és művészetek, az agrárium, a szolgáltatások, a társadalomtudományok vagy annak területei rendelkeznek a legkisebb vonzerővel a középfokú szakképzésben végzettek számára.

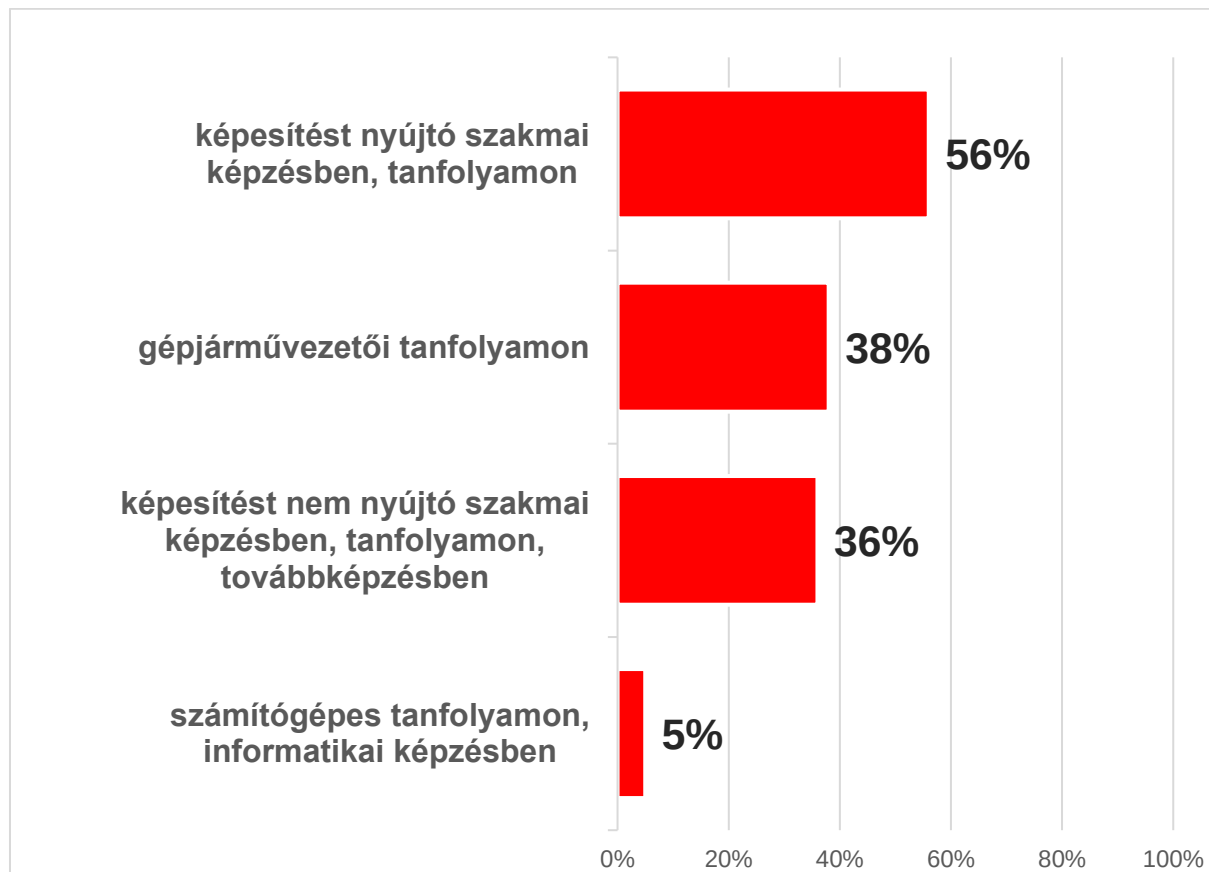
32. ábra: Milyen képzési területen folytat tanulmányokat? – (felsőoktatásban tovább tanuló megkérdezettek, N=50)

Az iskolarendszerű képzésben továbbtanulók nagyrészt korábbi szakmai végzettségükhöz kapcsolódó területen képzik magukat. A válaszadók 48 százaléka nyilatkozta úgy, hogy az újonnan elkezdett stúdiumok teljes mértékben kötődnek a 2023-ban vagy 2024-ben megszerzett szakmai végzettséghez – további 32 százalék szerint a kapcsolódás csak részlegesnek mondható. Az eredmények szerint tehát kb. tízből kettő iskolarendszerben tovább tanulóra igaz a teljes szakmaváltás. A további tanulmányok képzéstípusai között csekély különbségek láthatók abban a tekintetben, hogy mennyire kapcsolódnak a korábbi szakmai tanuláshoz. Jellemző, hogy az önbevallások szerint a legszorosabb kapcsolat a felsőfokú képzések esetén áll fent – azaz ugyanaz, vagy hasonló a terület, csak magasabb fokon (a felsőfokú alapképzéseken tovább tanulók közel kétharmada szerint kötődik a két terület egymáshoz, mester vagy osztatlan képzésen ez az arány 100 százalékos). A legkisebb arányú kötődés az érettségit adó, illetve érettségit nem adó szakképzés esetén látszik – az eltérő területen tanulók aránya mindkét irányon 25-25%.

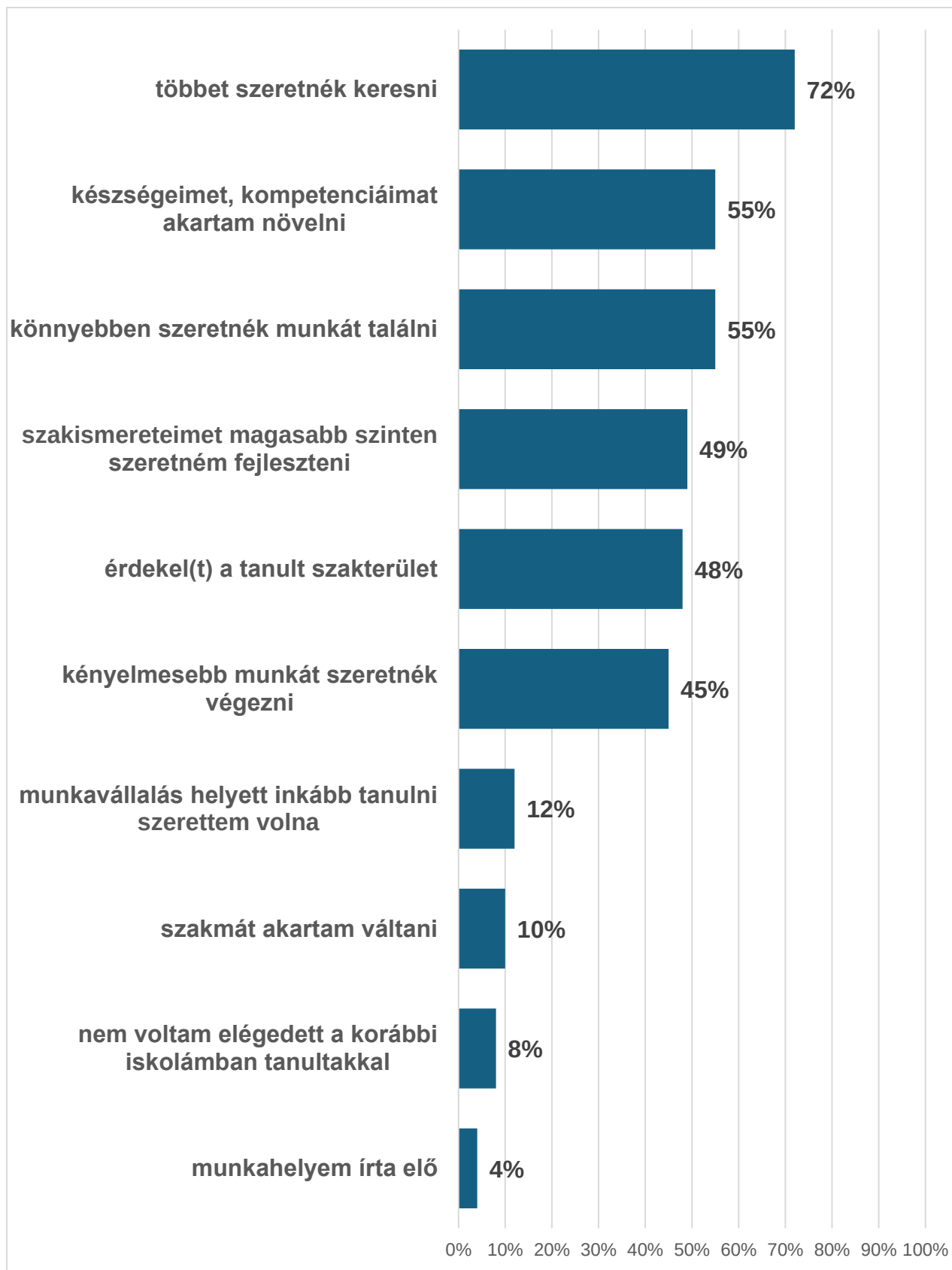
33. ábra: Iskolarendszerű tanulmányai mennyire kötődnek a 2023-ban vagy 2024-ben megszerzett szakmai végzettségéhez? – a továbbtanulás irányai szerint (iskolarendszerű képzésben tovább tanuló megkérdezettek, N=92)

A nem iskolarendszerben tovább tanulók (összesen 11 fő) többsége (56%) valamilyen képesítést nyújtó szakmai képzésen, tanfolyamon vett részt az adatfelvétel időszakában. Népszerűek voltak a gépjárművezetői tanfolyamok (38%), a képesítést nem nyújtó szakmai képzések, tanfolyamok, továbbképzések (37%) is.

34. ábra: Milyen jellegű nem iskolarendszerű oktatásban, képzésben vett részt? – (nem iskolarendszerű oktatásban tovább tanuló megkérdezettek, N=11)

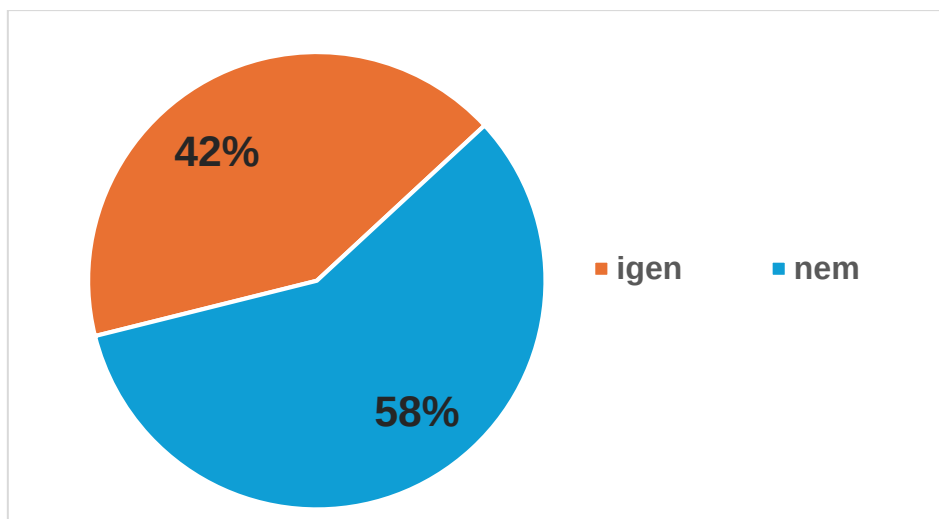
A kérdőív az összes, bármilyen típusú továbbtanulási pályát elkezdő végzős tanulónak feltette a kérdést, hogy miért döntött úgy, hogy szakmai végzettsége megszerzését követően további oktatáson, képzésen, tanfolyamon vesz részt. Jellemzően hatféle válasz született: a legtöbben (72%) azt említették, hogy szeretnének többet keresni, készségeit, kompetenciáit szeretnék volna növelni (55%), könnyebben szeretnének munkát találni (55%), meglévő szakismeretüket szeretnék magasabb fokon fejleszteni (49%), érdekli őket a választott szakterület (48%), valamint a kényelmesebb munka ígérete további 45 százalék számára volt indok. Az, hogy a továbbtanulás a munkavállalás alternatívájaként jelent volna meg, mindössze 12 százalékra volt jellemző. A szakmaváltás szándéka, vagy az, hogy a végzetek nem voltak elégedettek a korábbi iskolában tanultakkal, csupán 4-10 százaléknál megkérdezettet motivált.

35. ábra: Miért döntött úgy, hogy szakmai végzettségét megszerzését követően további oktatáson, képzésen, tanfolyamon vesz részt? (tanuló megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=103)

Álláskereső

A kérdőívben minden álláskeresővel kapcsolatos kérdést feltettek a kutatók azoknak a válaszadóknak, akik az adatfelvétel idején nem dolgoztak (ez a teljes sokaság kb. 10 százaléka). Az ugyanakkor, hogy nem dolgoztak, nem jelenti azt, hogy ténylegesen állást is kerestek volna: az érintettek kétharmada nem is keresett. Az elemszámok ebben az esetben meglehetősen alacsonyak, összesen 32 fő választ láthatjuk. Ebből 42% (13 fő) keres ténylegesen állást, míg 58% (19 fő) nem.

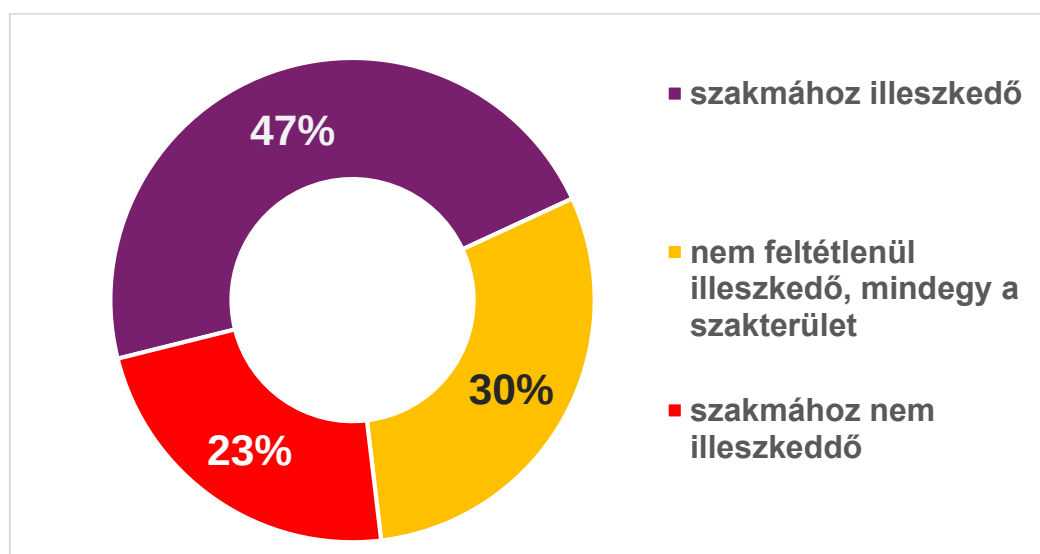
36. ábra: Az elmúlt egy hónapban keresett-e munkát, tett-e lépéseket annak érdekében, hogy munkát találjon? (nem dolgozó megkérdezettek, N=32)

Annak oka, hogy a többség nem keresett munkát az, hogy elsősorban a tanulmányaikkal kívánnak foglalkozni (73%). A válaszadók kevesebb mint ötöde már talált munkát, de még nem kezdett el ott dolgozni, ennél valamivel kevesebben (13%) gondolják úgy, hogy nincs megfelelő munkalehetőség, ezen kívül az egyéb személyes indokok merültek fel (9%), és olyanok is akadnak, akiknek nincs szükségük munkavégzésre (5%).

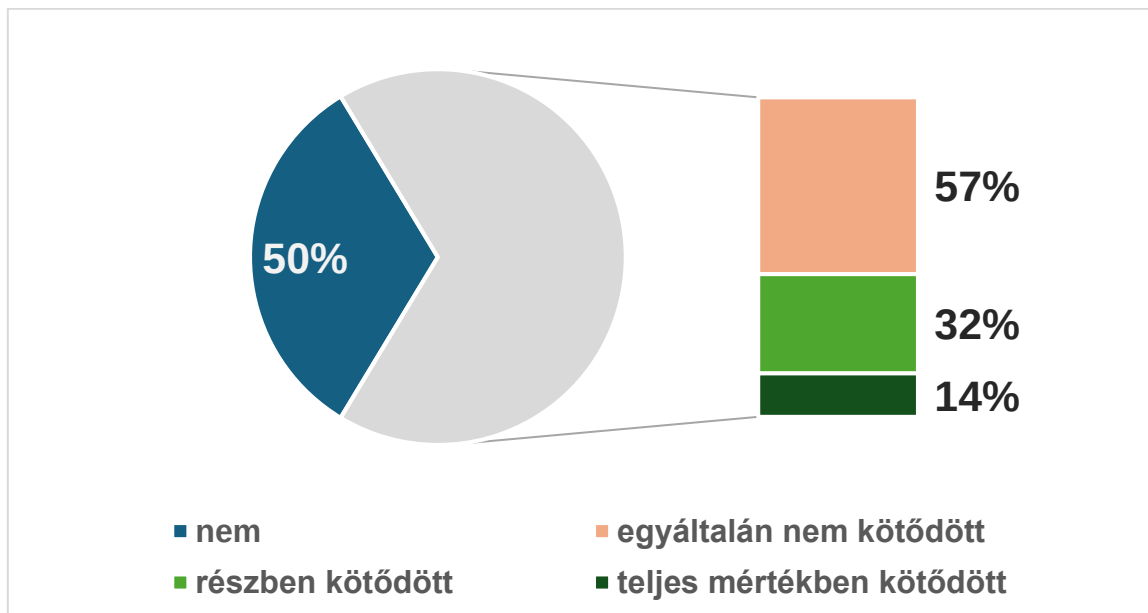
37. ábra: Miért nem keresett munkát? – (azok körében, akik nem dolgoznak és nem is keresnek munkát, N=19)

A munkakereső megkérdezettek megosztottak abban, hogy szakmájukhoz képest milyen állást is keresnek: közel felük inkább a szakmához illeszkedőt, 23 százalékuk inkább attól eltérő állást szeretne – miközben a megkérdezettek közel harmadának lényegében mindegy.

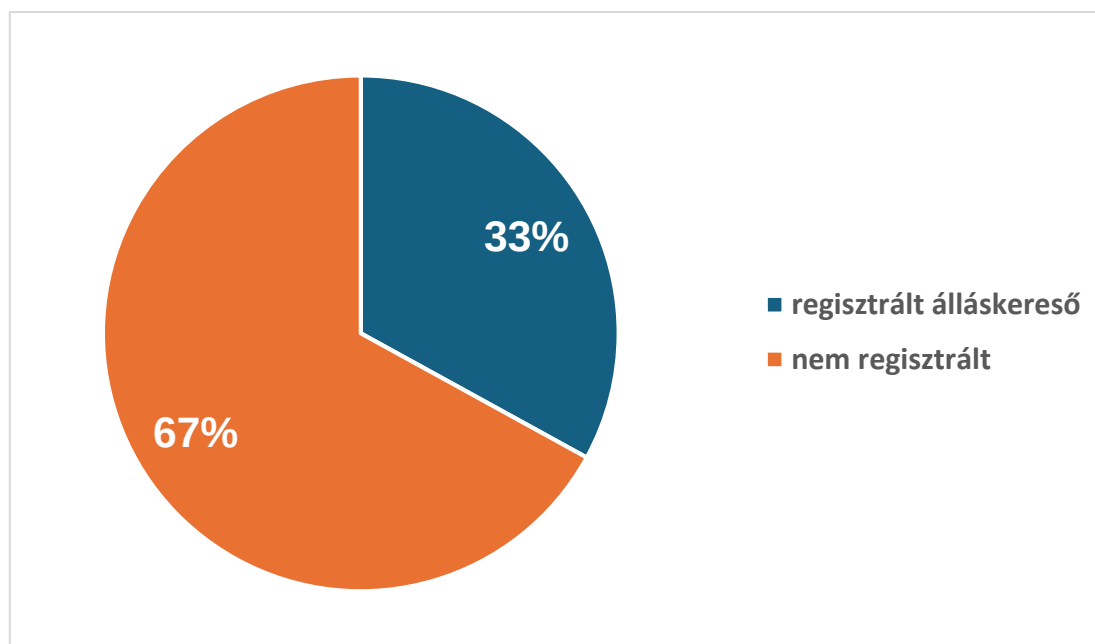
38. ábra: Milyen szakterületen keres állást? (nem dolgozó, álláskereső megkérdezettek, N=13)

A nem dolgozó válaszadók felének van egyébként munkatapasztalata, hiszen 50 százalékuknak az adatfelvételt megelőző évben volt olyan munkája, amelyben fizetésért dolgozott. Igaz, ez a munka jellemzően (63%) nem igényelt szaktudást, így többségében (54%) egyáltalán nem is kötődött a megszerzett szakmai végzettséghez sem.

39. ábra: Az elmúlt évben, tehát 2024 nyara óta volt-e már olyan munkája, melyben fizetésért dolgozott? Ha igen, akkor ez a munka mennyire kötődött a 2023-ban vagy 2024-ben szerzett szakmai végzettségéhez? (nem dolgozók, N=32 és N=16)

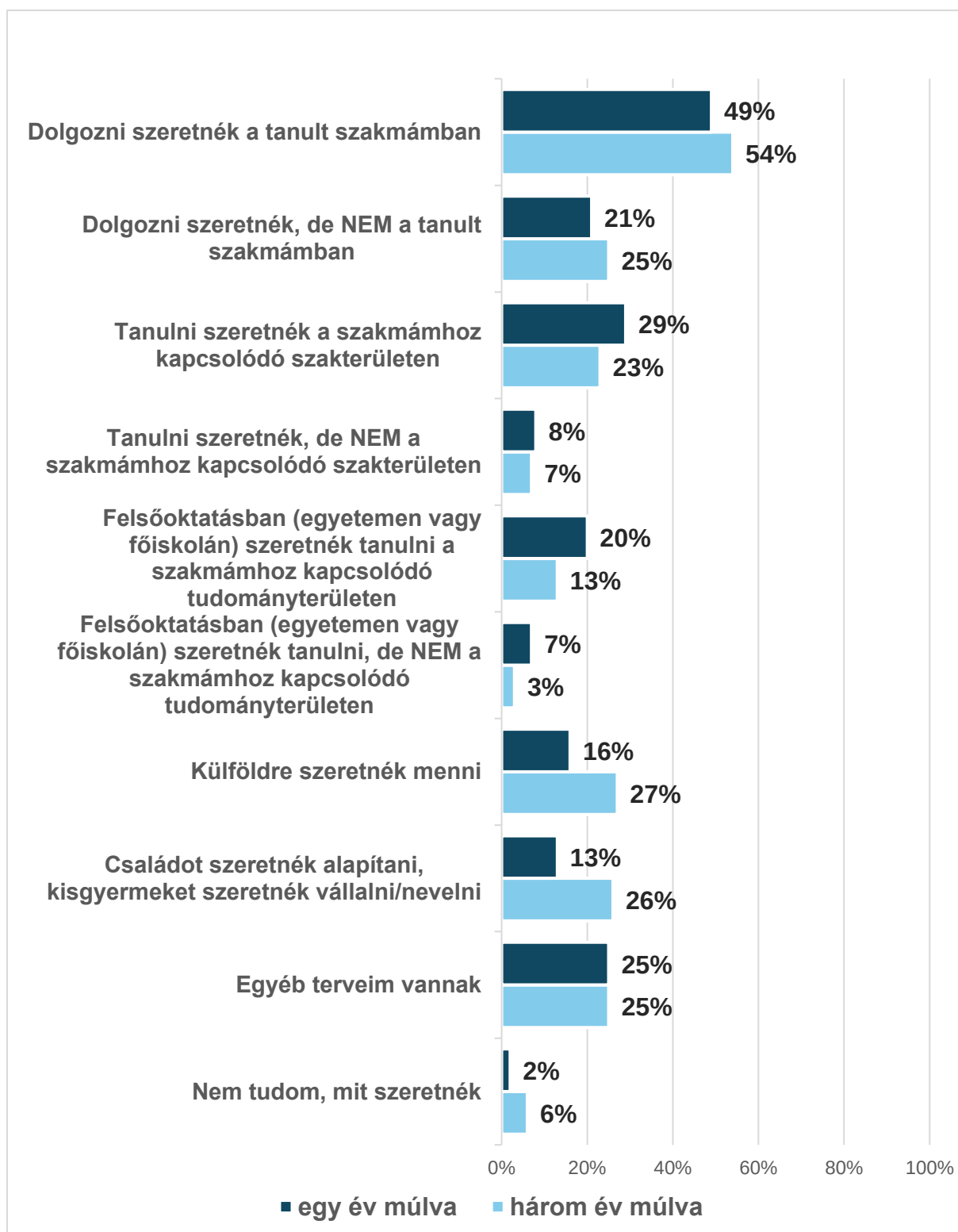
A válaszadók 33 százaléka hivatalosan is álláskeresőként van nyilvántartva, míg 67 százalékuknak nincs ilyen státusza.

40. ábra: Jelenleg nyilvántartják-e álláskeresőként a munkaügyi központ helyi kirendeltségén? (nem dolgozó megkérdezettek, N=32)

Jövőbeli tervek

A végzett tanulók többségének jövőképe csak csekély mértékben tér el egy-, illetve hároméves időhorizontban. A többség dolgozni szeretne, még hozzá a tanult szakmájában szeretne elhelyezkedni (49% tenne így egy év múlva, 54% pedig három év múlva). A válaszadók körülbelül ötöde (21-25%) szintén dolgozna, de nem saját szakmájában. Szakmájuk területén a következő egy év során közel harmaduk (29%) végeznének (nem felsőfokú) tanulmányokat – három év múlva viszont mintegy 6 százalékponttal kevesebben tennének már így (23%). Nem szakmához kapcsolódó (nem felsőfokú) területen minden 7-8% tanulna valamit – akár egy, akár három év távlatában. A felsőoktatásban – egy év múlva – tízből kettő válaszadó (20%) tanulna valamilyen, az eredeti szakmájához kapcsolódó területen, de három év múlva már csak 13 százalékuk végezné ugyanezt. Más területen mintegy 7 százaléknyan végeznének felsőfokú képzést. A következő évben 16 százaléknyan szeretnének külföldön szerencsét próbálni – három év múlva ez az arány már 27 százalékra nő. A családalapításon egy éven belül minden tizedik válaszadó gondolkodik, három év múlva viszont már 25 százalékuk. Valamilyen más terve a válaszadók 25 százalékának van, miközben 2-6 százalékuk nem tudja még, mit is szeretne pontosan.

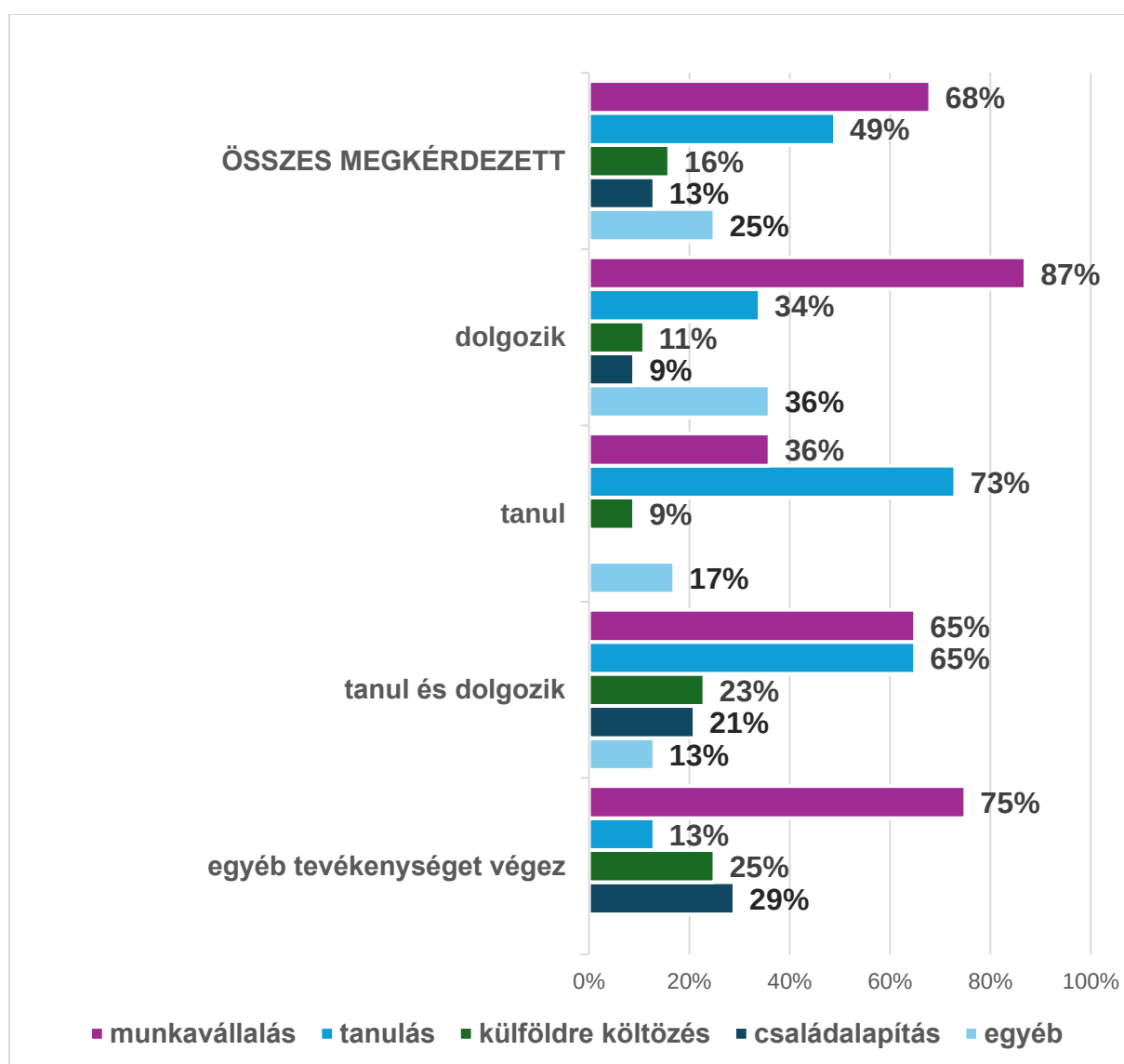

41. ábra: Mik a tervei a következő évekre? Mit szeretne csinálni egy év múlva? És mit szeretne csinálni három év múlva? – (összes megkérdezett, N=199)

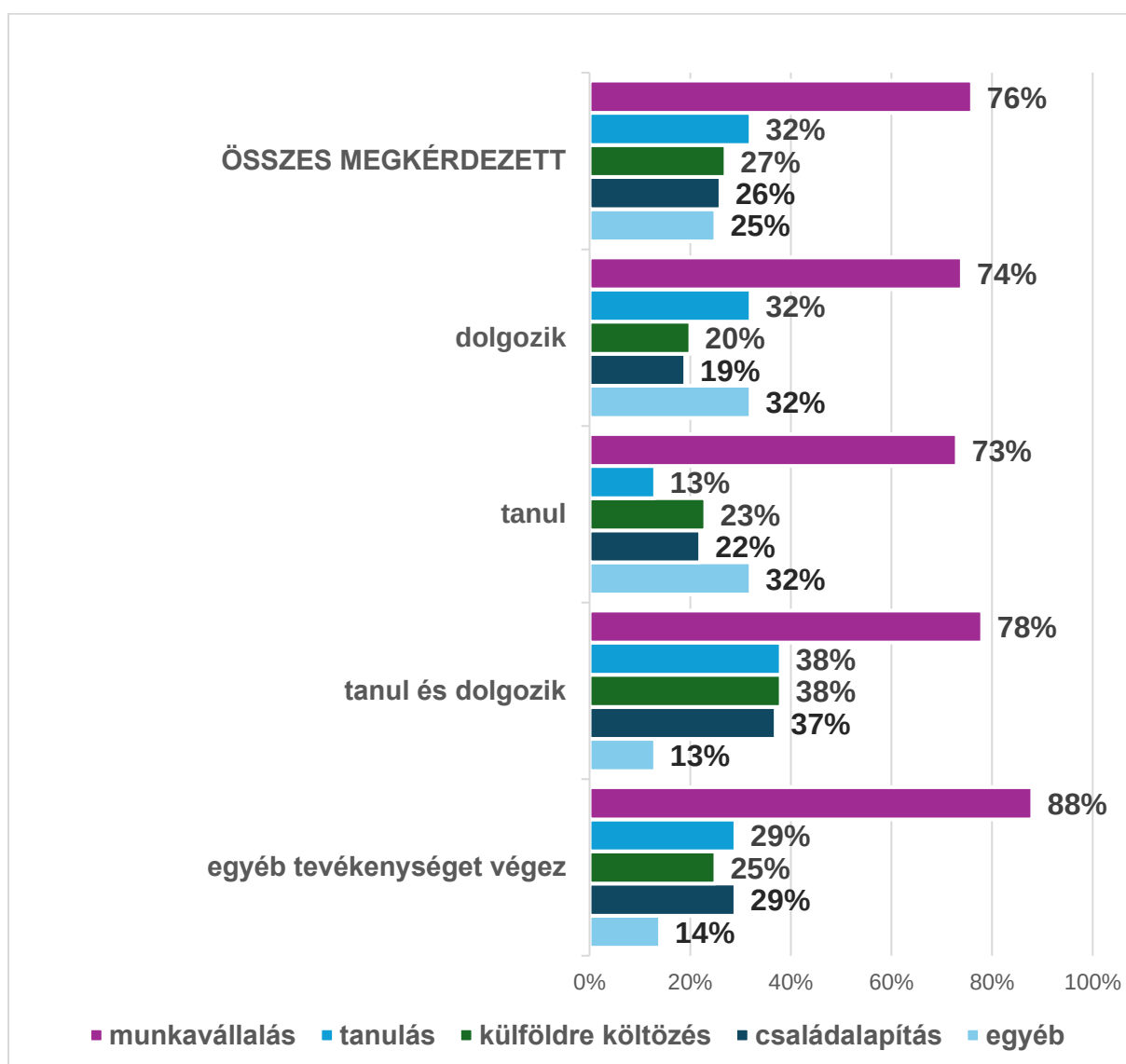
Összességében tehát egy év múlva a végzett tanulók szűk többsége (68%) dolgozni szeretne, 51 százaléka pedig tanulni. Külföldre költözésen 16, családalapításon 13, egyéb tevékenységen 25 százaléknyian gondolkodnak. Három év múlva már a megkérdezettek háromnegyede dolgozna (76%), és csupán 32 százaléka végezné még akkor is valamilyen

iskolát. A külföldi élet ugyanakkor már az érintettek negyedét érintheti (27%), éppen annyit, mint aki a családalapítást is ebben az időszakban tervezi. Valami mást a válaszadók negyede végezne ekkor. Jellemző módon az időtáv azt nem befolyásolja, hogy akár a munkavállalást, akár a tanulmányok folytatását a saját szakma területén vagy más szakterületen végezze az illető.

A jelenlegi státusz leginkább azokat a terveket befolyásolja, ami a munkavállalásra vagy a továbbtanulásra vonatkozik. Általában igaz, hogy a többség egy év múlva is azt szeretné csinálni, amit jelenleg csinál: aki dolgozik, az munkavállalást tervez (87%), aki tanul, az a tanulmányok folytatását (73%) – aki meg mindkettőt, az pedig továbbra is mindkettő tevékenységet (65-65%). Három év múlva már egyértelműen a munkavállalás szándéka dominál, a tanulással kapcsolatos elképzelések helyett azonban a külföldi munkavállalás és a családalapítás válik hangsúlyossá.

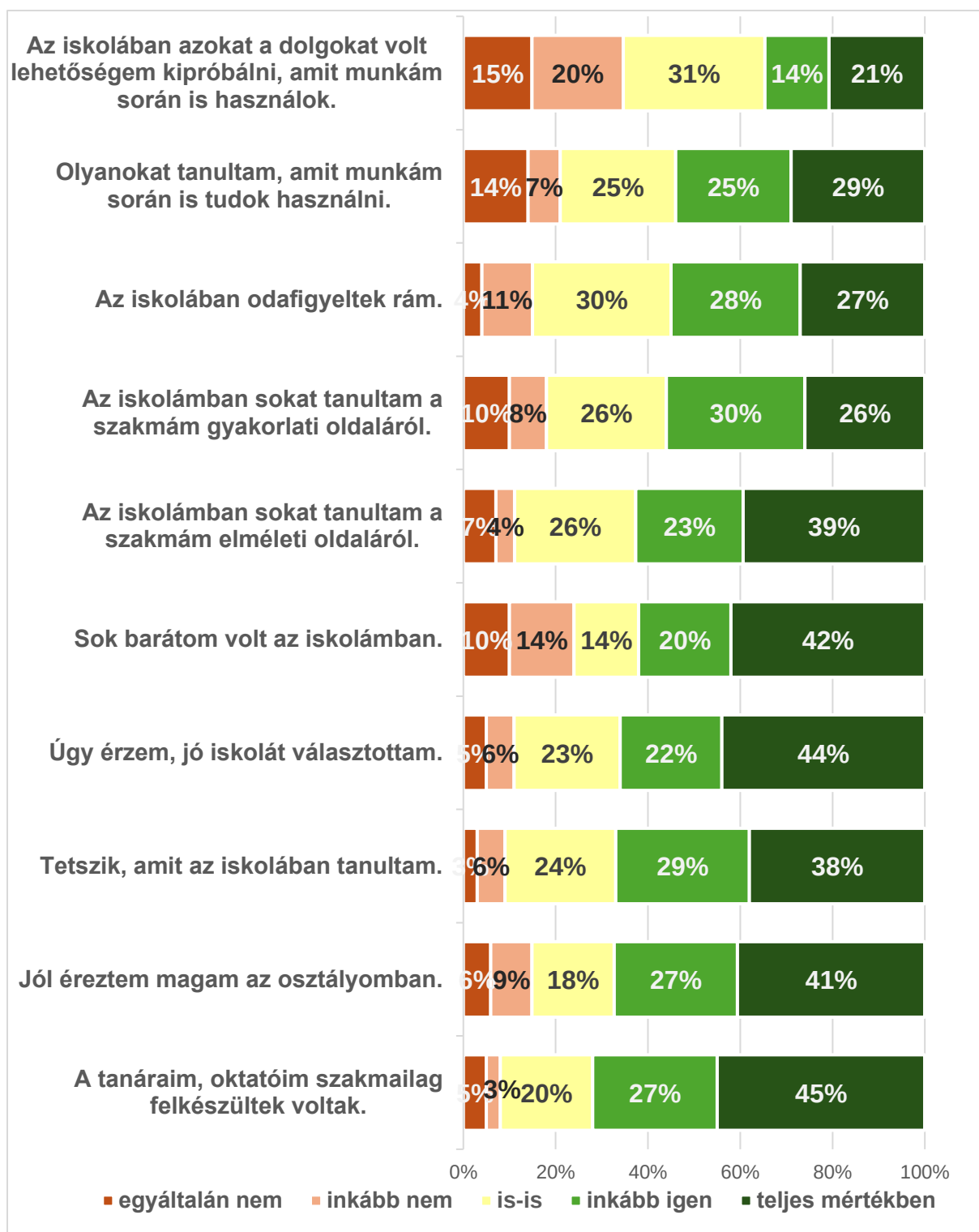
42. ábra: Fő tervek egy év múlva – a jelenlegi státusz szerint (összes megkérdezett, N=199)

43. ábra: Fő tervek három év múlva – a jelenlegi státusz szerint (összes megkérdezett, N=199)

A képzés retrospektív értékelése

A kutatásban lehetőségük volt a végzett diákoknak visszamenőlegesen értékelést adniuk elvégzett képzésükről. A tanulók alapvetően elégedetteknek mutatkoznak, hiszen egy kivétellel az összes feltett kérdésre pozitívan nyilatkoztak. A legnagyobb arányban azzal értékelték egyet, hogy az oktatók szakmailag felkészültek voltak (72%), jól érezték magukat az iskolában (68%), tetszett nekik, amit tanultak (67%). A többség úgy érzi, jó iskolát választott (66%), sokat tanult a szakma elméleti és gyakorlati oldaláról egyaránt (62-62%). odafigyeltek rájuk és sok barátot szereztek. Az elsajátított szakmával kapcsolatban is úgy érzi a válaszolók körülbelül fele, hogy az iskolában olyanokat tanultak, amiket a munkájuk során is tudnak használni (54%). Ez utóbbi állítással azok is egyetértettek, akik jelenleg dolgoznak – különösen, ha szakmájukkal illeszkedő ágazatban helyezkedtek el.

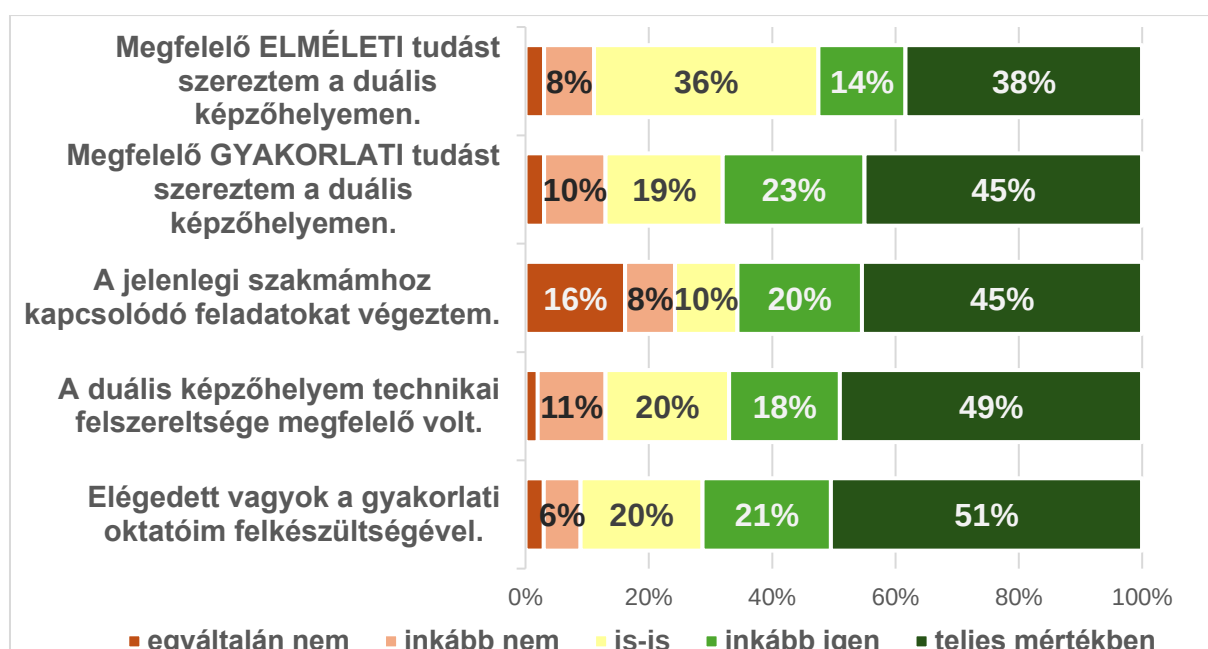

44. ábra: Visszaemlékezve a szakképzésben töltött évekre, mennyire ért egyet az alábbi állításokkal a korábbi iskolájára, tanulmányaira vonatkozóan? – (összes megkérdezett, N=177)

Az összevont értékelések ± 100 -fokú skálára vetített átlaga +35 pont. A válaszadók szocio-demográfiai vagy képzési jellemzői szerint nincsenek lényeges statisztikai különbségek – talán csak annyit érdemes kiemelni, hogy az észak-alföldi (+58 pont), illetve a dél-dunántúli (+52 pont) régióban kedvezőbb, a dél-alföldi régióban (+16 pont) kedvezőtlenebb a végzett tanulók véleménye.

A tanulók közel kétharmada, 60 százaléka nyilatkozott úgy, hogy képzését duális képzés keretében végezte. A duális képzésben való részvétel leginkább a fiatalabb, 18-19 éves válaszadókra jellemző (körükben 95% ez az arány), valamint azokra, akik szakképző iskolákban szerezték meg szakmájukat (85%).

A válaszadók a duális képzéssel kapcsolatban is nagyfokú elégedettségüknek adtak hangot. Közel háromnegyedük (72%) elégedett volt a gyakorlati oktatók felkészültségével a duális képzőhelyen, 67 százaléuk pedig a duális képzőhely technikai felszereltségében sem talált (utólag) kivetnivalót. A válaszadók 65 százaléka igaz továbbá, hogy jelenlegi szakmájához kapcsolódó feladatokat végzett duális képzése alatt (bár itt a legmagasabb azoknak az aránya, akik egyáltalán nem értettek egyet — 16%). Az elméleti és gyakorlati tudást egyaránt megfelelőnek ítélték, bár az elméleti tudás kapcsán valamivel nagyobb az egyetértés a válaszadók között (68% és 52%).

45. ábra: Mennyire ért egyet a következő állításokkal a duális képzéssel kapcsolatban? – (azok körében, akik részt vettek duális képzésben, N=106)

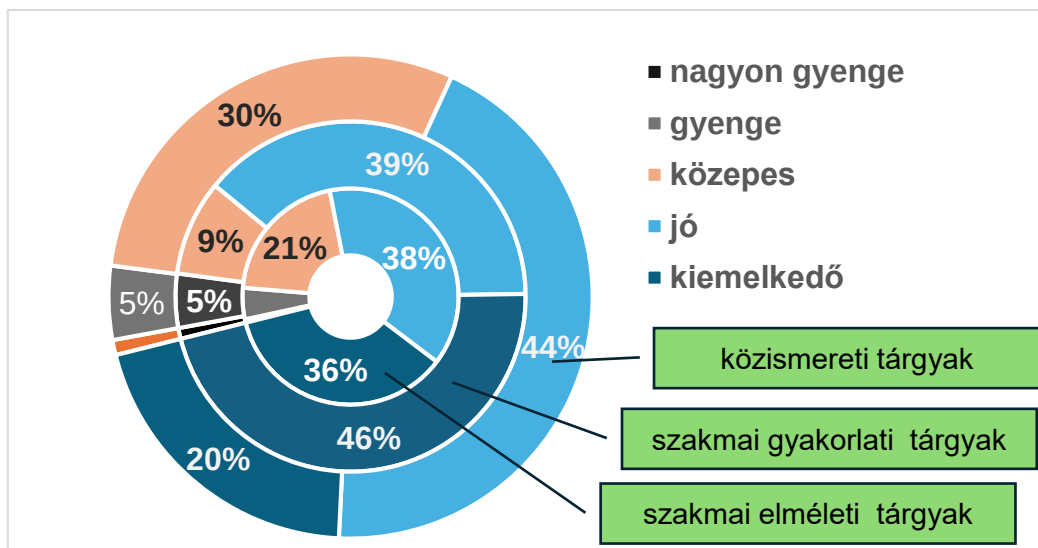
A végzett tanulók nagyfokú elégedettségét mutatja az is, hogy tízfokú skálán átlagosan 7,2-re értékelték korábbi képzésüket. A legnagyobb fokú elégedettség a szakmával (7,84), az iskolával (7,55) és a szakma elméleti oktatásával és a gyakorlati képzéssel (mindkét esetben 7,2) kapcsolatban mutatkozott. A szakma gyakorlati ismereteivel és a közismereti tantárgyakkal kapcsolatos értékelések valamelyest elmaradtak a korábbi értékelési dimenzióktól (7 körül), de alapvetően ezekben az esetekben is pozitív kép él a szakképzésből elballagottak fejében.

46. ábra: Visszatekintve arra a képzésre, ahol 2023-ban vagy 2024-ben végzettséget szerzett, összességében mennyire elégedett az alábbiakkal? (összes megkérdezett, N=177)

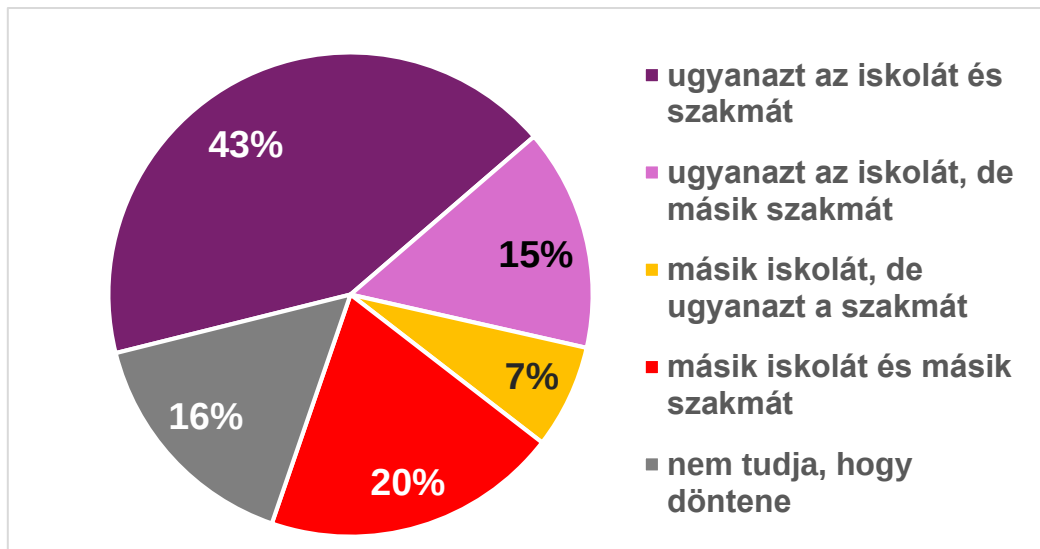
Feltételezhető, hogy a fentiekben bemutatott nagyfokú elégedettség annak köszönhető, hogy a kutatásban azok a tanulók vettek részt, akiknek pozitív tapasztalata volt az iskolában, jól tanultak és szívesen emlékeznek a középiskolai éveikre; azok pedig nem, akik kedvezőtlen tapasztalatai már a kérdőív kitöltését is megakadályozták. Ezeket a felvetéseket nem tudjuk teljes mértékben kizárni, de az iskolai eredményesség és az elégedettség kapcsolata ellenőrizhető.

A kérdőívet kitöltők úgy emlékeztek, hogy alapvetően jó tanulónak számítottak a szakképzésben: a szakmai elméleti tárgyakat tekintve 4,04; a szakmai gyakorlati tárgyak esetében 4,24, a közismereti tárgyakat nézve pedig 3,77 volt a mintában az átlagos érdemjegy. Az osztályzatok és a szakképzéssel, duális képzéssel kapcsolatban megfogalmazott összevont elégedettségek összefüggése, magas pozitív korrelációja jelezheti, ha igaz az a feltételezés, hogy a „jó tanulók” értékelései kedvezőbbek és ez torzíthatja a kutatás főbb eredményeit. Az eredmények szerint ez a veszély nem reális, vagy legalábbis csak kismértékben mutatható ki. A három tárgykör közül csak a szakmai elméleti és a szakmai gyakorlati tárgyak átlagának és az összesített elégedettségnek volt szignifikáns a korrelációja 0,344 és 0,411 között. A duális képzés megítélése ráadásul nem is mutat szignifikáns kapcsolatot, tehát az érdemjegyek (tanulói eredményesség) nem befolyásolta a duális képzés retrospektív megítélését.

47. ábra: Milyen tanulónak számított a szakképzésben a többi diákhoz képest az alábbi tantárgyak esetén? (összes megkérdezett, N=177)

Egy másik módja a lezárt képzés értékelésének, hogy megmérjük azt, vajon a megkérdezett mit választana, ha újból szakmát és iskolát kellene keresnie. A válaszok ebben az esetben is kedvezőek, igaz, a fentiekhez képest talán több kritika is kiérződik belőle. Az összes válaszadó 43 százaléka ugyanazt az iskolát és ugyanazt a szakmát választaná, mint korábban. További 15 százaléka az iskolával elégedett volt, a szakmával kevésbé – így a régi iskolájában másik szakmát sajátítana el. Fele ekkora arányban (7%) találjuk azokat, akik másik iskolában végeznék el az eredeti szakmájukra vonatkozó képzést – ezek a válaszok elkönyvelhetők a szakképzési rendszer kritikájaként is. A minta 20 százaléka, ha tehetné, másik iskolában másik szakmát tanulna – ezek a válaszok szintén elgondolkodtatók lehetnek. További 16 százaléknyan pedig nem tudják, hogy miként döntenének egy új választási helyzet esetén. A kérdésre adott válaszokat a szocio-demográfiai és alap képzési jellemzők nem befolyásolják. A korábban bemutatott értékelések viszont kapcsolatban állnak vele: a legmagasabb elégedettségi score-ok azokra jellemzők, akik ugyanazt az iskolát és szakmát választanák (± 100 -as skálára vetített átlag: +61); majd az ugyanazt az iskolát választók (+31) és azok, akik teljesen más utat járnának be (+10 pont). A legkritikusabb véleménnyel azok vannak, akik ugyanazt a szakmát választanák, de másik iskolában (-5).

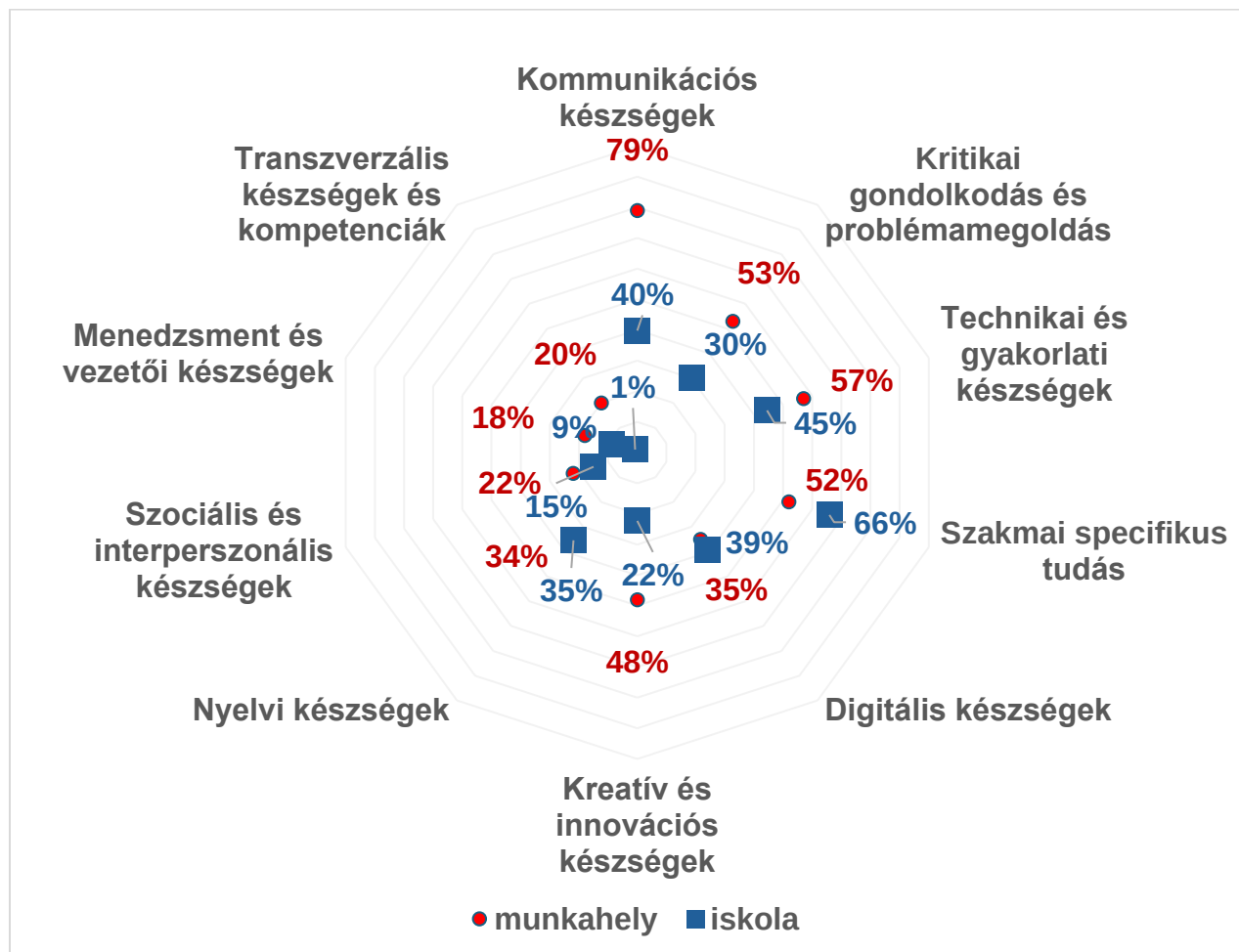

48. ábra: Ha újból szakmát és iskolát választhatna, mit választana? (összes megkérdezett, N=177)

Bár a pályakezdők korábbi iskolájukkal, képzésükkel kapcsolatos elégedettsége jól látszik, azt nem lehet mondani, hogy nincs miben fejlődnie a szakképzésnek. Erre hívja fel a figyelmet az elemzés utolsó ábrája, ahol 10 különböző készség és kompetencia kapcsán kellett megmondani, hogy melyek fejlesztésére fordítottak figyelmet a középiskolában. A válaszok szerint a legnagyobb fókusz a szakmai specifikus tudás (66%) valamint a technikai és gyakorlati készségek (45%) fejlesztésére fordította az iskola – legalábbis az emlékek szerint. A digitális készségekre és kommunikációs készségek erősítésére irányuló iskolai törekvéseket tízből kb. négy válaszadó említette (39-40%). A nyelvi készségek (35%), a kritikai gondolkodás és problémamegoldás (30%), a kreativitás és innovációs készségek (22%) fejlesztése a többség szerint nem jellemző a szakképző intézmények falain belül, de még e területeknél is ritkábban jelenik meg a szociális és interperszonális készségek (15%), a transzverzális készségek és kompetenciák (12%), valamint a menedzsment és vezetői készségek (9%) fejlesztésére irányuló törekvés.

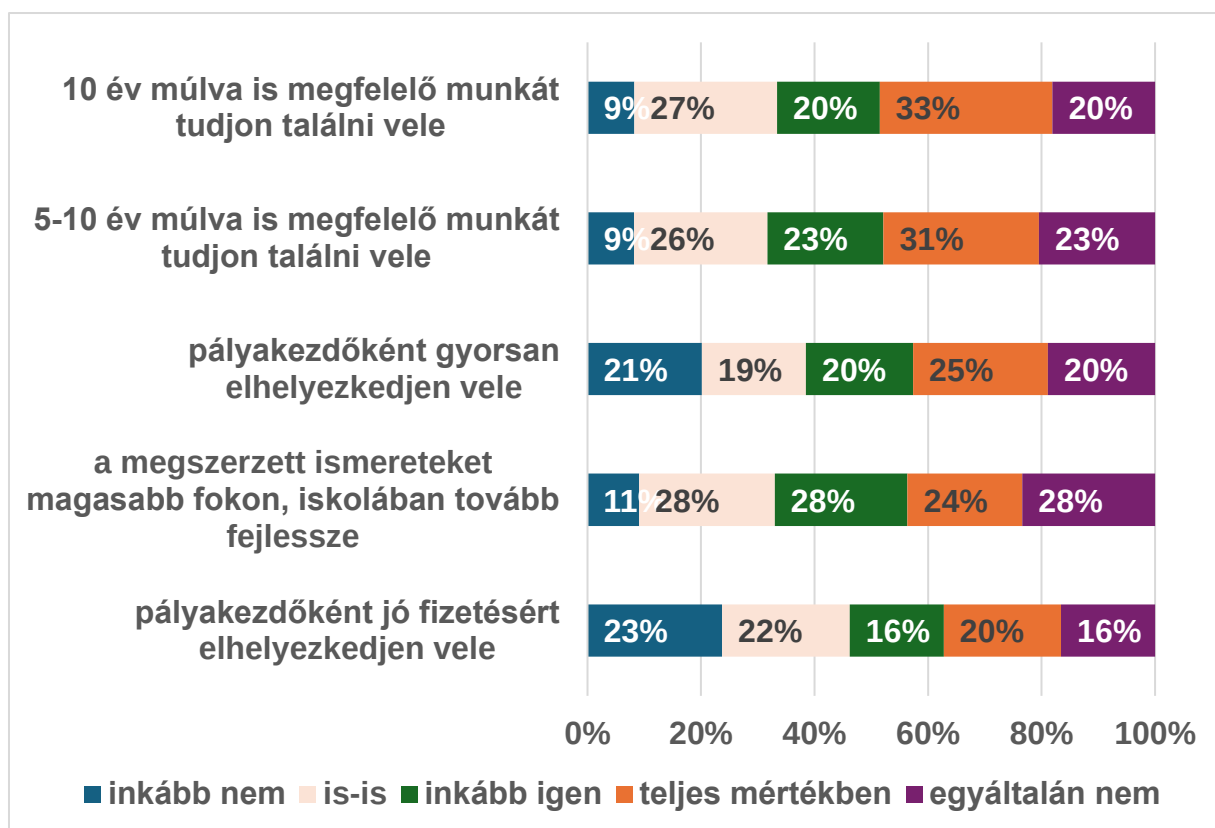
A fenti „hiányosságokat” annak fényében lehet igazán értékelni, hogy mit tapasztalnak az elhelyezkedett pályakezdők, e kompetenciák közül mire van szükségük a munkaerőpiacon, mit használnak fel munkakörükben – és ehhez képest hogyan értékelik az adott készség iskolai fejlesztését. Az mindenképpen igen kedvező, hogy a technikai és gyakorlati készségek, a nyelvi készségek, ill. a szakmai specifikus tudás esetében a „piaci elvárás” szintjén, vagy azt meghaladó az iskolai munka értékelése. A szociális és interperszonális készségek, a transzverzális készségek és a vezetői készségek iskolai fókusza is kis elmaradással igazodnak a munkahelyek elvárásaihoz, de ezek alapvetően a kevésbé fontosnak értékelt kompetenciák közé tartoznak. Nagyobb és fontosabb hiányosságoknak tűnnek a digitális készségek, a kreatív és innovációs készségek, a kritikai gondolkodás és problémamegoldás, valamint a

kommunikációs készségek a szükségestől való elmaradása – ezeken a területeken mindenképpen fejlődnie kellene a szakképzés iskolai oktatásának.

49. ábra: Az alábbi készségek, kompetenciák közül melyek fejlesztésére fordítottak figyelmet a középiskolában? (érdemben válaszolók, N=177) [Az ábra tartalmazza a munkahelyen szükséges ismeretekre vonatkozó eredményeket is]

Az iskola és az ott tanultak utólagos értékelése egy másik kérdésen keresztül is tetten érhető. A válaszadók arról nyilatkoztak, hogy tanult szakmája, szakmaterülete mennyire (volt) alkalmas arra, hogy a munkaerőpiacon helyt álljanak különböző szempontok mentén. Nagyjából fele-fele arányban gondolják úgy a volt diákok, hogy a tanultak által időtálló tudás birtokába kerültek, amely akár 5-10 év múltán is segíti majd őket munkát találni. Legkisebb egyetértés abban mutatkozott, hogy alkalmas volt-e arra a tanult szakmája, hogy pályakezdőként jó fizetésért helyezkedjenek el, ezzel a megkérdezettek körülbelül harmada értett egyet (36%)

50. ábra: Az Ön által megadott tanévben tanult szakmája, szakmaterülete mennyire (volt) alkalmas arra, hogy... (érdemben válaszolók, N=170)

Szívesen változtatnának a tanult képzésükön, volt iskolájukon az alábbi tényezők kapcsán: több szakmai gyakorlatot szerveznének és korszerűbb felszerelést biztosítanának a tanulóknak (58-58% gondolja így). Növelnék az ösztöndíj mértékét (50%) és több tanórán kívüli gyakorlatot szerveznének (45%). A fiatalok negyede-harmada javítaná az oktatók felkészültségét, a mentális egészséget támogató programokra nagyobb hangsúlyt fektetne, változtatna a tanítási módszereken, esetleg több szakmai elméleti órát tartana, vagy egyéb szakköröket szervezne (23-34%). A közismereti tárgyakból csupán néhányan szeretnék utólag több órát (3%). Ennek ellenkezőjét is megkérdeztük, azaz arra kértük a válaszadókat, hogy soroljanak fel három dolgot, amin semmiképp nem változtatnának a képzésük vagy iskolájuk kapcsán. Így a sorrend némiképp módosul, mely leginkább az ösztöndíj kapcsán szembetűnő: nagyjából fele-fele arányban vannak azok, akik változtatni szeretnék rajta, és akik nem. Két olyan elem van, aminél azok a válaszadók vannak többen, akik változtatni szeretnék, ezek a szakkörök (39% szerint rendben van, és 23% változtatna rajtuk), illetve a közismereti órák száma, amiből 13% szeretne többet. Az így felállított sorrend szerint a három dolog, ami a legtöbbször szerint nem szorul változtatásra az az ösztöndíj mértéke, a szakkörök vagy egyéb foglalkozások, illetve a szakmai gyakorlatok mennyisége.

51. ábra: Mi az a három dolog, amin változtatna, illetve amin semmiképp nem változtatna a tanult képzésével/a volt iskolájával kapcsolatban? (érdemben válaszolók, N=177)

Végezetül, a volt tanulók arról is nyilatkoztak, hogy szerintük mi szükséges ahhoz, hogy sikeresek legyenek az életben. Első helyen a magabiztosság és önbizalom áll (77%), és „csak” a második helyre került a jó kereset (72%). Közel azonos arányban, valamivel több, mint a megkérdezettek fele szerint a kemény munka és kitartás, a kapcsolatok, illetve motiváció is fontos (56-58%). Valamivel kisebb hangsúlyt kap a folyamatos önképzés, megbecsülés,

idegennyelvi tudás, problémamegoldó és kommunikációs készség, illetve a szakmai tudás (40-45%). A gyakorlati tapasztalat megléte, a szakmai végzettség, a vagyon vagy a szerencse még kevésbé tűnik fontosnak (24-35%). A lista végét azok a tényezők zárják, amiket a válaszadók kevesebb mint ötöde tart fontosnak az életben való sikerességben: tehetség, érettségi, számítógépes ismeretek, anyagi támogatás (14-20%), a sor pedig a diploma megléte zárja, amelyet mindössze 9 százaléknyan választottak. Ezek alapján tehát az iskola végzettség szempontjából az alábbi sorrend rajzolódik ki az életben való boldogulás szempontjából (1) szakma, (2) érettségi, (3) diploma.

52. ábra: Véleménye szerint mi szükséges ahhoz, hogy sikeres legyen az életben? (érdemben válaszolók, N=199)

Az elemzés rávilágított, hogy a megkérdezettek magas arányban helyezkedtek el szakképzettségüknek megfelelő pozícióban, bizonyítva a képzési profil és a munkáltatói igények közötti szoros illeszkedést. A foglalkoztatási szektorok vizsgálata pontos képet ad

arról, mely területeken van a legnagyobb szükség a szakképzésben résztvevők speciális tudására. Az, hogy a válaszadók a sikert nem kizárólag az anyagi juttatásokkal (jó kereset), hanem a belső attitűddel és a folyamatos erőfeszítéssel (magabiztosság, kemény munka, kitartás) azonosítják, azt jelzi, hogy a karrierépítési aspirációik a hosszú távú, elkötelezett szakmai fejlődésre fókuszálnak, nem csupán a rövid távú anyagi előnyökre. A bevételi viszonyok és a juttatási struktúrák összehasonlítása az átlagos piaci trendekkel kedvező képet fest a végzettek versenyképességéről. A kutatás értékes visszajelzéseket nyújtott azokra a kérdésekre vonatkozóan is, ahol a tudás elmélyítésére a jövőben még nagyobb hangsúlyt kell fektetni. A felmérés megerősítette, hogy a gyakorlatorientált oktatási módszerek hozzájárultak a munkába állás zökkenőmentességéhez.